

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SOŚNICOWICE
NA LATA 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030**

ZLECENIODAWCA:

GMINA SOŚNICOWICE
44-153 Sośnicowice, ul. Rynek 19
tel.: 32 238 71 90, faks: 32 238 75 50
mail: um@sosnicowice.pl, www.sosnicowice.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Miejski w Sośnicowicach,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach
- Starostwo Powiatowe w Gliwicach,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Gliwicach,
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Gliwicach,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Oddział w Katowicach
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Wojewódzka Stacja Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego
- Polską Spółkę Gazownictwa Oddział w Zabrze,
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach
- Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Gliwicach,
- TAURON SA Rejon Dystrybucja Gliwice.
- Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach,
- Kopalnię Piasku "KOTLARNIA"S.A.
- PGL LP Nadleśnictwo Rudy Raciborskie,
- PGL LP Nadleśnictwo Rybnik
- PGL LP Nadleśnictwo Rudziniec
- Polską Spółkę Gazownictwa Oddział w Zabrze..

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp.....	9
1.1.	CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA.....	9
1.2.	METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	9
2.	UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	11
3.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SOŚNICOWICE	15
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	17
4.1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	17
4.1.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	20
4.1.1.1.	<i>Jakość powietrza na obszarze gminy Sośnicowice</i>	<i>20</i>
4.1.1.2.	<i>Emisja z emitorów liniowych.....</i>	<i>24</i>
4.1.1.3.	<i>Niska emisja na terenie gminy</i>	<i>26</i>
4.1.1.4.	<i>Zaopatrzenie w ciepło sieciowe</i>	<i>27</i>
4.1.1.5.	<i>Zaopatrzenie w gaz</i>	<i>27</i>
4.1.1.6.	<i>Warunki wykorzystania OZE</i>	<i>28</i>
4.1.2.	ANALIZA SWOT	31
4.1.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.....	32
4.2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM.....	34
4.2.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	34
4.2.1.1.	<i>Hałas przemysłowy</i>	<i>35</i>
4.2.1.2.	<i>Hałas drogowy.....</i>	<i>35</i>
4.2.2.	ANALIZA SWOT	36
4.2.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM.....	36
4.3.	POLE ELEKTROMAGNETYCZNE	37
4.3.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	37
4.3.2.	ANALIZA SWOT	40
4.3.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH...	40
4.4.	GOSPODAROWANIE WODAMI.....	41
4.4.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	42
4.4.1.1.	<i>Wody powierzchniowe.....</i>	<i>43</i>
4.4.1.2.	<i>Monitoring rzek w rejonie gminy Sośnicowice</i>	<i>44</i>
4.4.1.3.	<i>Wody podziemne</i>	<i>47</i>
4.4.1.4.	<i>Monitoring wód podziemnych.....</i>	<i>47</i>
4.4.1.5.	<i>Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy.....</i>	<i>48</i>
4.4.2.	ANALIZA SWOT	51
4.4.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZASOBÓW WÓD.....	51
4.5.	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	53
4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	54
4.5.1.1.	<i>Zaopatrzenie w wodę.....</i>	<i>54</i>
4.5.1.2.	<i>Odbiór ścieków.....</i>	<i>55</i>
4.5.2.	ANALIZA SWOT	56
4.5.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	56
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	58
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	59
4.6.1.1.	<i>Surowce naturalne</i>	<i>59</i>
4.6.1.2.	<i>Osuwiska</i>	<i>60</i>
4.6.2.	ANALIZA SWOT	62

4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	62
4.7.	GLEBY	63
4.7.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	63
4.7.1.1.	Gleby.....	63
4.7.1.2.	Struktura użytkowania terenu	64
4.7.1.3.	Rolnictwo.....	65
4.7.1.4.	Badania gleb.....	66
4.7.2.	ANALIZA SWOT	66
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GLEB.....	67
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	68
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	69
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Sośnicowice.....	71
4.8.1.2.	Ilości zebranych odpadów	72
4.8.1.3.	Azbest.....	74
4.8.2.	ANALIZA SWOT	75
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW	75
4.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	76
4.9.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	77
4.9.1.1.	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Sośnicowice	77
4.9.1.2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.....	79
4.9.2.	ANALIZA SWOT	80
4.9.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY	80
4.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	81
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO.....	81
4.10.2.	ANALIZA SWOT	82
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI PRZEMYSŁOWYMI.....	82
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	83
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	83
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA	84
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE.....	84
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA.....	86
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	87
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	112
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	113

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY SOŚNICOWICE NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I POWIATU GLIWICKIEGO.....	15
RYSUNEK 2 ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W GLIWICACH PRZY UL. MEWY 34 W LATACH 2022-2024 ($\mu\text{g}/\text{M}^3$).....	20
RYSUNEK 3 ŚREDNIE STĘŻENIE DWUTLENKU AZOTU NA STACJI W GLIWICACH PRZY UL. MEWY 34 W LATACH 2022-2024 ($\mu\text{g}/\text{M}^3$).....	20
RYSUNEK 4 ŚREDNIE STĘŻENIE PYŁU PM10 NA STACJI W GLIWICACH PRZY UL. MEWY 34 W LATACH 2022-2024 ($\mu\text{g}/\text{M}^3$).....	21
RYSUNEK 5 DŁUGOŚĆ SIECI GAZOWEJ ORAZ JEJ MODERNIZACJA W LATACH 2020-2024 NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE	28
RYSUNEK 6 ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIEŃ H/ROK	29
RYSUNEK 7 MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI	30
RYSUNEK 8 LOKALIZACJA STACJI BAZOWYCH TELEFONII KOMÓRKOWEJ NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE	39
RYSUNEK 9 WODY POWIERZCHNIOWE W REJONIE GMINY SOŚNICOWICE	44

RYSUNEK 10 ŁĄCZNE ZAGROŻENIE SUSZĄ NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE	50
RYSUNEK 11 LOKALIZACJA OSUWISK NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE	60
RYSUNEK 12 LOKALIZACJA OSUWISK W SIERAKOWICACH	61
RYSUNEK 13 LOKALIZACJA OSUWISK W SMOLNICY	61
RYSUNEK 14 OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE.....	78

SPIS TABEL

TABELA 1 RELACJA KIERUNKÓW INTERWENCJI OKREŚLONYCH W POŚ DLA WOJ. ŚLĄSKIEGO ORAZ W POLITYCE EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA 2030	10
TABELA 2 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SOŚNICOWICE NA LATA 2025-2028 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2029-2030”	11
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	17
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POŚ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	19
TABELA 5 WYNIKI KLASYFIKACJI STREF WG KRYTERIUM OCHRONY ZDROWIA LUDZI, UZYSKANE W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W LATACH 2023-2024, DLA STREFY ŚLĄSKIEJ OBEJMUJĄCEJ GMINĘ SOŚNICOWICE	21
TABELA 6 ŚREDNIO DOBOWY RUCH NA DRODZE KRAJOWEJ A4 W MIEJSCOWOŚCI KOZŁÓW W GMINIE SOŚNICOWICE W LATACH 2015-2020	25
TABELA 7 ŚREDNIO DOBOWY RUCH NA DRODZE WOJEWÓDZKIEJ NR 408 W SOŚNICOWICACH W LATACH 2015-2020..	25
TABELA 8 ŚREDNIO DOBOWY RUCH NA DRODZE WOJEWÓDZKIEJ NR 919 W GMINIE SOŚNICOWICE W LATACH 2015-2020	26
TABELA 9 WSKAŹNIK WIELKOŚCI PRODUKCJI BIOGAZU W PRZELICZENIU NA SZTUKI DUŻE [m ³ /SD/D]	31
TABELA 10 POGŁÓWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE ORAZ PRODUKCJA BIOGAZU...	31
TABELA 11 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	34
TABELA 12 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM.....	34
TABELA 13 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	37
TABELA 14 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	37
TABELA 15 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	41
TABELA 16 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWODZIĄ	42
TABELA 17 JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH W REJONIE GMINY SOŚNICOWICE	46
TABELA 18 KLASYFIKACJA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKCIE POMIAROWYM SIECI KRAJOWEJ NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE	48
TABELA 19 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	53
TABELA 20 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	54
TABELA 21 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	58
TABELA 22 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	58
TABELA 23 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	63
TABELA 24 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE OCHRONY GLEB I POWIERZCHNI ZIEMI	63
TABELA 25 SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY SOŚNICOWICE	64
TABELA 26 POGŁÓWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE.....	65
TABELA 27 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	68
TABELA 28 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIU POWSTAWANIU ODPADÓW	69
TABELA 29 MASA ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY SOŚNICOWICE W LATACH 2023-2024	72
TABELA 30 MASA ZEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH NA PSZOKU-U W LATACH 2023-2024.....	72

TABELA 31 ŁĄCZNE DANE DOTYCZĄCE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI NA TERENIE GMINY SOŚNICOWICE W LATACH 2023-2024.....	73
TABELA 32 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	76
TABELA 33 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ Z POPRZEDNIEGO POS W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH.....	77
TABELA 34 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	81
TABELA 35 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI	81
TABELA 36 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA DOTYCZĄCE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	87
TABELA 37 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	89
TABELA 38 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	90
TABELA 39 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻENIA HAŁASEM	91
TABELA 40 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZAGROŻENIA HAŁASEM	92
TABELA 41 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZAGROŻENIA HAŁASEM.....	92
TABELA 42 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	93
TABELA 43 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH Z ZAKRESU POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	93
TABELA 44 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH Z ZAKRESU POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	94
TABELA 45 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI	95
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI	96
TABELA 47 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI.....	97
TABELA 48 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	98
TABELA 49 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	99
TABELA 50 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	100
TABELA 51 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	101
TABELA 52 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	102
TABELA 53 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GLEB	103
TABELA 54 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GLEB.....	104
TABELA 55 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	105
TABELA 56 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIU POWSTAWANIU ODPADÓW	106
TABELA 57 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	107
TABELA 59 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH.....	108
TABELA 60 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	109
TABELA 60 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI	110
TABELA 61 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH Z ZAKRESU ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI.....	110
TABELA 62 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH Z ZAKRESU ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	111
TABELA 63 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM.....	112

WYKAZ SKRÓTÓW:

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
PMŚ	-	Państwowy Monitoring Środowiska
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POliŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RWMŚ	-	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WINB	-	Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WPF	-	Wieloletnia Prognoza Finansowa
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
PDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentu pt.: „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030” (zwany dalej Programem) jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Sośnicowice.

Gmina Sośnicowice w chwili obecnej posiada „Program ochrony środowiska dla gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” przyjęty uchwałą nr XXVI/212/2020 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 30 listopada 2020 r.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania „Programu...” Gmina Sośnicowice zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.).

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Gliwickiego „Program ...” zostanie przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Sośnicowicach do realizacji.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z wykonania „Programu...” Burmistrz Sośnicowic powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Miejskiej oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Powiatu Gliwickiego.

Realizacja „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne. Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Sośnicowice oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach, Starostwa Powiatowego w Gliwicach, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Zarządów Dróg, Nadleśnictw, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych.
- ocena realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska.
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2024 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2023 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli (wymienione w rozdziale 2), danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje.

- określenie realizacji **Programu** w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania.
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji **Programu** co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” oraz w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego, w nazewnictwie kierunków/ obszarów interwencji użyto w programie dla gminy nazw z tego drugiego dokumentu. Poniżej w tabeli wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji użytych w polityce ekologicznej oraz w wojewódzkim programie ochrony środowiska.

Tabela 1 Relacja kierunków interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Obszary interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrona klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowanie wodami
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej	Zagrożenia poważnymi awariami
Zarządzenie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasoby przyrodnicze
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne
Edukacja ekologiczna, usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska, adaptacja do zmian klimatu	Zagadnienia horyzontalne (ujęto adaptację do zmian klimatu, edukację oraz monitoring i kontrole)
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Gospodarka wodno-ściekowa Pola elektromagnetyczne Zagrożenie hałasem

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym uznaje się, że kierunki interwencji w „**Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030**” odpowiadają i są spójne z kierunkami Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego i zawierają następujące elementy:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pole elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	• Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, • Rozwój obszarów wiejskich.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3). Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska, Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa	Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska, Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów, Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz	1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego 3. Ograniczenie poziomu zanieczyszczenia powietrza w miastach, polityka miejska 4. Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii 5. Edukacja ekologiczna

	Krajowego Celu Redukcji Narażenia, Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego	6. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	Zadaniem KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewni ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.: 1) szeroko pojęte ZPO, ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności; 2) wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu; 3) dążenie do 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych; 4) minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.; 5) utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.; 6) zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów; 7) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych; 8) dokończenie likwidacji mogiłników zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne; 9) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku; 10) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami. 1. Przedstawione w KPGO 2028 cele i zadania dotyczą lat 2023–2028, zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r.	
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybnej do zmian klimatu, Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu, Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla Województwa śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest ewaluacja działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń	• Ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej • Edukacja ekologiczna związana z ochroną powietrza • Kontrola przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów

	powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego	Ograniczenie emisji z sektora transportu
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkaniec B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego	Cele: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno- ekonomicznymi Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	
Strategia Rozwoju Gminy Sośnicowice na lata 2025 – 2032	CEL STRATEGICZNY 1 Rozwój konkurencyjnej gospodarki i lokalnej przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej CEL STRATEGICZNY 2 Poprawa jakości życia i tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania społeczeństwa lokalnego oraz zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych CEL STRATEGICZNY 3 Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, tworzenie warunków infrastrukturalnych oraz zapewnienie możliwości zrównoważonego rozwoju w środowisku i rolnictwie	K 1. Wspomaganie rozwoju zasobooszczędnej i konkurencyjnej przedsiębiorczości K 2. Podnoszenie kompetencji i rozwijanie atrakcyjnego rynku pracy K 3. Podnoszenie jakości usług socjalnych i zdrowotnych K 4. Stymulowanie rozwoju społecznego, w tym aktywizacja ludzi młodych, oraz wspieranie polityki prospołecznej, prorodzinnej i senioralnej, a także podnoszenie kompetencji i umiejętności społecznych K 5. Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego K 6. Stymulowanie rozwoju i tworzenie warunków do współpracy społecznej oraz współpracy międzysektorowej K 7. Animacja działań na rzecz rozwoju sportu, kultury, rekreacji i turystyki K 8. Podnoszenie poziomu edukacji K 9. Efektywne funkcjonowanie wspólnoty samorządowej 10. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, adaptacja do zmian oraz ochrona środowiska naturalnego K 11. Tworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków zrównoważonego rozwoju infrastrukturalnego K 12. Rozwój przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz zwiększenie jej dostępności K 13. Wspomaganie zrównoważonego i racjonalnego rozwoju rolnictwa K 14. Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej retencji i przeciwdziałanie skutkom suszy

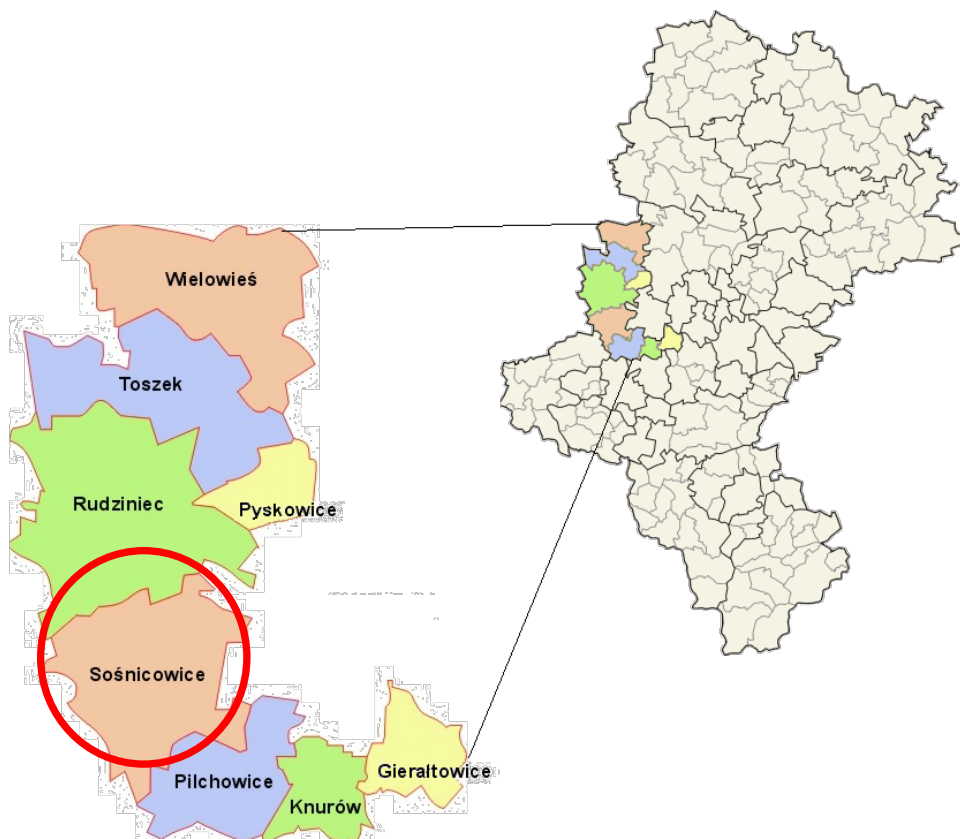
Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2020

3. Ogólna charakterystyka Gminy Sośnicowice

Gmina Sośnicowice to miejsko - wiejska gmina położona jest w zachodniej części województwa śląskiego, na terenie powiatu gliwickiego. Gmina Sośnicowice zajmuje obszar o powierzchni 116,50 km², z czego 90% stanowi część wiejska, a 10% - miejska (11,68 km²).

Gmina Sośnicowice sąsiaduje:

- od południa z gminą Pilchowice należącą do powiatu gliwickiego,
- od północy z gminą Rudziniec należącą do powiatu gliwickiego,
- od wschodu z miastem Gliwice,
- od południowego - zachodu z gminą Kuźnia Raciborska należącą do powiatu raciborskiego,
- od zachodu z gminą Bierawa należącą do powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w województwie opolskim.

Rysunek 1 Lokalizacja gminy Sośnicowice na tle województwa śląskiego i powiatu gliwickiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Vademecum Samorządowego oraz www.osp.org.pl

W skład gminy Sośnicowice wchodzi miasto Sośnicowice i 8 sołectw: Bargłówka, Kozłów, Łany Wielkie, Sierakowice, Smolnica, Trachy, Tworóg Mały, Rachowice.

Gmina posiada rozbudowaną sieć komunikacyjną, na którą składają się: autostrada A4 przebiegająca przez północno-wschodnią część gminy z węzłem Ostropa, 3 drogi wojewódzkie (nr 408, 919 i 921), 19 dróg powiatowych oraz 94 odcinki dróg gminnych. Na terenie gminy zlokalizowane są Miejsca Obsługi Podróżnych w Kozłowie i Rachowicach. Komunikację zbiorową zapewniają ZTM oraz ZGKIM w Sośnicowicach.

Powierzchnia gminy wynosi około 11 650 ha, dominującą formą zagospodarowania terenu są grunty leśne i zadrzewione, co stanowi ok. 58% powierzchni. Jest to jeden z wyższych wskaźników lesistości w skali województwa śląskiego. W ukształtowaniu terenu wyraźnie odznaczają się płaskie tereny dolin rzeki Bierawki i Kłodnicy obniżające się w kierunku zachodnim. Przeważającą część terenu, zajmuje Niecka Kozielska, która ma charakter równiny opadającej lekko ku zachodowi, rozdzielonej na równoleżnikowe pasy.

Gmina Sośnicowice należy do dorzecza Odry, prawie cały obszar należy do zlewni II-rzędu – zlewni Bierawki. Zachodnia część gminy odwadniana jest z kolei przez dopływ Bierawki – Potok Sierakowicki, a północno-wschodnia część przez ciek Kozłówka – lewo-stronny dopływ Kłodnicy.

W 2024 roku na terenie Gminy Sośnicowice zamieszkiwało 8608 mieszkańców. Rozkład płciowy wskazuje na nieznaczną przewagę kobiet (4506 osób, 52,3%) nad mężczyznami (4102 osoby, 47,7%). Największym ośrodkiem pozostają Sośnicowice, kolejno Smolnica oraz Sierakowice.

W zakresie ruchu naturalnego ludności w 2024 roku odnotowano 54 urodzenia (28 chłopców i 26 dziewczynek). W tym samym okresie zarejestrowano 100 zgonów.

W gminie Sośnicowice w roku 2023 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 012 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 793 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni lat 2009-2024 najwięcej (70) podmiotów zarejestrowano w roku 2013, a najmniej (49) w roku 2017. W tym samym okresie najwięcej (69) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2015 roku, najmniej (27) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Sośnicowice najwięcej (69) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (962) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,0% (20) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 25,9% (262) podmiotów, a 72,1% (730) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Sośnicowice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20.8%) oraz budownictwo (16.9%).¹.

¹ <https://www.polskawliczbach.pl> – dostęp 15.05.2025 r.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Sośnicowice"	Uchwałą nr LX/466/2023 z dnia 26 kwietnia 2023 r. Rada Miejska w Sośnicowicach przyjęła do realizacji „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sośnicowice na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030”. Jest to dokument strategiczny, który wyznacza kierunki dla Gminy Sośnicowice w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych mających na celu ochronę środowiska.	aktualizacja w 2023 roku
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Sośnicowice	W latach 2023-2024 wybudowano na terenie gminy Sośnicowice 5 odcinków oświetlenia ulicznego: - w ramach zadania Budowa oświetlenia ul. Wiejska w Łanach Wielkich oraz ul. Szkolnej w Łanach Wielkich i Sośnicowicach 28 sztuk nowych lamp, koszt budowy 268 078,39 zł brutto, - w ramach zadania Budowa drogi przy ul. Smolnickiej w Sośnicowicach wraz z kanalizacją deszczową i sanitarną oraz siecią wodociągową wybudowane zostało również oświetlenie przy ul. Kamiennej i Żwirowej w Sośnicowicach - 27 sztuk nowych lamp, koszt budowy 228 000,00 zł brutto. Łącznie wybudowano 55 lamp z oprawami LED, łączny koszt tych zadań to 496 078,39 zł brutto. W latach 2023-2024 wymieniono 5 opraw na oprawy LED. Na koniec 2024 roku na terenie gminy jest 1498 latarni oświetlenia ulicznego.	5 odcinków oświetlenia ulicznego, 55 lamp LED
3.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	W 2023 roku zakończono rozpoczętą w 2022 roku inwestycję polegającą na zakupie i montażu mikroinstalacji fotowoltaicznej na budynku SP ZOZ MGOZ w Sośnicowicach. W ramach zadania zainstalowano 58 paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 23 kWp, przeznaczonych do pokrycia bieżącego zapotrzebowania w energię elektryczną Gminnego Ośrodka Zdrowia. W tym samym roku zrealizowano również etap II zadania pn. „Rozbudowa garażu OSP w Rachowicach – Dobudowa stanowiska postojowego”. W roku 2023 zrealizowano etap I zadania związanego z modernizacją systemu grzewczego w budynku OSP Smolnica, polegający na wymianie kotła. W 2024 roku Gmina Sośnicowice uzyskała dofinansowanie w ramach konkursu „Inicjatywa Antysmogowa”, realizowanego w ramach Marszałkowskiego Programu Poprawy Jakości Powietrza. Środki przeznaczone na realizację zadania pn. „Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku przy ul. Rynek 17 w Sośnicowicach”. W roku 2023 realizowano modernizację źródeł ciepła w 32 budynkach indywidualnych. Realizacja zadania w części została przeniesiona na kolejny rok tj. na 2024, ponieważ z uwagi na niepewną sytuację na rynku paliw część mieszkańców – inwestorów zainteresowanych wymianą źródła w ramach programu PONE w 2023 r. zwróciła się do Burmistrza Sośnicowic z prośbą o przesunięcie terminu realizacji wymiany pieca na rok 2024. W 2024 roku wymieniono 40 nieefektywnych kotłów, co jest istotnym krokiem w kierunku poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO ₂ oraz pyłów.	zamontowano 58 instalacji OZE dofinansowanie do wymiany 72 źródeł ciepła
4.	Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zgodnie z uchwałą nr LX/466/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 26 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sośnicowice” monitoring wdrażania Planu opiera się na: monitorowaniu rzeczywistego zużycia energii elektrycznej, ciepła, paliw kopalnych oraz wody w budynkach użyteczności publicznej, monitorowaniu zużycia energii elektrycznej zużytej na oświetlenie uliczne Gmina Sośnicowice prowadzi wobec tego monitoring zużycia nośników energii w budynkach użyteczności publicznej	bieżące prowadzenie monitoringu nośników energii

5.	Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Sośnicowice od 1 kwietnia 2022 roku uczestniczy w Projekcie LIFE „Śląskie Przywracamy Błękit”. W ramach projektu zatrudniono ekodoradcę, którego zadaniem m.in. jest:- pozyskiwanie zewnętrznego wsparcia finansowego dla gminy,- wsparcie mieszkańców w zakresie dotacji do wymiany źródła ciepła i/lub podniesienia efektywności energetycznej budynku, w tym: udzielanie informacji o dostępnych formach wsparcia oraz pomoc w prawidłowym wypełnieniu wniosku o dotację,- doradztwo w zakresie wymiany źródeł ciepła i podniesienia efektywności energetycznej budynku, w tym m.in. pomoc w doborze optymalnego źródła ciepła,- prowadzenie szeroko definiowanej edukacji mieszkańców w zakresie poprawy jakości powietrza. Ekodoradca w celu poszerzenia swojej wiedzy na tematy związane z ochroną powietrza w 2023 r. wziął udział w studiach podyplomowych na kierunku EkoEnergetyka, prowadzonych w ramach projektu zintegrowanego LIFE "Śląskie. Przywracamy błękit". Kompleksowa realizacja programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego, który realizowany jest przy dofinansowaniu z Programu LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY).Realizowane przez ekodoradcę zadania w okresie raportowania:- w placówkach oświatowych odbyły się cykliczne spotkania mające na celu edukację uczniów w temacie jak zostać Eko - bohaterem,- podczas wydarzeń na terenie gminy Sośnicowice takich jak: Dożynki Gminne, Rajd rowerowy, Dzień dziecka, zebrania wiejskie, kolonie letnie zostały przeprowadzone akcje edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, zorganizowano m.in. terenową grę edukacyjną "Lufcik na tropie czystego powietrza", której celem było promowanie działań na rzecz poprawy jakości powietrza,- w ciągu roku Ekodoradca udzielił licznych porad dotyczących wymiany źródeł ciepła, prawidłowego postępowania z odpadami oraz o dostępnych źródłach wsparcia na działania mające na celu poprawę jakości powietrza.	bieżąca realizacja
6.	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	W 2023 roku zrealizowano zadanie "Budowa drogi przy ul. Smolnickiej w Sośnicowicach wraz z kanalizacją deszczową i sanitarną", którego celem było uzbrojenie terenu inwestycyjnego, tzw. Strefa II w niezbędną infrastrukturę drogową oraz wodno – kanalizacyjną. W 2024 roku zrealizowano zadanie pn. „Budowa drogi przy ul. Kozielskiej w Sierakowicach wraz z kanalizacją deszczową i sanitarną”. Gmina Sośnicowice pozyskała środki z Rządowego Funduszu Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych w kwocie 2 288 646,20 zł.	realizacja 2 zadań
7.	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Na terenie gminy Sośnicowice TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach posiada w ewidencji jedną instalację odnawialnych źródeł energii (OZE) o łącznej mocy zainstalowanej 996 kW, której właścicielem jest prywatny przedsiębiorca. Jest to instalacja kogeneracyjna zasilana biogazem. Na dzień sporządzenia zestawienia na terenie gminy przyłączono 935 mikroinstalacji fotowoltaicznych mocy zainstalowanej 7 709,095 kW. W zakresie planowanych przyłączeń, zawarte zostały umowy przyłączeniowe dla jednej nowej instalacji fotowoltaicznej(PV) o mocy zainstalowanej 199,64 kW. Niezależnie od Programu ograniczenia niskiej emisji realizowanego przez Gminę Sośnicowice mieszkańcy korzystali z dofinansowania z „Czystego Powietrza” realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Zgodnie z informacjami Funduszu 201 beneficjentów w okresie 2023-2024 podpisało umowy na: - wymianę kotła na kocioł opalany węglem spełniający wymogi 5 klasy i ekoprojektu – 14 - wymianę kotła na kocioł na pellet drzewny – 16 - wymianę kotła na kocioł na pellet drzewny o podwyższonym standardzie – 1 - wymianę kotła na kocioł opalany gazem – 3 - kotłownię gazową - 30- wymianę kotła na kocioł opalany gazem – 1 - wymianę kotła na kocioł elektryczny – 1 - wymianę kotła na pompę ciepła powietrze/powietrze – 1 - wymianę kotła na pompę ciepła powietrze/woda – 6 - wymianę kotła na pompę ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej – 66 - instalację ogrzewania - 87- termoizolację obiektów – 36	35 mikroinstalacje o łącznej mocy 7 709,095 kW kogeneracja na biogaz - 1 szt. o łącznej mocy 996 kW

		• stolarkę okienną – 39 • stolarkę drzwiową – 17.	
9.	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	W latach 2023-2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadził kontroli zakładów pod kątem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Sośnicowice. WIOŚ w Katowicach w okresie raportowym przeprowadził tylko jedną kontrolę przedsiębiorcy w zakresie przetwarzania i gospodarki odpadami.	1 kontrola zakładu przemysłowego, 2 naruszenia
10.	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Gmina Sośnicowice znajduje się w strefie śląskiej oceny jakości powietrza. Na terenie gminy nie funkcjonuje stacja monitoringu powietrza prowadzona przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, jednakże ocenami jakości powietrza objęte są wszystkie gminy w województwie śląskim, również te, na terenie których nie ma stacji pomiarowej, ponieważ metodę uzupełniającą w stosunku do pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu stanowi, zgodnie zobowiązującymi przepisami prawa, matematyczne modelowanie transportu i przemian substancji w powietrzu.	najbliższa stacja GIOŚ znajduje się w Gliwicach przy ulicy Mewy 34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W latach 2020-2024 Starosta Powiatu Gliwickiego wydał 5 pozwoleń na wprowadzanie gazów oraz pyłów do powietrza².

Program LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit” i działalność Ekodoradcy

Działalność Ekodoradcy w Sośnicowicach związana jest z wdrażaniem przez Województwo Śląskie największym w Europie projektem ochrony powietrza pt. „Śląskie. Przywracamy błękit”, które obejmuje swoim zasięgiem całe województwo śląskie, a jego beneficjentami jest 89 partnerów – instytucje wspierające i merytoryczne oraz powiaty i gminy w tym również gmina Sośnicowice. Główny cel projektu jest zbieżny z nadrzędnym celem Programu Ochrony Powietrza (POP), czyli opracowanie i wdrożenie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego. Projekt współfinansowany jest z Programu LIFE Unii Europejskiej – program działań na rzecz środowiska i klimatu oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Okres realizacji to: 1 stycznia 2022 roku – 31 grudnia 2027 roku.

Od 2018 r. realizowany jest w Polsce Program Priorytetowy "Czyste Powietrze", w który Gmina Sośnicowice zaangażowała się bezpośrednio podpisując Porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na prowadzenie gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego (PKI). PKI działa od początku 2021 r. Głównym zadaniem Punktu jest udzielanie mieszkańcom wsparcia w zakresie ubiegania się o dofinansowanie z programu oraz pomoc na każdym etapie jego realizacji.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POŚ w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Stężenie średnioroczne NO ₂ [µg/m ³]	22 µg/m ³ Gliwice przy ul. Mewy 34 / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	17,8 µg/m ³ Gliwice przy ul. Mewy 34 / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³
2	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³]	7,8 µg/m ³ Gliwice przy ul. Mewy 34 / poziom dopuszczalny 20 µg/m ³	6,3 µg/m ³ Gliwice przy ul. Mewy 34 / poziom dopuszczalny 20 µg/m ³
3	Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³]	26,3 µg/m ³ Gliwice przy ul. Mewy 34 / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	29,0 µg/m ³ Gliwice przy ul. Mewy 34 / poziom dopuszczalny 40 µg/m ³
4	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina	Klasa C: PM10, benzo(a)piren w pyłe PM10, PM2,5	Klasa C dotyczy: PM10, benzo(a)piren w pyłe PM10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

² Starostwo Powiatowe w Gliwicach – pismo znak WOŚ.604.00048.2025 z dnia 15 maja 2025 roku

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Sośnicowice

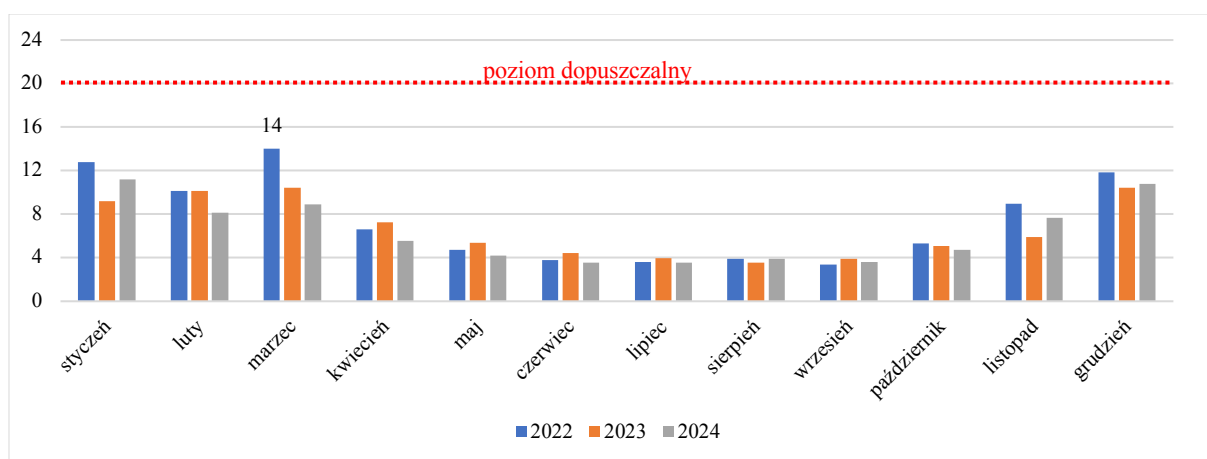
Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Sośnicowice przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach tj.: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Ocena przeprowadzona jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- strefa śląska (obejmująca Gminę Sośnicowice),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy, m.in. stację w Gliwicach przy ul. Mewy 34, gdzie prowadzone są pomiary dwutlenku azotu, tlenków azotu, dwutlenku siarki i pyłu zawieszonego (PM10).

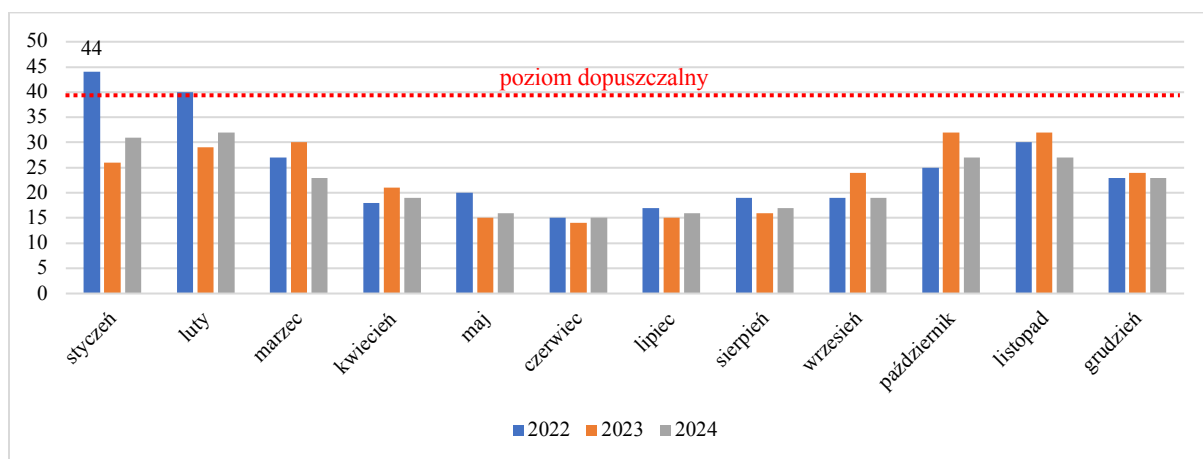
Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Gliwicach przy ul. Mewy 34 uwzględnianej przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2022-2024.

Rysunek 2 Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Gliwicach przy ul. Mewy 34 w latach 2022-2024 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2022-2024

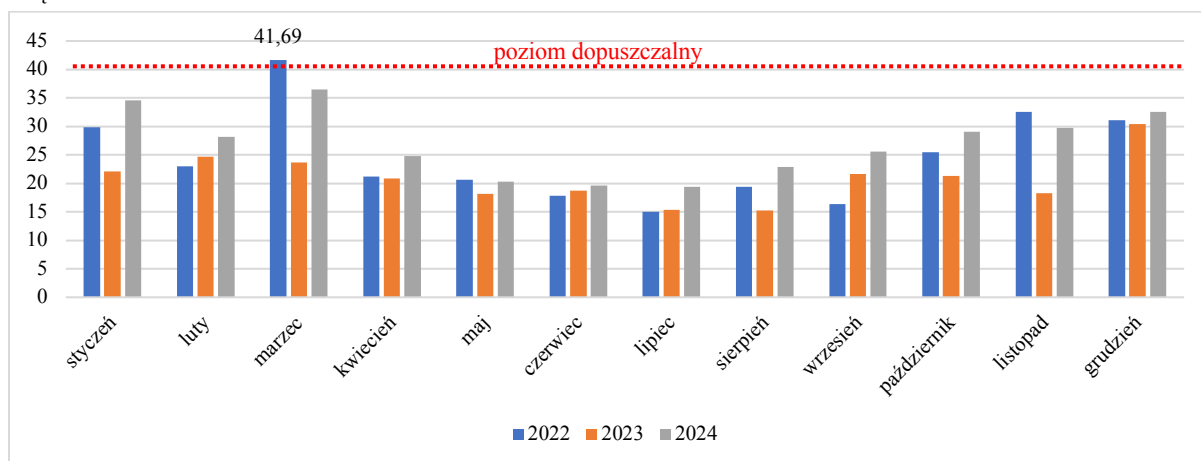
Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2022 roku tj. 14,00 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 7,43 µg/m³ w 2022 roku, 6,7 µg/m³ w 2023 roku oraz 6,32 µg/m³ w 2024 roku a zatem zdecydowanie poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Wartości średnio roczne wskazują na polepszenie się jakości powietrza w 2024 roku ze względu na stężenia dwutlenku siarki.

Rysunek 3 Średnie stężenie dwutlenku azotu na stacji w Gliwicach przy ul. Mewy 34 w latach 2022-2024 (µg/m³)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2022-2024

Maksymalne miesięczne stężenia dwutlenku azotu odnotowano w styczniu 2022 tj. $44 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 r., $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 r., $17,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 r., a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wartości średnio roczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2024 r. ze względu na stężenia dwutlenku azotu.

Rysunek 4 Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Gliwicach przy ul. Mewy 34 w latach 2022-2024 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: Pomiar automatyczny – Monitoring Powietrza za lata 2022-2024

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w marcu 2022 tj. $41,69 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: $24,52 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku, $21,01 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku oraz $26,96 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 roku a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnio roczne wskazują na nieznaczne obniżenie jakości powietrza w 2024 roku ze względu na stężenie pyłu PM10.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, wykonanej na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w większości parametrów w mieście nie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Sporadycznie występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń, jak: pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren, ozon.

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z działalności przemysłowej (emisja punktowa) oraz z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również napływ emisji z obszaru Polski oraz Europy.

Tabela 5 Wyniki klasyfikacji stref wg kryterium ochrony zdrowia ludzi, uzyskane w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2023-2024, dla strefy śląskiej obejmującej gminę Sośnicowice

Zanieczyszczenia	Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń	
	2023	2024
Dwutlenek siarki SO ₂	A	A
Dwutlenek azotu NO ₂	A	A
Pył zawieszony PM10	A	C
Pył zawieszony ²⁾ PM2,5	A, A1	A, A1
Ołów Pb (PM10)	A	A
Benzen C ₆ H ₆	A	A
Tlenek węgla CO	A	A
Arsen As (PM10)	A	A
Benzo(a)piren B(a)P	C	C
Kadm Cd (PM10)	A	A
Nikiel Ni (PM10)	A	A
Ozon O ₃	A, D2	A, D2

Źródło: pismo DMS RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.24.2025 z dnia 13 maja 2025 roku

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2024 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych – w porównaniu do 2023 roku, w 2024 roku w województwie śląskim nastąpiło pogorszenie jakości powietrza. Strefa śląska w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ została zakwalifikowana do gorszej klasy - klasy C, w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) zostały sklasyfikowane w klasie C1, podczas gdy w poprzedniej ocenie uzyskały klasę A1. Podobnie jak w roku 2023, w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu wszystkie strefy w województwie uzyskały klasę D2.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) również były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Nadal największym problemem w województwie śląskim w zakresie jakości powietrza są występujące w okresie sezonu grzewczego wysokie stężenia pyłu zawieszonego i przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Główną przyczyną występowania przekroczeń wartości dobowej oraz poziomu informowania i alarmowego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (komunalno-bytowa) tzw. „niska emisja”. Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego, trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa (komunikacyjna).

Oddziaływanie naturalnych źródeł emisji, niezwiązanych z działalnością człowieka, jest przyczyną przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu we wszystkich strefach wg kryterium dla ochrony zdrowia ludzi oraz w strefie śląskiej dla kryterium ochrony roślin.³

Na przestrzeni ostatnich lat przeanalizowano uchwalone programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku. Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracja górnośląska), a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych,
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2022, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. programem całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania do w latach 2022-2026 na terenie gminy wynosi:

- pył PM₁₀ – 32 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 32 Mg/rok,
- B(a)P – 0,020 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2402ZSO w latach 2022-2026 wynosi:

- wymagana liczba kotłów do wymiany – 478 szt.

³ DMŚ RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.24.2025 z dnia 13 maja 2025 roku

- wymagana powierzchnia lokali – 55 296 m²,
- szacunkowe koszty – 8 126 000,00 zł⁴.

Obowiązki Burmistrza Sośnicowic w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

Zgodnie z danymi ze Sprawozdania z realizacji zadań wyznaczonych dla Gminy Sośnicowice w Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego przyjętym uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 roku, w mieście w latach 2023-2024 realizowano 3 działania naprawcze:

- Ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych – w ramach zadania wydatkowano 5 109 340,68 zł oraz:
 - zlikwidowano 189 szt. kotłów węglowych⁵,
 - zlikwidowano nieefektywne indywidualne źródło ciepła na paliwa stałe w budynkach jednorodzinnych i wielorodzinnych o łącznej powierzchni 18 568,5 m²,
 - zastąpiono ogrzewaniem gazowym na powierzchni 7 098,35 m²,
 - zastąpiono odnawialnym źródłem energii (pompy ciepła) na powierzchni 15 785,99 m²,
 - zastąpiono kotłem węglowym spełniającym wymagania ekoprojektu na powierzchni 543,5 m²,
 - zastąpiono kotłem na biomasę spełniającym wymagania ekoprojektu na powierzchni 6 786,83 m²,
 - zastąpiono ogrzewaniem elektrycznym na powierzchni 296 m²,
 - osiągnięto następujące efekty ekologiczne: PM10 – 9 270 Mg/rok, PM2,5 – 9 136 Mg/rok, B(a)P – 5,28 kg/rok, SO₂ – 9 096 Mg/rok
- Prowadzenie edukacji ekologicznej (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje, działania informacyjne i szkoleniowe) związanej z ochroną powietrza – w ramach zadania wydatkowano 19 404 zł oraz:
 - przeprowadzono 1 kampanię,
 - przeprowadzono 5 akcji szkolnych w placówkach oświatowych objętych edukacją ekologiczną,
 - działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi objętych zostało 1370 osób,
 - przygotowano 1090 szt. materiałów edukacyjnych,
- Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów – w ramach zadania przeprowadzono:
 - 22 kontrole w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzeznaczonych,
 - 22 kontrole w zakresie przestrzegania wymagań określonych w śląskiej uchwale antysmogowej,
 - 22 kontrole w zakresie zakazu spalania na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów.

LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit” (LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY) to największy w Europie projekt ochrony powietrza, obejmujący swoim zasięgiem całe województwo śląskie. Projekt współfinansowany jest z Programu LIFE Unii Europejskiej – program działań na rzecz środowiska i klimatu oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Główny cel projektu jest zbieżny z nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza, czyli opracowaniem i wdrożeniem działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.

Bierze w nim udział 83 współbeneficjentów, tj. 74 gminy i 4 związki subregionalne województwa śląskiego, Związek Międzygminny ds. ekologii w Żywcu oraz 4 partnerów merytorycznych (Instytut Technologii Paliw i Energii, Politechnika Śląska, Śląski Ogród Botaniczny Związek Stowarzyszeń oraz Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA). Całkowita wartość projektu to: 16 515 020 euro (ok. 76 mln zł), w tym:

- środki LIFE (60%): 9 908 979 euro (ok. 45,6 mln zł),
- środki NFOŚiGW (35%): 5 780 243 euro (tj. 25 883 350 zł)

⁴ Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego, 2023 rok

⁵ Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego za lata 2020-2023, Sośnicowice 2025

- łączny wkład własny wszystkich partnerów (5%): 825 798 euro (ok. 3,8 mln zł),
- z czego wkład własny Województwa Śląskiego: 412 121 euro (ok. 1,9 mln zł).

Realizację projektu zaplanowano na okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2027 roku.

Gmina Sośnicowice podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (WFOŚiGW) na prowadzenie w Sośnicowicach punktu konsultacyjno-informacyjnego, w którym mieszkańcy mogą uzyskiwać wszelkie informacje dot. funkcjonowania Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”. W programie można uzyskać dotacje na realizację przedsięwzięć w zakresie termomodernizacji budynków osób fizycznych (to jest do wymiany źródeł ciepła, modernizacji instalacji c.o. i c.w.u., montażu mikroinstalacji fotowoltaicznej, ogrzewania przegród budowlanych, wymiany okien, drzwi zewnętrznych itp.). W punkcie konsultacyjnym przeszkolony przez WFOŚiGW pracownik pomaga mieszkańcom w składaniu wniosków o dofinansowanie do zadań termomodernizacyjnych jakie mieszkańcy chcą wykonać w swoich budynkach. Po wykonaniu tych zadań można też uzyskać pomoc przy składaniu wniosków o płatność.

Realizacja programu Czyste Powietrze na terenie gminy Sośnicowice - dane na koniec I kwartału 2025 r.

- liczba złożonych wniosków o dofinansowanie: 201,
- liczba zawartych umów o dofinansowanie: 201,
- liczba zrealizowanych przedsięwzięć: 201,

4.1.1.2. Emisja z emitorów liniowych

- autostrada A4, o długość ok. 6,289 km, stan techniczny: pożądany (klasyfikacja wg SOSN dla jezdni prawej i lewej),
- drogi wojewódzkie o łącznej długości ok. 18,94 km :
 - nr 408 o długości ok. 10,57 km,
 - nr 919 o długości ok. 7,36 km,
 - nr 921 o długości ok. 1,01 km,
- drogi powiatowe – 50,117 km, w tym:
 - nr 2916 S – Sośnicowice ul. Smolnicka,
 - nr 2918 S – Rachowice ul. Wiejska,
 - nr 2924 S – Trachy ul. Nowowiejska,
 - nr 2925 S – Smolnica ul. Leboszowska,
 - nr 2932 S – Rachowice ul. Rachowicka,
 - nr 2933 S – Sośnicowice – Kozłów ul. Młyńska,
 - nr 2934 S – Tworóg Mały – do DW 408, ul. Tworogowska,
 - nr 2935 S – Tworóg Mały – Sośnicowice, ul. Wiejska, Powstańców,
 - nr 2936 S – Sośnicowice ul. Parkowa,
 - nr 2937 S – Wilcze Gardło – Smolnica ul. Kościelna,
 - nr 2965 S – Gliwice – Kozłów,
 - nr 2966 S – Kozłów – Łany – Rachowice,
 - nr 2967 S – Sierakowice – Łąca,
 - nr 2991 S – Kozłów – Sośnicowice ul. Łabędzka
- drogi gminne – na terenie gminy istnieje 94 drogi gminne o łącznej długości ok. 94,754 km, w tym:
 - 49,434 km dróg o nawierzchni utwardzonej,
 - 19,717 km dróg o nawierzchni tłuczniowej,
 - 25,603 km dróg o nawierzchni nieutwardzonej.

Na terenie gminy znajdują się ponadto następujące obiekty drogowe:

- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Szkolnej w Sośnicowicach,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Zielonej w Sośnicowicach,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Marcina w Kozłowie,
- przepust na cieku bez nazwy przy ul. Długiej w Sierakowicach,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Kasztanowej w Sierakowicach,
- kładka na cieku bez nazwy przy ul. Krótkiej w Sierakowicach,

- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Krótkiej w Sierakowicach,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Szerokiej w Sierakowicach,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy na drodze transportu rolnego w Sierakowicach;
- obiekt mostowy na rzece Bierawka przy ulicy bocznej od ul. Leśnej w Sierakowicach,
- obiekt mostowy na potoku Wierzbnik przy ulicy bocznej drogi wojewódzkiej nr 921,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Leboszowskiej (I) w Trachach,
- obiekt mostowy na cieku bez nazwy przy ul. Leboszowskiej (II) w Trachach,
- przepust na cieku bez nazwy przy ul. Kasztanowej w Sierakowicach,
- przepust na cieku bez nazwy przy ul. Średniej 26 w Kozłowie,
- przepust na cieku bez nazwy przy ul. Polnej w Sierakowicach,
- przepust na cieku bez nazwy przy ul. Średniej 34 w Kozłowie.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg krajowych i autostrad – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach,
- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Województwa Śląskiego w Katowicach,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Gliwicach,
- dróg gminnych – Gmina Sośnicowice.

Na drogach krajowych i wojewódzkich regularnie, co 5 lat (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza Generalny Pomiar Ruchu (GPR), którego celem jest zilustrowanie aktualnego poziomu natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach sieci dróg oraz wskazanie prognozy ruchu w perspektywie kolejnych 5, 10 oraz 15 lat.

W roku 2020/2021 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Podstawę prawną przeprowadzenia pomiaru stanowiło Zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 28 marca 2019 r.

Tabela 6 Średnio dobowy ruch na drodze krajowej A4 w miejscowości Kozłów w Gminie Sośnicowice w latach 2015-2020

Droga krajowa A4 Węzeł Łany – Węzeł Gliwice Ostropa	Liczba pojazdów w roku 2015 (poj/dobę)	Liczba pojazdów w roku 2020 (poj/dobę)
Samochody osobowe	21 856	24 192
Motocykle	61	46
Samochody dostawcze	3 538	4971
Samochody ciężarowe bez przyczepy	819	902
Samochody ciężarowe z przyczepą	8 135	9 446
Autobusy	246	86
Ciągniki rolnicze	1	0
SUMA	34 656	39 643

Źródło: Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w 2015/2020 roku na drogach krajowych, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Tabela 7 Średnio dobowy ruch na drodze wojewódzkiej nr 408 w Sośnicowicach w latach 2015-2020

DW nr 408 SOŚNICOWICE /DW 919/-GR. M. GLIWIC	Liczba pojazdów w roku 2015 (poj/dobę)	Liczba pojazdów w roku 2020 (poj/dobę)
Samochody osobowe	6447	8434
Motocykle	85	129
Samochody dostawcze	388	781
Samochody ciężarowe bez przyczepy	202	219
Samochody ciężarowe z przyczepą	621	852

Autobusy	16	17
Ciągniki rolnicze	8	7
SUMA	7767	10 439

Źródło: Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w 2015/2020 roku na drogach wojewódzkich, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Tabela 8 Średnio dobowy ruch na drodze wojewódzkiej nr 919 w gminie Sośnicowice w latach 2015-2020

DW nr 919 BARGŁÓWKA /DW 921/-SOŚNICOWICE /DW 408/ (2015 rok) PRZERYCIE /DW921/- SOŚNICOWICE /DW408/ (2020 rok)	Liczba pojazdów w roku 2015 (poj/dobę)	Liczba pojazdów w roku 2020 - prognoza (poj/dobę)
Samochody osobowe	3814	4623
Motocykle	56	95
Samochody dostawcze	342	384
Samochody ciężarowe bez przyczepy	131	143
Samochody ciężarowe z przyczepą	314	478
Autobusy	23	24
Ciągniki rolnicze	5	3
SUMA	4685	5734

Źródło: Średni dobowy ruch roczny (SDRR) w punktach pomiarowych w 2015/2020 roku na drogach wojewódzkich, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Sośnicowice największy udział mają samochody osobowe 63,07% - 83,01%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 15,6% - 36,04%. Najmniejszy udział przypadł pojazdom wykorzystywanym rolniczo, autobusom oraz motocyklom od 0,31% do 0,71%.

Transport publiczny

W 2024 roku transport publiczny na terenie gminy odnotował dynamiczny rozwój w zakresie przewozów pasażerskich. Obsługą komunikacji zajmował się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (linie wewnętrzne), dysponujący flotą pojazdów, w tym dwoma nowoczesnymi autobusami Solaris Urbino z 2019 roku oraz trzema Mercedesami Sprinter, GZM (linie zewnętrzne).

W ciągu roku przewieziono łącznie około 52 090 pasażerów, co oznacza wzrost o 15% w porównaniu do 45 300 pasażerów w roku poprzednim. Na potrzeby publicznego transportu zbiorowego pokonano łącznie 243 773 kilometry, zapewniając mieszkańcom wygodny, bezpieczny i dostępny środek przemieszczania się na terenie gminy.

4.1.1.3. Niska emisja na terenie gminy

Niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

W 2023 roku przyjęto do realizacji „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sośnicowice na lata 2023–2027 z perspektywą do roku 2030” na mocy Uchwały nr LX/466/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 26 kwietnia 2023 r. Plan gospodarki niskoemisyjnej stanowi jedno z podstawowych narzędzi planistycznych Gminy. W ujęciu formalnym jest to strategiczny dokument przedstawiający poziom energochłonności poszczególnych sektorów funkcjonujących na jej obszarze. Dokument wyznacza kierunki rozwoju Gminy Sośnicowice i zawiera działania zarówno inwestycyjne, jak i miękkie, w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, oświetlenie uliczne, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, produkcja energii elektrycznej i ciepłej – wszystko to w celu realizacji założeń ograniczenia emisji i poprawy efektywności energetycznej.

Gmina Sośnicowice skutecznie realizuje założenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej poprzez konkretne działania inwestycyjne, edukacyjne i organizacyjne, wspierające transformację w kierunku zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z przyjętym „Programem Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Sośnicowice” w sposób ciągły zbierane były wnioski mieszkańców zainteresowanych wymianą źródła ciepła na nowy ekologiczny kocioł. Na początku 2023 roku został złożony wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach o dofinansowanie modernizacji źródeł ciepła w 70 budynkach indywidualnych z terenu gminy. W roku 2023 realizowano modernizację źródeł ciepła w 32 budynkach indywidualnych.

Znacznie wzrosło zapotrzebowanie w zakresie wymiany starego źródła ciepła na pompy ciepła, przy jednoczesnej ograniczonej dostępności urządzeń. Poza tym spora ilość wnioskodawców postanowiła przeczekać obecną sytuację wzrostu cen opału i pozostawić posiadane piece do przyszłego roku. Realizacja zadania oparta była o środki własne mieszkańców oraz pożyczkę WFOŚiGW. Dofinansowanie z WFOŚiGW dla każdej modernizacji ustalone jest na zasadzie ryczałtu, czyli stałej kwoty do każdego montażu, wynoszącego 50% kosztów kwalifikowanych, lecz nie więcej niż 7 500 zł brutto. Koszt realizacji w roku 2023 wyniósł 262 500 zł.

W 2024 roku wymieniono 40 nieefektywnych kotłów, co jest istotnym krokiem w kierunku poprawy efektywności energetycznej i redukcji emisji CO₂ oraz pyłów. Ponadto gmina Sośnicowice aktywnie uczestniczy w programie STOP SMOG, wspierając osoby o niższych dochodach w zakresie termomodernizacji budynków. Działanie to znacząco wpływa na ograniczenie emisji zanieczyszczeń z indywidualnych źródeł ciepła. Uchwałą nr LXV/497/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 27 września 2023 wyrażono zgodę na przystąpienie Gminy Sośnicowice do spółki pod nazwą „Przyjazna Energia” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, która pełni funkcję koordynatora klastra energii „Przyjazna Energia w Powiecie Gliwickim”. Jest to projekt w obszarze energetyki lokalnej, mająca na celu rozwój odnawialnych źródeł energii oraz poprawę efektywności energetycznej w regionie. Zaangażowanie gminy w tę spółkę rozpoczęło się w grudniu 2023 roku, a w roku 2024 utrzymano stabilny poziom udziałów bez konieczności wnoszenia dodatkowych środków pieniężnych.

W ramach STOP SMOG w 2025 roku Gmina Sośnicowice planuje przeznaczyć 95% dofinansowania do wymiany kotłów oraz na termomodernizację budynków – 20 budynków, w ramach PONE - 7500 zł dofinansowania do wymiany kotła, zaplanowanych jest obecnie 30 inwestycji do realizacji.

Ponadto rocznie przeprowadzanych jest 77 kontroli palenisk, co wskazuje na konsekwentne działania prewencyjne mające na celu eliminację nieekologicznych praktyk grzewczych.

4.1.1.4. Zaopatrzenie w ciepło sieciowe

W Gminie Sośnicowice nie funkcjonuje typowy scentralizowany system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne i niemieszkalne w gminie zasilane są głównie z kotłowni indywidualnych.

Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych jest gaz ziemny, węgiel, następnie drewno, odnawialne źródła energii, olej opałowy oraz w niewielkim stopniu gaz płynny, i energia elektryczna.

4.1.1.5. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Sośnicowice jest gminą zgazyfikowaną. Przez teren Gminy Sośnicowice przebiega gazociąg DN 500 CN 1,6 MPa relacji Szobiszowice – Kędzierzyn, którego operatorem jest Gaz-System S.A.

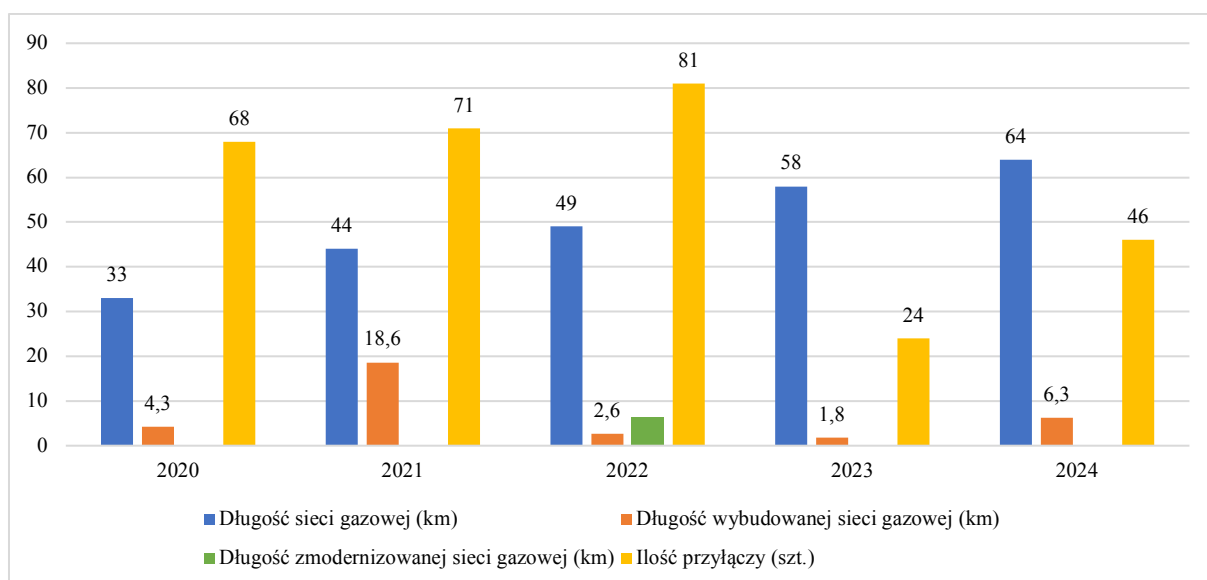
Operatorem oraz właścicielem sieci gazowej średniego ciśnienia na terenie gminy Sośnicowice jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze.

Obecnie stopień gazyfikacji gminy Sośnicowice wynosi 5,62%. Miejscowości, w których świadczone są usługi dystrybucji paliwa gazowego to: Łany Wielkie, Rachowice, Sierakowice, Smolnica, Sośnicowice.

Według stanu na 31.12.2024 rok sieć gazowa wraz z przyłączami wynosi 64,263 km, w tym:

- sieć gazowa średniego ciśnienia bez przyłączy – 54,118 km,
- przyłącza gazowe średniego ciśnienia – 3,737 km,
- przyłącza gazowe – 406 szt., w tym 379 szt. do budynków mieszkalnych,

W latach 2020-2024 wybudowano na terenie gminy 33,6 km sieci gazowej, do której podłączono 290 nowych odbiorców.

Rysunek 5 Długość sieci gazowej oraz jej modernizacja w latach 2020-2024 na terenie gminy Sośnicowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze

Stan techniczny sieci gazowej zlokalizowanej na terenie gminy ocenia się jako dobry. Obecna sieć gazowa, może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców znajdujących się na terenach ujętych w planie rozwoju przedsiębiorstwa. Gazociągi są systematycznie kontrolowane pod względem bezpieczeństwa, a ewentualne awarie usuwane są na bieżąco. W latach 2020-2024 przeprowadzono modernizację 33,6 km sieci gazowej przez PSG Sp. z o.o.

Przedsięwzięcia inwestycyjne na rozwój sieci gazowej w latach 2025-2027 nie przewidują realizacji zadań związanych z rozbudową sieci gazowej oraz związanych z modernizacją i odtworzeniem sieci gazowej na terenie gminy Sośnicowice⁶.

4.1.1.6. Warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien być wynieść 15%, a do 2030 roku 21%.

Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

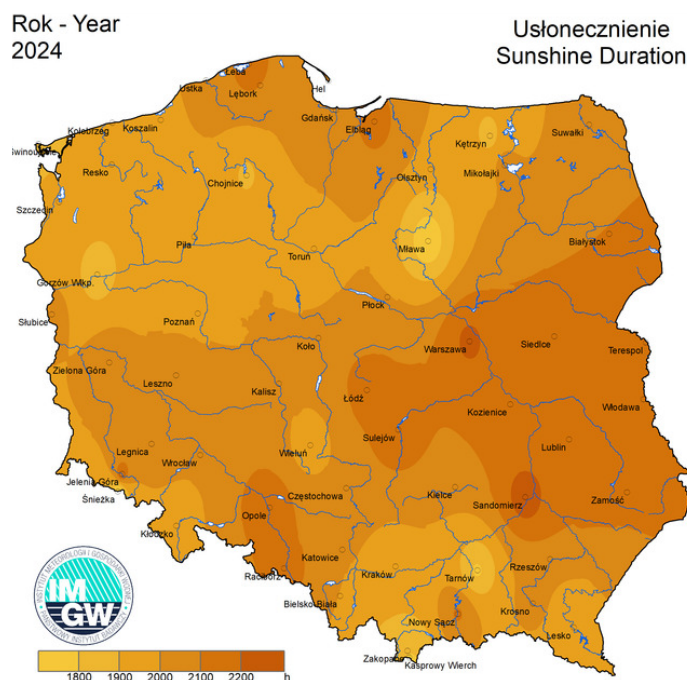
Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przejrzystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

⁶ PSG Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze – pismo nr PSGZA.RODZ.OA.422.299.25 z dnia 06.05.2025 roku

Rysunek 6 Średnie roczne sumy usłonecznienia h/rok

Źródło: www.klimat.imgw.pl (Klimat Polski 2022, dostęp 10.05.2025)

Gmina Sośnicowice położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900-950 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 2000-2100 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej.

Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, których z związku z możliwością uzyskania dotacji z programu „Mój Prąd” lub z programu Czyste Powietrze jest na terenie gminy coraz więcej.

Według danych Spółki TAURON Dystrybucja S.A. na dzień 01.04.2025 roku na terenie gminy zainstalowane są:

- 80 instalacji fotowoltaicznych z mocą zainstalowaną przekraczającą 10 kW,
- 855 instalacji fotowoltaicznych z mocą zainstalowaną mniejszą lub równą 10 kW⁷.

Gmina Sośnicowice pozyskała również dofinansowanie realizacji projektów w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027 (Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji) dla Działania: FESL.10.06 - Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii. Przedmiotem pierwszego projektu jest zwiększenie ilości pozyskiwanej czystej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych w 9 budynkach użyteczności publicznej w gminie Sośnicowice. Instalacje PV powstaną w następujących budynkach gminnych:

- Budynek Urzędu Miejskiego (Rynek 19)
- Budynek Urzędu Miejskiego (Rynek 17),
- Budynek Urzędu Miejskiego (Kościuszki 22),
- Budynek Centrum Społeczno Kulturalnego (Szprynek 1),
- Budynek SP Sośnicowice (Gimnazjalna 6),
- Budynek Przedszkola Miejskiego (Szprynek 3),
- Budynek Przedszkola w Smolnicy (Szkolna 1D),
- Budynek ZSP w Sierakowicach (Wiejska 1),
- Budynek ZSP w Kozłowie (Marcina 33).

Przedmiotem drugiego projektu jest zwiększenie ilości pozyskiwanej czystej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych w 5 budynkach związanych z prowadzeniem gospodarki wodno-kanalizacyjnej w gminie Sośnicowice. Instalacje PV powstaną w następujących obiektach gminnych:

- Oczyszczalnia ścieków w Trachach,
- Oczyszczalnia ścieków w Sierakowicach,

⁷ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach – pismo nr TD25-04-0381015-03 z dnia 12.05.2025 r.

- SUW w Sośnicowicach,
- SUW w Sierakowicach,
- SUW w Rachowicach.

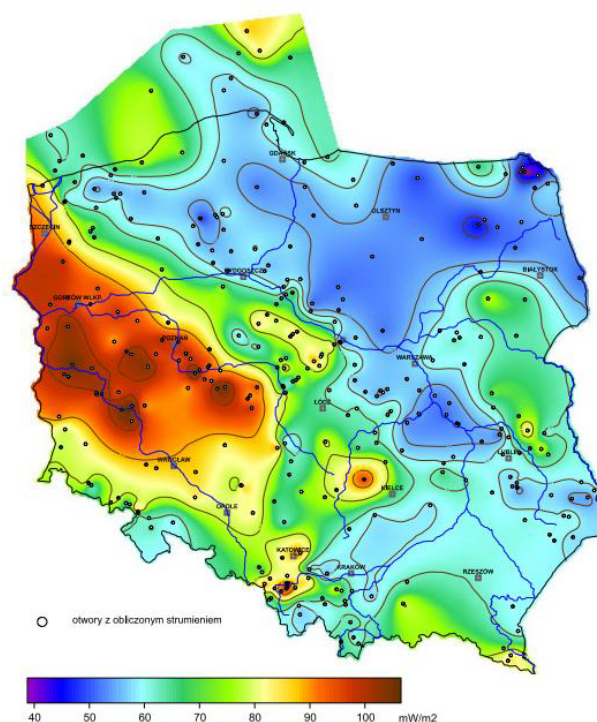
Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5 400°C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobywania wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 7 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Pomimo znacznych zasobów geotermalnych w województwie śląskim (Gmina Sośnicowice zlokalizowana jest w okręgu żywiecko - krośnieński o potencjale około 55 000 tpu/km²), wykorzystanie energii geotermicznej jest niewielkie. Dostępne zasoby geotermalne odznaczają się temperaturami, które czynią je bardzo mało atrakcyjnymi z punktu widzenia wytwarzania energii elektrycznej.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalnianych się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H₂S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażających

koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie całej gminy można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze.

Biogaz

Najczęściej stosowanymi substratami do produkcji biogazu rolniczego są nawozy naturalne, wśród których wymienić należy gnojowicę oraz obornik. Obliczenie możliwego zysku energetycznego z biomasy pochodzącej z hodowli zwierząt opiera się na wskaźniku wielkości produkcji biogazu oraz wykorzystaniu liczby sztuk dużych zwierząt. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże zwierząt.

Tabela 9 Wskaźnik wielkości produkcji biogazu w przeliczeniu na sztuki duże [m³/SD/d]

Bydło	Trzoda chlewna	Drób
1,5	1,5	3,75

Źródło: Odchody zwierząt jako substrat dla biogazowni [<http://bio-gazownie.edu.pl/>]

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zwierząt w gospodarstwach na terenie gminy Sośnicowice. Zakładając, że z 1m³ biogazu można wyprodukować 2,1 kWh energii elektrycznej (przy zakładanej sprawności układu 33%) potencjał energetyczny przedstawia się następująco:

Tabela 10 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Sośnicowice oraz produkcja biogazu

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt [szt.]	Biogaz [m ³ /d]	Produkcja energii [MWh/rok]
bydło	1618	2 427	0,51
owce	68	102	0,02
kozy	28	42	0,01
świnie	6688	10 032	2,11
koniowate	148	222	0,05
drób	33 812	50 718	10,65
SUMA		63 543	13,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR Śląski Oddział Regionalny pismo z dnia 13.05.2025 r/ znak BDSPB12-WPPB.071.10.2025.AZ

Jak ukazuje powyższa tabela biogaz i energię elektryczną można pozyskać głównie wykorzystując kurze odchody. Potencjał energetyczny nawozów naturalnych jest niewielki i wynosi jedynie 5,336 MWh/rok. Biorąc pod uwagę trudności z zebraniem całości zwierzęcych odchodów przyjęto redukcję zysku energetycznego o 40 %.

Na terenie gminy Sośnicowice do sieci TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach wpięta jest jedna instalacja odnawialnych źródeł energii (OZE), o łącznej mocy zainstalowanej 996 kW, której właścicielem jest prywatny przedsiębiorca. Jest to instalacja kogeneracyjna zasilana biogazem.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dotychczasowe działania, a także plany modernizacji oświetlenia miejskiego rozwinięta infrastruktura techniczna związana z zaopatrzeniem odbiorców w energię elektryczną oraz gaz sieciowy duże nakłady na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	niska efektywność energetyczna części budynków niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych brak potencjału zastosowania części OZE część dróg w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii możliwe dofinansowanie z programów rządowych realizacja POP oraz tzw. uchwały antysmogowej	możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy brak środków na finansowanie inwestycji słabe zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych duży przyrost liczby pojazdów poruszających się w obrębie gminy

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Sośnicowice przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska - dane ze stacji pomiarowej zlokalizowanej w Gliwicach. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach ulegała ona poprawie i odpowiada ona obowiązującym normom.

Wśród najważniejszych osiągnięć w realizacji projektów wieloletnich w 2024 roku należy wymienić zakończenie budowy drogi przy ul. Smolnickiej w Sośnicowicach (5,8 mln zł) i drogi przy ul. Kozielskiej w Sierakowicach (2,5 mln zł).

W ramach programu PONE (modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych) wykonano inwestycje o wartości 412,5 tys. zł, co odpowiada 32,2% całkowitego planu. Kontynuowano również projekt STOP SMOG ukierunkowany na poprawę jakości powietrza.

W 2024 roku kontynuowano realizację „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sośnicowice na lata 2022-2037”. Dokument ten stanowi strategiczny plan rozwoju infrastruktury energetycznej gminy, uwzględniający potrzeby mieszkańców oraz wymogi związane z ochroną środowiska i efektywnością energetyczną.

Główne cele projektu obejmują zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego gminy, optymalizację kosztów energii, poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym gminy. W ramach realizacji projektu prowadzono działania informacyjne dla mieszkańców dotyczące możliwości pozyskania dofinansowania na wymianę źródeł ciepła oraz termomodernizację budynków.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również słabe zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zmniejszającymi energochłonność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych, zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Sośnicowice w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana

instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na drogach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 11 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	W 2023 roku na terenie Gminy obowiązywał „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice” - przyjęty dnia 24 lipca 2018 r. przez Radę Miejską w Sośnicowicach Uchwałą nr XLII/351/2018. W 2024 roku przyjęto zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice Uchwałą nr V/48/2024 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 25 września 2024 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice zwany dalej Planem – który z uwagi na zmianę dotyczącą 100% powierzchni gminy – zastąpił w/w plan z 2018 r. W przyjętym dokumencie w zakresie ochrony przed hałasem wskazano tereny chronione akustycznie w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu ochrony akustycznej, w przypadku faktycznego ich zagospodarowania zgodnie z przeznaczeniem ustalonym w planie.	zrealizowano
2.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	W latach 2023-2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadził kontroli zakładów w zakresie oddziaływania akustycznego na terenie gminy Sośnicowice. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach przeprowadził pomiary hałasu instalacyjnego (związanego z działalnością zakładów przemysłowych) na terenie miejscowości Sierakowice. Zakres badań objął dwa zakłady przemysłowe. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że w żadnym z punktów pomiarowych w całym okresie raportowania nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. 2 kontrole zakładów przemysłowych, brak naruszeń dopuszczalnych poziomów.	2 kontrole zakładów przemysłowych, brak naruszeń
3.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg	Na terenie Gminy Sośnicowice zarządzanej przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Katowicach, zlokalizowane są ekrany akustyczne o łącznej długości 1970 metrów, rozmieszczone na sześciu odcinkach autostrady A4.	1970 mb ekranów akustycznych
4.	Działania administracyjne mające na celu ograniczenia hałasu z zakładów	W latach 2023-2024 na terenie gminy Sośnicowice obowiązywała 1 decyzja ustalająca dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska wydana przez Starostę Gliwickiego.	1 decyzja

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy Sośnicowice.

Tabela 12 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020*	Stan aktualny 2024
1	Przekroczenie poziomów emisji hałasu kolejowego	brak przekroczeń	brak przekroczeń

* dane z POŚ z 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2025 rok

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością gospodarczą na terenie gminy Sośnicowice uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów (przemysłowych, wytwórczych i rzemieślniczych), które stanowią źródło emisji hałasu.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. Funkcjonowanie ich jest czasem źródłem konfliktów z mieszkańcami, gdyż przedsiębiorstwa te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOŚ, a w przypadku przekroczeń przekazaniem sprawy do Starosty Gliwickiego, co skutkuje wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają fakt uciążliwości do Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach, co skutkuje kontrolą, a w przypadku przekroczeń wydaniem decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku.

W 2023 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W programie dla obszaru gminy Sośnicowice nie zaproponowano działań inwestycyjnych mających na celu ograniczenie oddziaływania hałasu przemysłowego.

W latach 2023-2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadził kontrolę zakładów w zakresie oddziaływania akustycznego na terenie gminy Sośnicowice. Nie stwierdzono naruszeń. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach przeprowadził pomiary hałasu instalacyjnego (związanego z działalnością zakładów przemysłowych) na terenie miejscowości Sierakowice. Zakres badań objął dwa zakłady przemysłowe. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że w żadnym z punktów pomiarowych w całym okresie raportowania nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.⁸

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- autostrada A4, o długości ok. 6,289 km, stan techniczny: pożądany (klasyfikacja wg SOSN dla jezdni prawej i lewej),
- drogi wojewódzkie o łącznej długości ok. 18,94 km,
- drogi powiatowe – 50,117 km,
- drogi gminne – ok. 94,754 km.

Na drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez zarządców dróg środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska.

Na ograniczanie oddziaływania hałasu ma niewątpliwy wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie. W ramach utrzymania zieleni przydrożnej, rosnącej w pasie dróg powiatowych wydawkowano środki na nasadzenia i wycinkę drzew.

W 2023 roku opracowano „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”. Program przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Celem Programu jest

⁸ Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska – pismo nr WP.7016.107.2025.MRZ dnia 03 kwietnia 2025 r.

wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. W programie dla obszaru gminy Sośnicowice zaproponowano następujące działania inwestycyjne w zakresie ograniczenia hałasu drogowego planowane do realizacji w ciągu 5 lat:

- Budowa obwodnicy m. Sośnicowice w ciągu DW 408, koszt 136 mln zł.

W ramach PMŚ na terenie gminy Sośnicowice w latach 2023-2024 nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobra dostępność komunikacyjna Gminy	niezadawalający stan niektórych dróg powiększająca się liczba pojazdów brak badań hałasu drogowego, co nie daje skali zagrożenia
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja corocznych inwestycji drogowych bieżące kontrole WIOŚ w przedsiębiorstwach	zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Skrócona analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych.

W sytuacjach przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Powiatu Gliwickiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną Gminy Sośnicowice jest jej dobra dostępność komunikacyjna. Na terenie gminy zlokalizowane są odcinki dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, które w ostatnich latach były modernizowane m.in przez zarządców dróg. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminy Sośnicowice oraz zadań monitorowanych do realizacji przez zarządców dróg.

Bardzo ważnym, ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie środowiskowej w tym także w zakresie hałasu jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Gminę, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Pole elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 13 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	W 2023 roku, na terenie Gminy obowiązywał „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice” - przyjęty dnia 24 lipca 2018 r. przez Radę Miejską w Sośnicowicach Uchwałą nr XLII/351/2018. W 2024 roku przyjęto zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice Uchwałą nr V/48/2024 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 25 września 2024 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice. Przyjęty dokument określa strefy technologiczne dla napowietrznych linii elektroenergetycznych najwyższych napięć 400 kV i 220 kV. W tych strefach, o szerokości 60,0 m dla linii 400 kV i 50,0 m dla linii 220 kV, obowiązują ograniczenia, takie jak zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych i obiektów na stały pobyt ludzi.	1 zmiana MPZP
2.	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Na terenie gminy Sośnicowice odnotowano 2 zgłoszenia w 2023 roku i 2 zgłoszenia w 2024 roku.	4 zgłoszenia w latach 2023-2024
3.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) na terenie gminy Sośnicowice w latach 2023 - 2024 przeprowadził 1 pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego (PEM). w punkcie zlokalizowanym w rejonie ulicy Powstańców w Sośnicowicach. Wyniki tego pomiaru wykazały, że średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego nie przekroczył progu czułości sondy pomiarowej, wynoszącego 0,7 V/m. Analiza tego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów PEM, która dla badanego zakresu częstotliwości wynosi 28 V/m, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem.	1 pomiar pól elektromagnetycznych na terenie gminy Sośnicowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 14 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020*	Stan aktualny 2024
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (GIOŚ) [V/m]	0,81 V/m	<0,70 V/m – poniżej progu wykrywalności
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektro-magnetycznych (GIOŚ) [szt.]	0	0

* dane z POŚ z 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2025 rok

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:

- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

W układzie normalnym zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Sośnicowice odbywa się na średnim napięciu 15 i 20 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia, zasilanymi ze stacji elektroenergetycznych WN/SN znajdujących się poza terenem miasta i gminy Sośnicowice i które stanowią własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach. Są to:

- SE SFO (Foch) 110/20/6 kV zlokalizowanej na terenie gminy Knurów,
- SE LAB (Łabędy) 110/20/6 kV zlokalizowanej na terenie miasta Gliwice,
- SE KUR (Kuznia Raciborska) 110/15 kV zlokalizowanej na terenie miasta Kuznia Raciborska.

Sieć elektroenergetyczna 110 kV (napowietrzna) łącząca stacje WN/SN obsługiwana jest przez TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach i pracuje w układzie zamkniętym. W związku, z czym w przypadkach awaryjnych istnieje możliwość wzajemnego połączenia stacji WN/SN. Ponadto istnieją również powiązania sieci na średnim napięciu między stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio konfigurowane w zależności od układu awaryjnego sieci.

Przez teren miasta i gminy Sośnicowice przechodzą napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV dwutorowe, relacji Sośnica – Kędzierzyn 1 i Sośnica – Kędzierzyn 2.

Stan techniczny sieci elektroenergetycznych WN będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach ocenia się jako dobry.

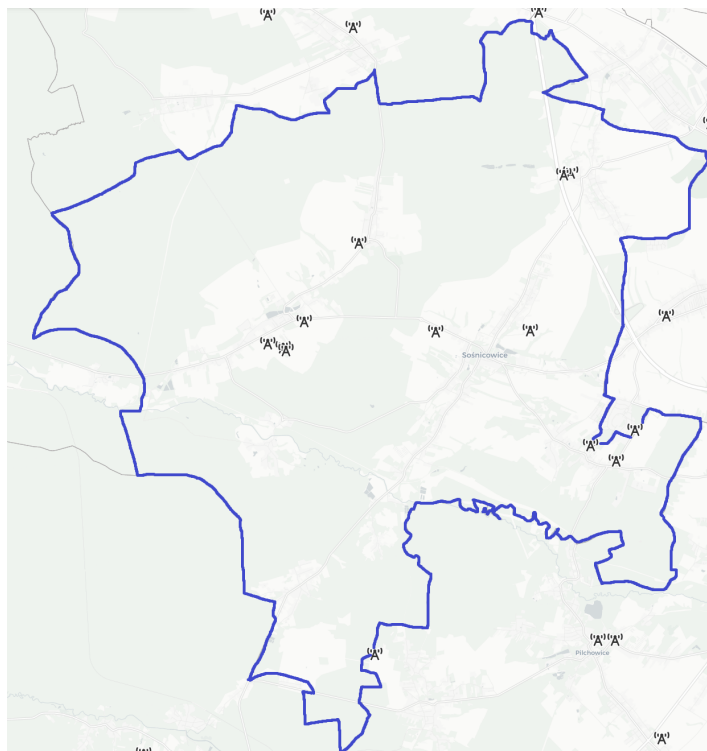
Na terenie miasta i gminy Sośnicowice zlokalizowane są również linie napowietrzne najwyższych napięć (NN) 220 i 400 kV, których właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Na terenie gminy zlokalizowane są także istniejące sieci oraz będące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach:

- linie napowietrzne niskiego napięcia (nN do 1 kV) 106,35 km,
- linie kablowe niskiego napięcia (nN do 1 kV) 39,57 km,
- linie napowietrzne średniego napięcia (SN) 52,46 km,
- linie kablowe średniego napięcia (SN) 16,18 km,
- linie napowietrzne wysokiego napięcia (WN) 20,50 km,⁹.

Źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest tu także 27 anten telefonii komórkowej zlokalizowanych w 13 stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)¹⁰.

⁹ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach – pismo nr TD25-04-0381015-03 z dnia 12.05.2025 r.

¹⁰ <http://beta.btsearch.pl>

Rysunek 8 Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Sośnicowice

Źródło: www.si2pem.gov.pl (dostęp 22 czerwca 2025)

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich, łącznie w 135 punktach pomiarowych (po 45 w każdym roku) rozmieszczonych na terenie całego województwa śląskiego. Rok 2020 był ostatnim rokiem, w którym monitoringowe badania PEM realizowane były w trzyletnich cyklach – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 roku obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Sośnicowice, w latach 2023-2024 przeprowadzono 1 pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w rejonie ulicy Powstańców w Sośnicowicach.

Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w trakcie półgodzinnego badania nie przekroczył progu czułości sondy pomiarowej tj. 0,7 V/m.

Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów PEM, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

Ponadto, zgodnie z danymi zawartymi w Rejestrze zawierającym informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych na podstawie pomiarów innych niż monitoringowe, w granicach gminy Sośnicowice nie wykazano występowania takich terenów¹¹.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SLABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie gminy i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania 1 punkt monitoringowy zlokalizowany na terenie gminy	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego i średniego napięcia, stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOS prowadząc pomiary w ramach PMS.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Gliwickiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie tych zgłoszeń prowadzony jest Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko.

Zgodnie z przepisami prawnymi prowadzenie rejestru będzie kontynuowane w kolejnych latach.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak brakuje w miejscowych planach ograniczeń dla powstawania nowych instalacji, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

¹¹ DMS RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.17.2025 z dnia 1 kwietnia 2025 roku

4.4. Gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 15 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6 letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW). Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP), zgodnie z podziałem określonym w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w przypadku gminy Sośnicowice na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335). W granicach administracyjnych Gminy Sośnicowice zlokalizowanych jest fragmentarycznie 7 JCWP (zgodnie z pismem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach nr: DMS-KA.731.24.2025 z 13 maja 2025 roku): - Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką (Kod PLRW600006115835) - Kłodnica od Promnej do zb. Dzierżno Duże (Kod PLRW6000061165739) - Przykopa (Kod PLRW6000091152949) - Rdzawka (Kod PLRW6000091171629) - Śliwnica (Kod PLRW600006115849) - Wierzbnik (Kod PLRW600009115669) - Ruda od zb. Rybnik do ujścia (Kod PLRW600011115699) Pełna ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego JCWP dokonywana jest co najmniej co 3 lata na podstawie 6 lat badań, a ostatnia taka kompleksowa ocena dla okresu 2016 - 2021 została wykonana w 2022 roku. Corocznie przeprowadzana jest klasyfikacja poszczególnych wskaźników. Zgodnie z klasyfikacją wskaźników opartą na badaniach z 2022 roku (wykonaną w 2023 roku), dla badanych punktów reprezentatywnych powiązanych z JCWP na terenie gminy, klasa elementów fizykochemicznych była poniżej dobrego stanu, a klasa wskaźników chemicznych w większości tych punktów również wskazywała na stan chemiczny poniżej dobrego. Dla jednej z JCWP (Przykopa), klasa elementów biologicznych i hydromorfologicznych była umiarkowana. Należy jednak zaznaczyć, że nie jest to pełna klasyfikacja i ocena stanu JCWP na podstawie danych z 2022 roku..	7 JCWP badanych w ramach PMŚ
2.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	W latach 2020-2024 nie prowadzono działań w zakresie ochrony wód i sposobów ochrony przed powodzią i suszą.	-
3.	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach w latach 2023-2024 realizował zadania z zakresu utrzymania i remontów cieków i urzędzeń ochrony przeciwpowodziowej: Prace utrzymaniowe cieku Łacza w km 0+000-14+360, odcinkowo, gm. Bierawa, gm. Rudziniec, gm. Sośnicowice – koszt zadania: 33 366,49 zł,	przebudowa i odbudowa wału na długości 13,66 km utrzymanie i konserwacja cieków na długości 392,52 km na łączny koszt 4 774 866,22 zł

		- Awaryjne udrożnienie koryta ciek Młynówka w km 1+000-2+200 w m. Sierakowice, gm. Sośnicowice – koszt zadania: 44 422,22 zł, - Prace utrzymaniowe ciek Sierakowickiego w km 0+000-8+790, odcinkowo, gmina Sośnicowice – koszt zadania: 125 164,04 zł, - Konserwacja ciek Sośnicowickiego w km 0+000-8+400, odcinkowo, gmina Sośnicowice i Gliwice – koszt zadania: 53 755,31 zł.	
4.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Magazyn przeciwpowodziowy zlokalizowany jest w budynku przy ul. Kozielskiej 4 w Sośnicowicach. W latach 2023 - 2024 nie był doposażony.	bieżąca realizacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

Na terenie gminy Sośnicowice w ramach dofinansowania z WFOŚiGW w Katowicach prowadzony był Program Moja Woda. Program ten ma na celu ochronę zasobów wodnych oraz minimalizację zjawiska suszy w Polsce poprzez zwiększenie poziomu retencji na terenie nieruchomości z budynkiem mieszkalnym jednorodzinnym oraz wykorzystywanie zgromadzonych wód opadowych lub roztopowych, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. Dotacja z WFOŚiGW to maksymalnie 5 tysięcy złotych, przy czym nie więcej niż 80% kosztów zakupu, montażu i uruchomienia instalacji pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie nieruchomości objętej przedsięwzięciem. Otrzymane pieniądze można było przeznaczyć na: przewody odprowadzające wody opadowe (zebrane z rynien, wpustów do zbiornika nadziemnego, podziemnego), zbiornik retencyjny podziemny lub nadziemny, oczko wodne, instalację rozsączającą lub elementy do nawadniania lub innego wykorzystania zatrzymanej wody.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 16 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony przed powodzią

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020*	Stan aktualny 2024
1.	Jakość wód podziemnych	III klasa	III klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	zły stan wód w 6 badanych JCWP	zły stan wód w 7 badanych JCWP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2025 rok

* dane z poprzedniego POS

4.4.1. Opis stanu obecnego

Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (Dz. U. 2024 r. poz. 1087, 1089, 1473, z 2025 r. poz. 216) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W obszarze tych jednolitych części wód odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

W latach 2020-2024 prowadzone były prace planistyczne kolejnego cyklu wynikającego z wdrażania Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Prowadzono działania zmierzające do opracowania drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami, w tym w szczególności prowadzono półroczne konsultacje społeczne oraz przygotowywano projekt rozporządzenia w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, na terenie którego znajduje się Gmina. W efekcie prac, dnia 17.02.2023 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 roku w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335)¹².

Zaktualizowany plan obowiązuje na kolejny rok planistyczny, tj. na lata 2022-2027. Jest on wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód w tym identyfikacji presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

¹² pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr C.ROA.0143.45.2025.JF z dnia 8.05.2025 r.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Gmina Sośnicowice położona jest w całości w zlewni rzeki Odry. Teren gminy podzielony jest na trzy zlewnie II rzędu: Bierawka, Kłodnica, Ruda.

Bierawka – prawobrzeżny dopływ Odry. Rzeka Bierawka jest głównym ciekim odwadniającym obszar gminy. Całkowita długość cieku wynosi 55,5 km. Ciek uchodzi do Odry w jej 82,3 km w pobliżu wsi Bierawa. Rzeka bierze swój początek w miejscowości Bujaków na wysokości 310 m n.p.m., płynie w kierunku północnego zachodu. W swoim dalszym biegu rzeka przepływa przez duże obszary leśne pomiędzy Koźlęm, Gliwicami, Rybnikiem i Raciborzem. Przez teren gminy Sośnicowice rzeka Bierawka przepływa w kierunku wschód- zachód na długości około 7,5 km. Przepływa głównie przez tereny leśne i pola uprawne w większości z dala od zabudowy mieszkaniowej. Jedynie w miejscowości Tworóg Mały przechodzi przez jego centrum. Głównymi dopływami Bierawki na terenie gminy są dopływy prawobrzeżne: Potok Sośnicowicki oraz Potok Sierakowicki.

Potok Sośnicowicki swoje źródła ma na wschód od miasta Sośnicowice w rejonie granicy pomiędzy gminą Sośnicowice z miastem Gliwice, ciek ten płynie początkowo w kierunku zachodnim, po czym w Sośnicowicach zmienia kierunek na południowy. Powierzchnia zlewni wynosi 13 km².

Potok Sierakowicki swoje źródła ma w rejonie sołectwa Łany Wielkie, płynie początkowo w kierunku zachodnim, w Rachowicach zmienia kierunek na południowo-zachodni, w rejonie Sierakowic uchodzi do Bierawki.

Kłodnica – prawobrzeżny dopływ Odry o długości 75 km i powierzchni dorzecza 1125,8 km². Źródła rzeki znajdują się w południowych dzielnicach Katowic w zespole przyrodniczo- krajobrazowym Źródła Kłodnicy. Wzdłuż rzeki od Gliwic biegnie Kanał Gliwicki. Przez dopływy rzeki Kłodnicy: Kozłówkę, dopływ poniżej Kozłowa, dopływ w Brzezince oraz dopływ z Rzeczyce Śląskich odwadniana jest północno- wschodnia część gminy Sośnicowice.

Kozłówka - stanowi lewostronny dopływ Kłodnicy. Ma swoje źródła w rejonie sołectwa Kozłów. Na terenie sołectwa płynie w kierunku północnym oraz uchodzi do Kłodnicy na terenie sąsiadującej gminy Rudziniec.

Ruda – prawobrzeżny dopływ Odry o długości 52,32 km. Źródło rzeki znajduje się w południowej części Żor. Przez dopływy rzeki Rudy: Wierzbik oraz Dopływ z Bargłówki odwadniana jest południowa część gminy.

Na obszarze Gminy Sośnicowice znajduje się 169 zbiorników wód powierzchniowych. Ich łączna powierzchnia wynosi 51,96 ha. Zbiorniki te znajdują się w sołectwach: Bargłówka, Trachy, Sierakowice, Kozłów, Łany Wielkie i Sośnicowice i pełnią głównie funkcję stawów hodowlanych, ale występują również jako wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych, oczka wodne powstałe w obniżeniach pogórnich czy zbiorniki przemysłowe, przeciwpożarowe, wodociągowe, osadniki, rekreacyjne i inne. Większe kompleksy stawów znajdują się w Trachach i usytuowane zostały na Dopływie z Sośnicowic oraz na Dopływie z Nowej Wsi. W Trachach znajduje się również kilka mniejszych stawów oraz oczek wodnych.

Na terenie miasta Sośnicowice zlokalizowanych jest kilka ciągów stawów: jeden na Łękawie – po północno-wschodniej stronie miasta, oraz drugi na cieku bez nazwy po stronie północno- zachodniej. Również w części południowo- wschodniej znajduje się kilka stawów, prawdopodobnie w miejscu dawnych wyrobisk.

Ciągi stawów zlokalizowane są również na terenie sołectwa Sierakowice, w centrum wsi na Sierakowickim Potoku oraz w południowo- zachodniej części na cieku bez nazwy.

Poszczególne stawy na terenie gminy nie zajmują dużej powierzchni, jednakże ze względu na swoje usytuowanie – zwykle są dobrze widoczne z głównych ciągów komunikacyjnych – stanowią ważny element kształtujący krajobraz.

Źródło: wody.isok.gov.pl (dostęp 22 czerwca 2025)

- Bierawka 9,268 km,
- Bojszówka (Rdzawka) 0,430 km,
- Kozłówka 3,351 km,
- Łącza 5,649 km,
- Rudka (Wierzbnik) 3,137 km,
- Sierakowicki 9,787 km,
- Sośnicowicki (Łękawa) 7,709 km.

- wały cieku Goławieckiego o długości 2,376 km (w tym wał lewy – 1,187 km, wał prawy 1,189 km),
- wały rzeki Gostynki o długości ok. 10,728 km (wał lewy – 9,310 km).

PGW WP nie administruje urządzeniami melioracji wodnych. Zgodnie z art. 205 ustawy Prawo Wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087) „Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub związku spółek wodnych”¹³.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów

44

środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW).

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w jednolitych częściach wód powierzchniowych zgodnie z podziałem określonym w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), w przypadku gminy Sośnicowice w PGW na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335). Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) to jednostki wydzielone na potrzeby gospodarowania wodami, które są oddzielnymi i znaczącymi elementami wód powierzchniowych, przy czym większe cieki mogą być podzielone na mniejsze odcinki. Wszystkie jcwp badane były w punktach reprezentatywnych, zlokalizowanych na ich zamknięciu. Ocena wód wykonana dla punktu reprezentatywnego jest oceną całej JCWP. W granicach administracyjnych Gminy Sośnicowice zlokalizowanych jest fragmentarycznie 7 JCWP (zgodnie z pismem Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Katowicach nr: DMS-KA.731.24.2025 z 13 maja 2025 roku):

- Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką (Kod PLRW600006115835)
- Kłodnica od Promnej do zb. Dzierżno Duże (Kod PLRW6000061165739),
- Przykopa (Kod PLRW6000091152949),
- Rdzawka (Kod PLRW6000091171629),
- Śliwnica (Kod PLRW600006115849),
- Wierzbnik (Kod PLRW600009115669),
- Ruda od zb. Rybnik do ujścia (Kod PLRW600011115699).

Zgodnie z obowiązującym systemem prawnym (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 roku w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. poz. 1475 z 2021 r.)) klasyfikacje stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się nie rzadziej niż co 3 lata, na podstawie najbardziej aktualnych wyników badań z ostatnich 6 lat. Corocznie wykonywana jest klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych, hydromorfologicznych oraz klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego.

Pełna ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego JCWP dokonywana jest co najmniej co 3 lata na podstawie 6 lat badań, a ostatnia taka kompleksowa ocena dla okresu 2016 - 2021 została wykonana w 2022 roku. Corocznie przeprowadzana jest klasyfikacja poszczególnych wskaźników. Zgodnie z klasyfikacją wskaźników opartą na badaniach z 2022 roku (wykonaną w 2023 roku), dla badanych punktów reprezentatywnych powiązanych z JCWP na terenie gminy, klasa elementów fizykochemicznych była poniżej dobrego stanu, a klasa wskaźników chemicznych w większości tych punktów również wskazywała na stan chemiczny poniżej dobrego. Dla jednej z JCWP (Przykopa), klasa elementów biologicznych i hydromorfologicznych była umiarkowana. Należy jednak zaznaczyć, że nie jest to pełna klasyfikacja i ocena stanu JCWP na podstawie danych z 2022 roku.

Tabela 17 Jakość wód powierzchniowych w rejonie gminy Sośnicowice

Kod ppk	PL02S1301_0212	PL02S1301_1143	PL02S1301_1166	PL02S1301_3540
Nazwa ppk	Bierawka – powyżej Rowu Knurowskiego	Ruda – powyżej zbiornika Rybnik	Kłodnica - wpływ do zbiornika Dzierżno Duże	Przykopa - Bolesław, ul. Tworkowska
Kod jcw	PLRW600006115835	PLRW6000061156519	PLRW6000061165739	PLRW6000091152949
Nazwa jcw	Bierawka od źródeł do Knurówki wraz z Knurówką	Ruda od źródeł do zb. Rybnickiego	Kłodnica od Promnej do zb. Dzierżno Duże	Przykopa
Program monitoring	MO/MB	MO/MB	MO/MB	MO/MB
Klasa elementów biologicznych	nb.	nb.	nb.	3
Klasa elementów hydromorfologicznych	nb.	nb.	nb.	3
Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1-3.5)	>2	>2	>2	>2
Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (grupa 3.6)	nb.	nb.	nb.	nb.
Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego	-	-	-	-
Klasa wskaźników chemicznych	2	1	2	2
Stan chemiczny	-	-	-	-
Ocena stanu jcw	-	-	-	-

Źródło: pismo DMS RWMS w Katowicach nr DMS-KA.731.24.2025 z dnia 13 maja 2025 rok

4.4.1.3. Wody podziemne

Według Mapy Hydrogeologicznej (Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986 r.) niemalże cały teren Gminy Sośnicowice wchodzi w skład Regionu Raciborskiego (XXIV). W tym regionie główny poziom użytkowy w utworach czwartorzędu stanowią piaski i żwiry. Występują one na głębokości do 30 m, lokalnie do 100 m. Wydajność poziomu użytkowego wynosi 10-30 m³/h. Północno- wschodnie krańce gminy (sołectwa Rachowice i Kozłów) wchodzi w skład Regionu Bytomsko- Olkuskiego (XV). W tym regionie główny poziom użytkowy w utworach triasu środkowego i dolnego stanowią wapienie i dolomity. Występują one na głębokości 10-100 m, a w części północno- wschodniej do 300 m. Wydajność poziomu użytkowego wynosi 10- 120 m³/h. Poziom wodonośny w utworach czwartorzędu stanowią głównie piaski.

Na terenie gminy Sośnicowice występują trzy poziomy wód podziemnych:

- piętro wodonośne czwartorzędu – występuje w dolinie rzeki Bierawka. Budują je piaski i żwiry. Ten poziom wodonośny zasilany jest wodami pochodzącymi z wód opadowych oraz przez ciekły powierzchniowe przy wyższych stanach ich przepływu,
- piętro wodonośne trzeciorzędu – występuje niemalże na całym obszarze gminy. Jest to najbardziej wodonośny poziom w profilu hydrogeologicznym utworów trzeciorzędu, głównie ze względu na korzystne wykształcenie litologiczne i duże rozprzestrzenienie. Poziom budują utwory ilaste i gliniaste trzeciorzędu i czwartorzędu o ciągłym rozprzestrzenianiu i miąższości w granicach 15- 43 m. Miąższość wynosi od 11,5 do 22 m. Pod względem warunków przewodzenia wody jest to poziom przepływowy o charakterze porowym i napiętym zwierciadle wody,
- piętro wodonośne triasu – występuje w północno- wschodnich krańcach gminy (sołectwa Rachowice i Kozłów). Jest zbudowane z utworów węglanowych, wapienia muszlowego i retu. Jest to poziom o charakterze szczelinowo- krasowym, przepływowy, odkryty i częściowo odkryty.

W północno- wschodniej części gminy (fragmenty sołectw: Rachowice, Kozłów, Łany Wielkie, Sośnicowice) nie występują użytkowe piętra wodonośne.

Centralna i zachodnia część gminy znajduje się w zasięgu trzeciorzędowego Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych (UPWP) Tr 1 – Kuźnia Raciborska, natomiast część wschodnią obejmuje czwartorzędowy UPWP Q1 – Rejon Górnej Odry.

Do celów zaopatrzenia gminy w wodę wykorzystuje się zasoby wód zalegających przede wszystkim w utworach czwartorzędowych. Ujmowana woda głębinowa posiada ponadnormatywne zawartości żelaza i manganu, dlatego przed podaniem jej do sieci wodociągowej, poddawana jest uzdatnianiu.

Północne rejony obszaru gminy Sośnicowice mieszczą się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 330 Zbiornik Gliwice. Na pozostałym terenie nie wydzielono głównych zbiorników wód podziemnych.

W ramach prac nad przygotowaniem drugiej aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy (3 cykl planistyczny) państwowa służba hydrogeologiczna przeprowadziła przegląd granic JCWPd oraz aktualizację ich charakterystyk. Opracowano podział na 174 JCWPd, który obowiązuje w latach 2022-2027. Jest on oparty na podziale na 172 jednostki obowiązującym w latach 2016-2021.

Według ww. podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar gminy Sośnicowice znajduje się w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych:

- nr 128 (PLGW6000128) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 143 (PLGW6000143) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych,
- nr 144 (PLGW2000144) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

W 2023 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Sośnicowice w latach 2023-2024 prowadzono badania monitoringowe wód podziemnych w 1 punkcie sieci krajowej Id Monitoring 452 Sośnicowice w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych¹⁴.

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 roku, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi

¹⁴ pismo DMS RWMS w Katowicach nr DMS-KA.731.24.2025 z dnia 13 maja 2025 roku

Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 roku, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2020-2024 badania wód podziemnych prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej i sieć wojewódzką, uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

Tabela 18 Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym sieci krajowej na terenie gminy Sośnicowice

Gmina	Miejscowość	Nr JCWPd	ID Monitoring	Stratygrafia	Użytkowanie terenu	Klasa jakości 2023 końcowa	Klasa jakości 2024 końcowa
Sośnicowice	Sośnicowice	143	452 Sośnicowice	NgM	2. Zabudowa miejska luźna	II	II

Źródło: pismo DMS RWMS w Katowicach nr DMS-KA.731.24.2025 z dnia 13 maja 2025 roku

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane, jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm.), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo Wodne, z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez Wody Polskie.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie. Jednakże przystosowanie terenów szybkiego reagowania w przypadku powodzi jak i stworzenie systemu ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodziowego nie jest ustawowym zadaniem PGW WP. Opracowanie systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach jest elementem gminnych planów zarządzania kryzysowego, co na podstawie zapisów Ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 122 z późn. zm.) pozostaje kompetencją wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Zgodnie z art. 31a Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wójt/burmistrz/prezydent miasta jest organem odpowiedzialnym za opracowanie planów operacyjnych przed powodzią¹⁵.

¹⁵ pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr C.ROA.0143.25.2025.JF RPW/4506/2025 z dnia 25.04.2025 r.

W latach 2016–2018 dokonano przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (aWORP) w II cyklu planistycznym. Została ona zrealizowana w ramach projektu POIS.02.01.00-00-0014/16, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu, Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska.

Na lata 2016–2022 został zaplanowany projekt pn.: „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”. MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) zostały podane do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu w dniu 22 października 2020 r. Są one dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapami ryzyka powodziowego (MRP) opublikowanymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, które jako oficjalne dokumenty planistyczne, stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym, wnioskowany teren częściowo znajduje się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm.)¹⁶.

Na obszarze gminy Sośnicowice stwierdzono występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w oparciu o zapisy Ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087, z późn. zm.). Zgodnie z informacjami Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i opublikowanymi mapami zagrożenia powodziowego na terenie gminy znajdują się następujące kategorie obszarów zagrożenia powodzią:

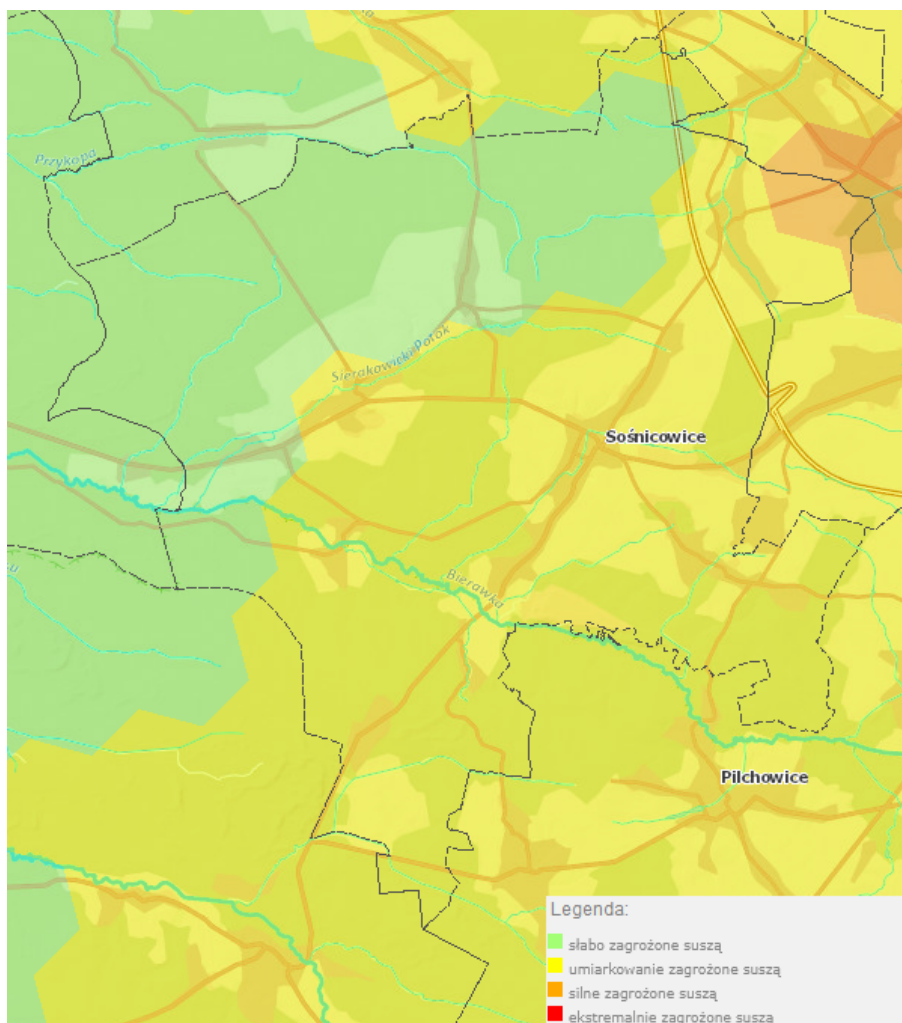
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q\ 0,2\%$),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q\ 1\%$),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q\ 10\%$),
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
- obszary, obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.

Woda $Q=10\%$ praktycznie nie wykracza poza koryto rzeki. Większe rozlewiska wskazywane są jedynie w zachodniej części sołectwa Tworóg Mały. Natomiast woda $Q=1\%$ i $Q=0,2\%$ obejmuje niemal całą dolinę Bierawki na jej przebiegu przez teren gminy, zarówno na terenach leśnych jak i na terenach zurbanizowanych miejscowości Tworóg Mały.

Na terenie gminy znajduje się szereg innych drobnych cieków, jednakże nie wskazywano dla nich zagrożeń powodziowych.

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza w polskim prawodawstwie określona jest w art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. 2025, poz. 112) i jest definiowana jako katastrofa naturalna rozumiana jako zdarzenie związane z działaniem sił natury.

¹⁶ pismo PGW WP RZGW w Gliwicach nr C.ROA.0143.25.2025.JF RPW/4506/2025 z dnia 25.04.2025 r.

Rysunek 10 Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy Sośnicowice

Źródło: <https://wody.isok.gov.pl>

Susza to jedno z najbardziej dotkliwych, a zarazem ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko oraz gospodarkę. Charakteryzuje ją długotrwały deficyt opadów wynikający z cech klimatu, ale o złożonym wymiarze fizycznym. Najczęściej występuje w okresie letnim. Zjawisko suszy może powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru. Susza jest zjawiskiem wolno rozwijającym się, w związku z czym trudny do uchwycenia jest jej początek oraz koniec (w odróżnieniu od powodzi, która zwykle ma dynamiczny przebieg i jest skutkiem nasilonych opadów) oraz jednoznaczny obszar oddziaływania przestrzennego.

Zasadniczo rozróżniamy 4 rodzaje suszy, które określane są w zależności od fazy rozwoju. Są to: susza atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna oraz hydrogeologiczna.

Susza atmosferyczna pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub nie występują wcale. Bezpośrednim skutkiem niedoboru opadów jest narastający w czasie niedosyt wilgotności, ujawniający się szczególnie intensywnie w ciepłej porze roku, wzmagający intensywne parowanie oraz ewapotranspirację (wskaźnik klimatyczny mówiący o tym, jak szybko mogłoby zachodzić parowanie, gdyby dostępność wody była wystarczająca).

Susza rolnicza pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana jest również suszą glebową.

Susza hydrologiczna przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zwana jest również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.

Susza hydrogeologiczna definiowana jest jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju jest zwykle poprzedzone wcześniej wymienionymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Zgodnie z danymi opracowanymi na potrzeby planu przeciwdziałania skutkom suszy zdecydowana część południowo-wschodnia terenu gminy Sośnicowice została zaklasyfikowana do klasy II jako umiarkowane zagrożenie

suszą oraz do I klasy jako słabe zagrożenie suszą w części północnej. Nie zidentyfikowano terenów silnie i ekstremalnie zagrożonych tego rodzaju suszą¹⁷.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobrze zasoby wód powierzchniowych dobra jakość wód podziemnych	zły stan wód powierzchniowych występowanie niewielkich terenów zagrożonych podtopieniami i powodzią
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym, realizowane w ramach II cyklu planistycznego dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania zmiany prawa wodnego, w zakresie własności wód	zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych)

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów wód

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości Gminy Sośnicowice, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMiGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencionowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,

¹⁷ Plan przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty 18 września 2021 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Na terenie gminy Sośnicowice w Programie Planowanych Inwestycji ujęte są dwa zadania inwestycyjne:

- Przywrócenie drożności cieku Sośnicowickiego w km 1+470-4+450 gm. Sośnicowice, pow. Gliwicki – szacunkowy koszt: 6,8 mln zł,
- Odbudowa koryta cieku Kozłówka w km 5+000-7+050, m. Gliwice, gm. Gliwice, m. Kozłów, gm. Sośnicowice, pow. Gliwicki – szacunkowy koszt: 5,4 mln zł.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można stwierdzić, iż ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno – ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 19 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Budowa sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	W 2023 r. zakończono realizację inwestycji pn.: „Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Sośnicowice – etap II – budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Sośnicowice i Trachy wraz z oczyszczalnią ścieków”. zakres projektu wchodziła budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno tłocznej obejmującej: • kolektory grawitacyjne o długości 13 863 mb, • kolektory tłoczne o długości 1 752 mb, • 7 sieciowych i 9 przydomowych przepompowni ścieków, • 680 szt. studni. W wyniku realizacji projektu umożliwiono podłączenie budynków mieszkalnych do kanalizacji zamieszkałych przez 1 094 osoby. W ramach kompleksowego programu inwestycyjnego w obszarze gospodarki wodnej i kanalizacyjnej, w 2024 roku realizowano budowę wodociągów i sieci kanalizacyjnych w kilku rejonach gminy. Specyficzne inwestycje w 2024 roku obejmowały: • Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Styczyńskiego w Sośnicowicach, o wartości 119 984,36 zł, • Budowa wodociągów i sieci kanalizacyjnych w rejonie ul. Łagodnej w Rachowicach, ul. Powstańców w Sośnicowicach, a także w Bargłowie i Sierakowicach o wartości 105 985,26 zł, • Budowa odcinka kanalizacji deszczowej w Tworogu Małym, o wartości 65 532,90 zł.	realizacja 5 projektów
2	Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Kontrola właścicieli nieruchomości w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków obejmowała sprawdzenie posiadania umowy oraz dowodów uiszczenia opłat za tę usługę. W 2023 roku przeprowadzono - 117 kontroli, a w 2024 roku - 83. W 2024 roku skierowano 69 wniosków o naruszenie zasad pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości. Wobec właścicieli zastosowano pouczenie, na podstawie art. 41 kodeksu wykroczeń jako środek oddziaływania wychowawczego.	200 kontroli / 69 naruszeń
3	Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	W 2023 roku zmodernizowano Stację Uzdatniania Wody w sołectwie Smolnica. Koszt realizacji zadania: 50 000,00 zł. W 2023 roku zrealizowano zadanie “Budowa drogi przy ul. Smolnickiej w Sośnicowicach wraz z kanalizacją deszczową i sanitarną”, którego celem było uzbrojenie terenu inwestycyjnego, tzw. Strefa II w niezbędną infrastrukturę drogową oraz wodno - kanalizacyjną. W ramach zadania wykonano m.in. rozbudowę sieci wodociągowej. W 2023 roku rozpoczęto realizację zadania “Budowa kontenerowej przepompowni wody wraz z infrastrukturą techniczną w sołectwie Łany Wielkie”. Koszt realizacji zadania w roku 2023 wyniósł: 168 970,14 zł. W Gminie Sośnicowice w 2024 roku zrealizowano lub kontynuowano następujące inwestycje związane z infrastrukturą wodociągową: • Budowa kontenerowej pompowni wody w Łanach Wielkich o wartości 168 999,91 zł, • Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Styczyńskiego o wartości 119 984,36 zł, • Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Sośnicowicach o wartości 159 222,02 zł. Jest to projekt wieloletni na lata 2024-2025. W 2024 roku stopień realizacji tego zadania wyniósł 39,8%. • Budowa wodociągów i sieci kanalizacyjnych w kilku rejonach gminy, w tym w rejonie ul. Łagodnej w	realizacja 5 projektów

		Rachowicach, ul. Powstańców w Sośnicowicach, a także w Bargłównie i Sierakowicach.	
4	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Rada Miejska w Sośnicowicach w 2023 podjęła uchwałę nr LXVIII/519/2023 z dnia 20.12.2023 r. w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy Sośnicowice. Na koniec 2024 r. na terenie gminy znajdowały się: • 862 zbiorniki bezodpływowe, • 302 przydomowe oczyszczalnie ścieków. W 2025 roku zostało wprowadzone Zarządzenie Nr 93/2025 Burmistrza Sośnicowic z dnia 2 czerwca 2025 r. w sprawie przeprowadzania kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na nieruchomościach położonych na terenie Gminy Sośnicowice.	realizacja na bieżąco

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Długość czynnej sieci wodociągowej (km)	79,9 km	93,8 km
2	Połączenia sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	2 122	2 203
3	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej / w % ogółu ludności	94,5%	99,9%
4	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	39,6 km	67,17 km
5	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej / w % ogółu ludności	34,5%	60%
6	Połączenia sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	884	1234
7	Komunalne oczyszczalnie ścieków (szt.)	2	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Sośnicowicach, ZGKiM Sośnicowice, PWiK Gliwice oraz BDL

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzeniem mieszkańców w wodę przeznaczoną do spożycia zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach (ZGKiM Sośnicowice) z siedzibą w Sośnicowicach przy ul. Powstańców 6 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach (PWiK Gliwice) z siedzibą w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47, które administrują siecią wodociągową oraz stacją uzdatniania wody.

ZGKiM w Sośnicowicach

W zarządzie ZGKiM w Sośnicowicach znajdują się 4 ujęcia wód podziemnych:

- ujęcie Smolnica - składa się z dwóch studni wierconych S-I (nieczynna) i S-2, Stacji Uzdatniania Wody oraz zewnętrznego zbiornika zbiorczego. Pobór wód odbywa się z trzeciorzędowego poziomu wodonośnego. Woda podziemna podawana jest za pomocą rurociągu do SUW, skąd kierowana jest do zewnętrznego zbiornika zbiorczego, następnie za pomocą zestawu pompowego II stopnia pompowana jest do lokalnej sieci wodociągowej i zaopatruje w wodę miejscowość Smolnicę oraz w koniecznych przypadkach wspomaga ujęcie Sośnicowice;
- ujęcie Sośnicowice zlokalizowane jest w południowo- wschodniej części miasta Sośnicowice, po prawej stronie drogi wiodącej z Sośnicowic do Smolnicy. Ujęcie składa się z trzech studni S-I (jedyna obecnie eksploatowana), S-II i S-IIbis, Stacji Uzdatniania Wody oraz zbiornika zbiorczego wody uzdatnionej. Pobór wody odbywa się z trzeciorzędowego poziomu wodonośnego. Ujmowana studniami woda podziemna podawana jest za pomocą rurociągów do filtrów SUE, skąd po uzdatnieniu kierowana jest bezpośrednio do sieci wodociągowej i wykorzystywana na potrzeby komunalne oraz w nieznacznym stopniu- przemysłowe.

Nadmiar wody magazynowany jest w dwukomorowym żelbetowym zbiorczym zbiorniku zlokalizowanym w miejscowości Łany Wielkie. Ujęcie Sośnicowice zaopatruje w wodę miejscowości: Sośnicowice, Łany Wielkie, Trachy i Bargłówka oraz w sytuacjach awaryjnych miejscowość Smolnica;

- ujęcie Rachowice zlokalizowane jest w północno- zachodnich obrzeżach miejscowości Rachowice, po lewej stronie drogi Rachowice- Bojszów. Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych SR-1 (nieczynna) i SR-2 oraz Stacji Uzdatniania Wody. Woda podziemna ujmowana ujęciem dostarczana jest do lokalnej sieci wodociągowej i zaopatruje w wodę wieś Rachowice oraz w sytuacjach awaryjnych wspomaga zaopatrzenie w wodę wsi Sierakowice. Ujęcie nie posiada zbiornika zbiorczego wody uzdatnionej;
- ujęcie Sierakowice składa się z dwóch studni wierconych H-1bis (podstawowa) i H-2 (awaryjna), Stacji Uzdatniania Wody, zbiornika zbiorczego wody uzdatnionej oraz osadnika wód popłucznych. Pobierana woda podziemna podawana jest za pomocą rurociągu do filtrów zabudowanych w SUW, a następnie gromadzona w zbiorniku wyrównawczym o pojemności 150 m³. Ze zbiornika woda podawana jest pompami II stopnia do komunalnej sieci wodociągowej oraz osobnym wodociągiem do wewnętrznej instalacji wodnej firmy Leier Polska S.A. z siedzibą z Sierakowic. Ujęcie Sierakowice zaopatruje w wodę miejscowości Sierakowice i Tworóg Mały oraz w sytuacjach awaryjnych miejscowość Rachowice.

Długość sieci wodociągowej administrowanej przez ZGKiM w Sośnicowicach wynosi 70,5 km sieci rozdzielczej oraz 2 203 połączeń do budynków.

PWiK w Gliwicach

Sieć wodociągowa administrowana przez PWiK w Gliwicach w gminie Sośnicowice obejmuje sołectwa Kozłów i Smolnica. Wg stanu na dzień 31.12.2024 r. sieć rozdzielcza wynosi 12,91 km. Aktywnych jest 431 szt. punktów poboru wody.

Jakość wody dostarczonej odbiorcom na terenie gminy Sośnicowice jest regularnie badana zarówno przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gliwicach jak również przez PWiK oraz ZGKiM w Sośnicowicach (badania prowadzone są przez laboratorium posiadające certyfikat Państwowego Centrum Akredytacji).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach, po analizie sprawozdań z badań wody w 2024 roku, stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi na terenie gminy Sośnicowice. Woda dostarczana do miejskiej sieci wodociągowej spełnia wymagania określone w „Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi” (Dz.U. 2017 poz. 2294).

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Zagospodarowaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych z terenu gminy Sośnicowice zajmuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach (ZGKiM Sośnicowice) z siedzibą w Sośnicowicach przy ul. Powstańców 6 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach (PWiK Gliwice) z siedzibą w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 która administruje siecią kanalizacji sanitarnej oraz komunalnymi oczyszczalniami ścieków. Gmina jest skanalizowana w 60%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na koniec 2024 roku wynosiła 67,17 km.

Na terenie gminy Sośnicowice funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia Ścieków w Trachach przy ul. Raciborskiej 78 (działki nr 1009/227 i 1918/224). Oczyszczalnia ścieków posiada przepustowość średniodobową 420 m³/dobę. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki komunalne. Oczyszczanie bazuje na metodzie niskoobciążonego osadu czynnego z jednoczesną tlenową stabilizacją osadu nadmiernego. Praca bioreaktorów oparta jest na metodzie SBR (sekwencyjny reaktor biologiczny). Jest to odmiana komory z osadem czynnym, gdzie w jednej komorze kolejno po sobie następuje cykliczny przebieg poszczególnych faz: napełnianie, mieszanie, napowietrzanie, sedymentacji oraz odprowadzanie wód oczyszczonych do odbiornika. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Bierawki.
- mechaniczno- biologiczna oczyszczalnia ścieków w Sierakowicach o przepustowości 340 m³/dobę. Ścieki komunalne systemem kanalizacji zbiorczej z terenu aglomeracji Sierakowice dopływają grawitacyjnie lub są dowożone taborem insenizacyjnym z terenów nieskanalizowanych Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest ciek Młynówka w km 0+468,
- oczyszczalnia eksploatowana przez PWiK w Gliwicach - w Smolnicy przy ul. Łęgowskiej. Oczyszczone ścieki trafiają do cieku „Dopływ ze Smolnicy” zgodnie z posiadanym pozwoleniem wodno- prawnym. Przepustowość oczyszczalni to 450 m³/d. Jest to oczyszczalnia mechaniczno- biologiczna. Gospodarka osadami polega na odwodnieniu zagęszczonych osadów ściekowych z przeznaczeniem ich do stosowania na gruntach bądź do przetwarzania na podstawie odpowiednich decyzji.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rada Ministrów przyjęła aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2022 roku (VI AKPOŚK). W przyjętej przez rząd aktualizacji ujęte zostały 1 524 aglomeracje oraz wykaz planowanych przez nie

inwestycji, które mają przyczynić się do ograniczenia zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków i ich niekorzystnego wpływu na stan środowiska wodnego. W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

Na terenie gminy powołano dwie aglomeracje: Aglomeracje Sośnicowice (obejmująca miejscowości Sośnicowice, Trachy, Łany Wielkie) oraz Aglomeracja Smolnica (obejmująca miejscowości Smolnica oraz Wilcze Gardło terytorialnie należące do Gliwic).

Aglomeracja Smolnica została wyznaczona uchwałą nr LIX/459/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie zmiany obszaru i granic Aglomeracji Smolnica.

Aglomeracja Sośnicowice została utworzona i przyjęta Uchwałą Nr XXVIII/221/2020 Rady Gminy Sośnicowice z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Sośnicowice.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Sośnicowice prowadzi ewidencję szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi GUS, wg stanu na dzień 31.12.2024 roku na terenie gminy zlokalizowanych było:

- 862 zbiorniki bezodpływowe,
- 302 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Gmina Sośnicowice przeprowadza kontrolę właścicieli nieruchomości w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków, która obejmowała sprawdzenie posiadania umowy oraz dowodów uiszczenia opłat za tę usługę. W 2023 roku przeprowadzono - 117 kontroli, a w 2024 roku - 83. W 2024 roku skierowano 69 wniosków o naruszenie zasad pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
100% zwodociągowanie gminy nowoczesna oczyszczalnia ścieków pomoc Gminy w finansowaniu przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej (60% gminy jest skanalizowane) brak kanalizacji deszczowej na terenach zabudowanych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Sośnicowice. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również w tych małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmiany technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia

związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ważnym zadaniem w zakresie ochrony środowiska jest monitorowanie jakości ścieków oczyszczonych z przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie aglomeracji, w celu zapewnienia zgodności z obowiązującymi normami i minimalizacji ich wpływu na środowisko naturalne.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Master Plan – aktualizacja z 2022 roku.

Zgodnie z Wieloletnim Planem Rozwoju i Modernizacji Urządzeń wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2025-2028 – ZGKiM zaplanował do realizacji 13 inwestycji na łączną kwotę 10 734 777 zł, z tego 869 177 zł na wodociąg oraz 9 865 600 zł na kanalizację sanitarną.

4.6. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 21 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ujęcie występowania strategicznych złóż kopalin w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnicowice	W 2024 roku przyjęto zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice Uchwałą nr V/48/2024 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 25 września 2024 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice zwany dalej Planem – który z uwagi na zmianę dotyczącą 100% powierzchni gminy – zastąpił w/w plan z 2018 r. Na obszarze objętym przyjętym planem wskazano występowanie granic złoża węgla kamiennego „Gliwice”, granice złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej, granice złoża piasków podsadzkowych, granice złóż kruszyw naturalnych, granice obszarów i terenów górniczych, jako obszary i tereny podlegające ochronie na podstawie przepisów odrębnych. Dla terenu górnictwa i wydobywania ustalono zasady zagospodarowania i maksymalną wysokość zabudowy.	bieżąca realizacja
2.	Obserwacja terenów zagrożonych osuwaniem oraz prowadzenie ich rejestru	Na obszarze gminy Sośnicowice występują osuwiska oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. W całej gminie osuwisk wykazano 15, a terenów, które uznano za zagrożone ruchami masowymi ziemi - 23. Zostały one ujęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice przyjętym Uchwałą nr V/48/2024 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 25 września 2024 r. W 2023 r. dokonano zmian w „Rejestrze terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi” obejmujących osuwisko o numerze 144947 w gminie Sośnicowice numer ewidencyjny 24-05-065-14494. W okresie raportowym 2023 - 2024 wystąpiło zjawisko nagłego osuwania się ziemi na ulicy Wiejskiej w Smolnicy.	bieżąca realizacja
3.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobywania poprzez system kontroli	Marszałek Województwa Śląskiego – jako organ koncesyjny w okresie raportowania, na terenie gminy Sośnicowice, udzielił koncesji na wydobywanie: • ilów ze złoża surowców ceramiki budowlanej „Sierakowice”, w obszarze górniczym „Sierakowice I”, termin obowiązywania koncesji: 31.12.2025 r. • ilów ze złoża surowców ceramiki budowlanej „Sierakowice” w obszarze górniczym „Sierakowice IIB”, termin obowiązywania koncesji: 31.12.2035 r. Starosta Gliwicki na terenie gminy Sośnicowice nie udzielił żadnej koncesji na eksploatację / poszukiwanie kopalin.	2 koncesje na wydobywanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 22 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Wydobycie surowców naturalnych	0	0
2	Liczba złóż surowców naturalnych	8	8
3	Liczba terenów górniczych	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, 2025 rok

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1290). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóż jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążyą na sprawcy.

27 czerwca 2024 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej polski pn. „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2023 roku”.

Według danych zamieszczonych w Bilansie złóż zasobów kopalin w Polsce (stan na koniec 2023 roku) na terenie Gminy Sośnicowice¹⁸ zalegają udokumentowane złoża kopalin:

- złoża węgla kamiennego:

Gliwice - zlokalizowane jest w północno-wschodniej części sołectwa Kozłów złożo o powierzchni 10170 ha o zasobach bilansowych 19 358 tys. ton, z którego wydobywanie zostało zaniechane, przeprowadzona została rekultywacja w kierunku rolniczo – leśnym,

- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej:

- Sierakowice – położone w zachodniej części gminy złożo eksploatowane o powierzchni 26,23 ha, o zasobach bilansowych 2 521 tys. ton i zasobach przemysłowych 921 tys. ton, częściowo zrehabilitowane w kierunku leśno – wodnym, aktualnie użytkowane przez Leier Polska S.A. z rocznym wydobywaniem na poziomie 68 tys. ton, koncesje wydane przez Marszałka Województwa Śląskiego ” (obszar górniczy: Sierakowice I). Czas obowiązywania koncesji: 31.12.2025 roku, oraz obszar górniczy: Sierakowice IIB). Czas obowiązywania koncesji: 31.12.2035 roku,¹⁹
- Sierakowice II – położone w zachodniej części gminy złożo o powierzchni 27,50 ha, o zasobach bilansowych 5420 tys. ton, wstępnie rozpoznane,

- złoża piasków podszkorynych:

- Smolnica - położone w centralnej części gminy złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo, o powierzchni 198 ha i zasobach geologicznych 13.803 tys. m³,

- złoża kruszyw naturalnych:

- „Sierakowice II” położone w zachodniej części gminy złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane, teren zrehabilitowany w kierunku rolniczym,
- „Sośnicowice II” - położone we wschodniej części gminy złożo, z którego eksploatacja została zaniechana, o powierzchni 19,5 ha, o zasobach bilansowych 750 tys. ton, eksploatacja została zaniechana,
- Trachy 1 - położone we wschodniej części gminy złożo piasków o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 1,96 ha, o zasobach bilansowych 129 tys. ton,
- Wesola - położone we wschodniej części gminy złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 19,89 ha, o zasobach geologicznych 2 823 129 tys. ton

Według danych nie ma aktualnych koncesji wydanych przez Starostę Gliwickiego wydanych dla przedsiębiorstw działających na obszarze gminy Sośnicowice. Jedyna koncesja wydana w 2005 roku na eksploatację piasku ze złoża Trachy metodą odkrywkową w granicach obszaru górniczego „Nowa Wieś I” została wygaszona decyzją Starosty Gliwickiego z dnia 28.10.2016 roku.

Aktualnie koncesję wydaną przez Marszałka Województwa Śląskiego na eksploatację złóż ilastych ceramiki budowlanej posiada firma Leier Polska S.A. produkująca wyroby ceramiczne w Sierakowicach.

W latach 2023-2024 Starosta Gliwicki nie wydawał decyzji ustalających kierunki rekultywacji dla przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie gminy Sośnicowice.

Według bazy terenów przemysłowych i zdegradowanych (OPI TPP) na terenie gminy zlokalizowane są tereny wymagające rekultywacji. Teren po eksploatacji Zakładu Odzysku Węgla w Trachach o łącznej powierzchni 65 ha w tym 27,642 ha zrehabilitowane w 2015 roku. W 2015 roku została wydana Decyzja Starosty Tarnogórskiego z

¹⁸ Baza Danych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego, według danych z 31 grudnia 2019 roku

¹⁹ dane Marszałka Województwa Śląskiego, 22 kwietnia 2020 r. OS-OW-AU.706.55.2020, OS-OW-AU.KW-00098/20

lipca 2015 roku dla JSW S.A. KWK „Knurów – Szczyglowice” uznająca za zakończoną rekultywację zwałowiska odpadów wydobywczych w Smolnicy-Leboszowicach o łącznej powierzchni 27,642 ha.

Hałda po górnictwie węgla kamiennego. Zwałowisko zlokalizowane w Leboszowicach-Smolnica część zwałowska Smolnica. Zgodnie z dokumentacją pt. "Badania odpadów z nowego i starego ZPMW KWK Szczyglowice pod kątem ekologicznego składowania" odpady poflotacyjne zaliczane są do II grupy odpadów o małej skłonności do samozapalenia, natomiast odpady przerobcze zalicza się do I grupy odpadów o małej skłonności do samozapalenia. Rzędna składowania 240,5 m n.p.m. Decyzja Starosty gliwickiego z dnia 01.07.2001r. zatwierdzająca projekt budowlany "Kształtowania powierzchni terenu i rekultywacja części "Zwałowiska Smolnica" po eksploatacji Zakładu Odzysku Węgla w Trachach". Zapobieganie samozapaleniom odbywa się poprzez dokładne plantowanie i silne zagęszczanie odpadów zgodnie z dokumentacją. Aktualnie władającym terenem jest Polska Grupa Górnicza S.A.²⁰

Aktualnie wg Sprawozdania RRW-11 na koniec 2019 roku tereny zdegradowane wymagające rekultywacji na obszarze gminy Sośnicowice zajmują powierzchnię 36,60 ha z czego 18,45 ha to tereny górnictwa i kopalnictwa surowców energetycznych a 18,15 ha to tereny kopalnictwa rud metali.

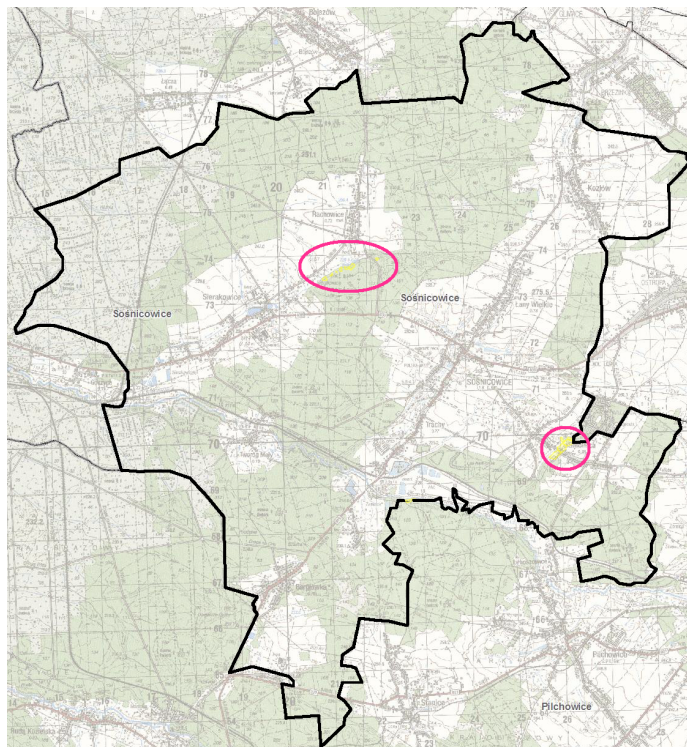
Obecnie trwa rekultywacja byłego składowiska odpadów pogórnich „Smolnica” w kierunku leśnym. Prace wykonywane są etapami, zakończenie prac planowane jest na koniec 2025 roku.

4.6.1.2. Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku jest realizowany projekt System Osłony Przeciwośuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce.

Od 2016 roku (zakończenie w 2023 roku) realizowany był III etap Projektu. Etap ten polegał na kartowaniu i wykonywaniu map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla obszaru Karpat polskich (25% powierzchni) oraz monitorowaniu wybranych osuwisk w Karpatach.

Dla terenu gminy Sośnicowice zostały wykonane "Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi". Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na Mapach i Kartach osuwisk na obszarze gminy Sośnicowice występuje 13 osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. Lokalizacje tych obszarów zobrazowano na rysunku poniżej.

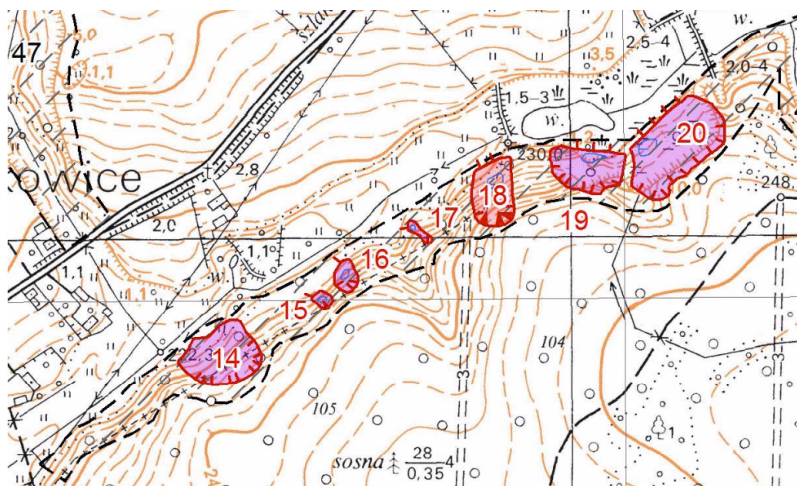

Rysunek 11 Lokalizacja osuwisk na terenie gminy Sośnicowice

Źródło: Sikora R., Piotrowski A. Rejestr osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, skala 1:10 000, powiat gliwicki, województwo śląskie <http://geoportal.pgi.gov.pl/SOPO/aplikacja> (dostęp 5.05.2025 r.)

²⁰ POŚ dla Powiatu Gliwickiego, 2018

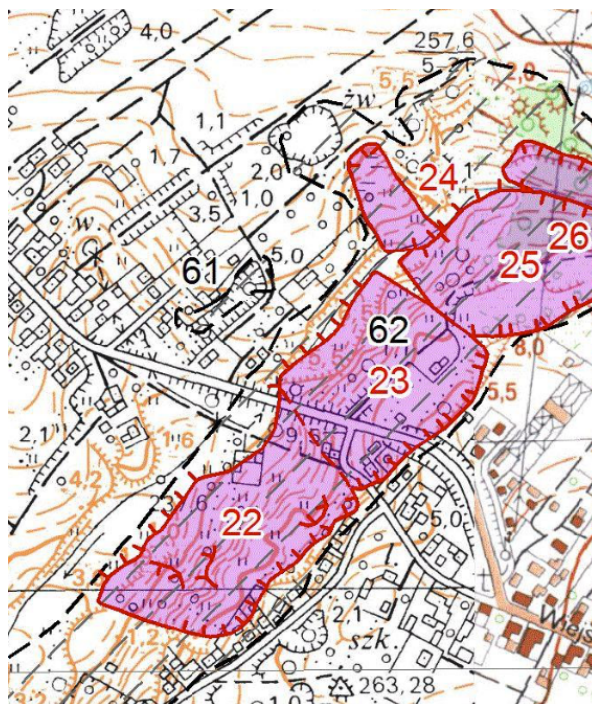
W północno-zachodniej części gminy Sośnicowice w sołectwie Sierakowice zaobserwowano osiem osuwisk, są to okresowo aktywne osuwiska na południowo-wschodnim zboczu bezimiennego potoku w północno-wschodniej części Sierakowic.

Rysunek 12 Lokalizacja osuwisk w Sierakowicach

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/SOPO/aplikacja>

W południowo-wschodniej części gminy, w sołectwie Smolnica zlokalizowanych jest pięć pozostałych osuwisk. Są to okresowo aktywne osuwiska na południowo-wschodnim zboczu potoku przecinającego ulicę Wiejską w Smolnicy w okolicy ulic Dębowej i Szkolnej. Występują one na zboczach dolin bezimiennych potoków, będących prawymi dopływami Bierawki.

Rysunek 13 Lokalizacja osuwisk w Smolnicy

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/SOPO/aplikacja>

Prawie wszystkie osuwiska na terenie gminy znajdują się z dala od osiedli mieszkaniowych, ciągów komunikacyjnych i infrastruktury przesyłowej.

Ponad skarpą główną okresowo aktywnego osuwiska nr 22 oraz w obrębie i ponad okresowo aktywnym osuwiskiem nr 23 znajdują się zabudowania mieszkalne oraz gospodarcze i w przypadku intensyfikacji ruchów osuwiskowych może dla nich wystąpić zagrożenie. Przez osuwiska powyższe przebiega także ulica Wiejska i linia średniego napięcia, które mogą zostać uszkodzone w wyniku aktywności osuwiska.

Obserwacjom tym powinny podlegać w szczególności osuwiska nr 22 i 23 w Smolnicy (rysunek powyżej). W obszarach objętych osuwiskami, a w szczególności osuwiskami aktywnymi i okresowo aktywnymi prace remontowo-budowlane powinny być prowadzone pod szczególną kontrolą.

Zgodnie z zapisami w kartach w przypadku wystąpienia szkód należy wykonać zabezpieczenie obiektów i stabilizację osuwiska w oparciu o dokumentację geologiczno-inżynierską i projekt zabezpieczenia i stabilizacji.²¹

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice z 2018 roku określono tereny na obszarze gminy w postaci osuwisk i obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, na których lokalizacja zabudowy może podlegać ograniczeniom związanym z koniecznością przeprowadzenia oceny warunków geologicznych zgodnie z przepisami odrębnymi.²²

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie surowców mineralnych w tym ceramiki budowlanej brak uszkodzeń infrastruktury budowlanej w wyniku osuwisk	istnienie okresowo aktywnych osuwisk
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zakończenie rekultywacji składowiska w Smolnicy	możliwość uaktywnienia się terenów osuwiskowych w wyniku deszczów lub niewłaściwego zagospodarowania

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2020, poz. 2187) a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023, poz. 633, z późn. zm.), dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Na obszarze gminy Sośnicowice zlokalizowanych jest osiem złóż surowców mineralnych w tym jedno złożo w eksploatacji przez Leier Polska S.A.

Aktualnie nie występują osiadania terenu i szkody górnicze, trwa rekultywacja byłego składowiska odpadów pogórnich „Smolnica” w kierunku leśnym, zakończenie prac planowane jest na koniec 2025 roku.

Od 2006 roku także na terenie powiatu gliwickiego jest realizowany projekt System Oslony Przeciwośuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Na terenie gminy Sośnicowice zarejestrowano ich 13. Dla gminy są aktualne „Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi”. Mapy te są zamieszczane są na stronie internetowej Państwowego Instytutu Geologicznego oraz przekazywane są do Starostwa Powiatu Gliwickiego.

Na podstawie tych danych Powiat Gliwicki prowadzi rejestr zawierający informacje o tych terenach. W związku z tym harmonogramie realizacji zadań monitorowanych powiatu zapisano kontynuację prowadzenia rejestru o tych terenach oraz zadanie polegające na kontynuacji Systemu Oslony Przeciwośuwiskowej SOPO. Zadanie to realizowane będzie przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach środków budżetu państwa przyznanych na realizację tego działania.

²¹ Sikora R., Piotrowski A. Rejestr osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, skala 1:10 000, powiat gliwicki, województwo śląskie, Sosnowiec, 2016 r.

²² Uchwała nr XLII/351/2018 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 24 lipca 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sośnicowice

4.7. Gleby

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb i ochrony powierzchni ziemi.

Tabela 23 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach przeprowadził 14 kontroli w 2023 r. 13 kontroli w 2024 r. (1 nieprawidłowość).	kontrole wykonywane co roku
2	Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	W latach 2020 - 2024 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza z siedzibą w Gliwicach przebadła: 1604 próbek gleby (780 - grunty orne, 22 - użytki zielone, 802 - użytki rolne) z 51 gospodarstw z terenu gminy pod kątem kategorii agronomicznej gleby, odczynu pH, potrzeby wapnowania, 1578 próbek gleby (771 - grunty orne, 18 - użytki zielone, 789 - użytki rolne) z 51 gospodarstw z terenu gminy pod kątem zawartości fosforu, potasu i magnezu.	W latach 2020 – 2024 Badania pod kątem kategorii agronomicznej gleby, odczynu pH i potrzeby wapnowania: Liczba próbek: 1604 Badania pod kątem zawartości fosforu, potasu i magnezu: Liczba próbek: 1578
3	Realizacja Programów rolnośrodowiskowych i Programów rolnośrodowiskowo-klimatycznych	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie prowadziła nabory dotyczące realizacji programów rolno - środowiskowo - klimatycznych i ekologicznych w poszczególnych pakietach i wariantach na terenie gminy Sośnicowice. Z terenu gminy Sośnicowice w latach 2023-2024 złożono 4 wnioski na wariant: - Uprawy rolnicze po okresie konwersji. Dokonano realizacji wniosku na powierzchni 2,22 ha, 2.1 Międzyplony. Dokonano realizacji wniosku na powierzchni 8,19 ha.	4 wnioski w latach 2023-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

Zgodnie z informacją przekazaną przez Starostwo Powiatowe w Gliwicach

na terenie gminy Sośnicowice znajduje się 0,10 ha gruntów rolnych wyłączonych z produkcji rolnej oraz 36,08 ha gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Powierzchnia gruntów rolnych (GUS)	2 346 ha	2 165 ha
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	b.d.	36,60 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

Na terenie gminy Sośnicowice występują głównie gleby bielcowe, pseudobielcowe, brunatne wylugowane oraz czarne ziemie, w niewielkich ilościach występują również gleby mułowo – torfowe, głównie w dolinie rzeki Bierawki oraz jej dopływów. W wierzchnich warstwach gleb bardzo lekkich występują piaski słabogliniaste i luźne, w glebach lekkich występują piaski gliniaste, natomiast w glebach lekko średnich występują piaski gliniaste i gliny lekkie pylaste.

Pod względem kwasowości gleb w gminie Sośnicowice dominują gleby bardzo kwaśne i kwaśne. Dominującym kompleksem przydatności rolniczej w gminie Sośnicowice jest kompleks żytni dobry i słaby, mały udział stanowią dobre gleby kompleksu pszennego

dobrego, jak również gleby kompleksu zbożowego pastewnego. W gminie dominują trzy kompleksy glebowo-rolnicze:

- żytni dobry,
- żytni słaby,
- zbożowy pastewny.²³

Na terenach rolniczych analizowanej gminy występują gleby klas III (a,b), IV (a,b), V i VI. Największy udział stanowią gleby orne średnio dobre (klasa IIIb). Zajmują powierzchnię 917,64 ha, czyli 22,67% powierzchni gminy. Gleby orne średnio dobre rozmieszczone są:

- w zachodniej części gminy (sołectwo: Sierakowice),
- w północnej części gminy (sołectwo: Rachowice),
- we wschodniej części gminy (sołectwo: Sośnicowice).

Najmniejszy udział stanowią gleby orne najsłabsze (klasa VI). Zajmują powierzchnię 79,28 ha, czyli 1,96% powierzchni gminy. Gleby orne najsłabsze rozmieszczone są:

- w zachodniej części gminy (sołectwo Sierakowice),
- we wschodniej części gminy (miasto Sośnicowice i sołectwo Smolnica)
- w południowej części gminy (sołectwo Trachy i Bargłówka).

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Powierzchnia gminy Sośnicowice wynosi 11650 ha, z czego użytki rolne mają powierzchnię 4100 ha, powierzchnia ta w ciągu ostatnich lat (od 2010 roku) nieznacznie się zmniejszała. Grunty orne mają powierzchnię 3034 ha, sady 37 ha, łąki to 497 ha, pastwiska użytkowane są na powierzchni 365 ha, natomiast lasy i grunty leśne rozciągają się na powierzchni 6907 ha. Szczegółowe zestawienie powierzchni zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 25 Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni gminy Sośnicowice

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
I powierzchnia ogółem	11650	100,00
1. powierzchnia lądowa	11624	99,77
a) użytki rolne razem	4100	35,19
użytki rolne - grunty orne	3034	26,04
użytki rolne - sady	37	0,32
użytki rolne - łąki trwałe	497	4,27
użytki rolne - pastwiska trwałe	365	3,13
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	107	0,92
użytki rolne - grunty pod stawami	37	0,32
użytki rolne - grunty pod rowami	23	0,20
b) grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	6907	59,29
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	6868	99,44
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	39	0,33
c) grunty zabudowane i zurbanizowane razem	522	4,48
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	150	28,74
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	15	0,13
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	25	0,21
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	8	0,07
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	11	0,09

²³ Prognoza oddziaływania na środowisko miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sośnicowice, 2017

grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	270	2,32
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	43	0,37
d) grunty rolne - nieużytki	90	0,77
e) tereny różne	6	0,27
2. grunty pod wodami razem	26	0,23
a) grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	24	92,31
b) grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	2	0,02

Źródło: stat.gov.pl (dostęp 27.07.2025)

Analizując przedstawione powyżej dane można stwierdzić, iż nieznacznie zmniejszyła się przez ostatnie 10 lat struktura terenów wykorzystywanych rolniczo na korzyść terenów zurbanizowanych i zabudowanych. Zgodnie z informacją przekazaną przez Starostwo Powiatowe w Gliwicach na terenie gminy Sośnicowice znajduje się 0,10 ha gruntów rolnych wyłączonych z produkcji rolnej oraz 36,08 ha gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu.

4.7.1.3. Rolnictwo

Ostatni Spis Rolny został przeprowadzony w 2020 roku. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju zmniejszyła się liczba gospodarstw o około 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez ARMiR Śląski Oddział Regionalny oraz przez posiadaczy zwierząt na terenie gminy hodowane były następujące zwierzęta gospodarskie.

Tabela 26 Pogłowie zwierząt gospodarskich na terenie gminy Sośnicowice

Rodzaj zwierząt	Liczba zwierząt [szt.]
bydło	1618
owce	68
kozy	28
świnie	6688
koniowate	148
drób	33 812

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR Śląski Oddział Regionalny pismo z dnia 13.05.2025 r/ znak BDSPB12-WPPB.071.10.2025.AZ

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach RRW-11 w latach 2023-2024 na terenie gminy Sośnicowice z produkcji rolniczej wyłączono 0,10 ha gruntów rolnych.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział Mikołów, PZDR Gliwice oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Na terenie gminy Sośnicowice według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie w latach 2023-2024 złożono 4 wnioski na wariant:

- Uprawy rolnicze po okresie konwersji. Dokonano realizacji wniosku na powierzchni 2,22 ha,
- 2.1 Międzyplony. Dokonano realizacji wniosku na powierzchni 8,19 ha.²⁴

Teren gminy podlega działaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów nie kwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2020-2024 przeprowadzono:

- 38 kontroli materiału siewnego, nie stwierdzono nieprawidłowości,
- 8 kontroli sprzedawców środków ochrony roślin, bez nieprawidłowości,

²⁴ pismo ARiMR Śląski Oddział Regionalny z dnia 13.05.2025 znak DSPB12-WPPB.071.10.2025.AZ

- 33 kontrole stosowania środków ochrony roślin, z czego w 2022 i 2024 roku stwierdzono po 1 nieprawidłowości²⁵.

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są ogólnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym.

W ramach prowadzonego monitoringu wykonywane są oznaczenia fizykochemiczne próbek glebowych pobieranych w 5-letnich odstępach czasowych w 216 punktach pomiarowych zlokalizowanych na glebach użytkowanych rolniczo na terenie całego kraju. Próbkę glebową w ramach szóstej tury monitoringu chemizmu gleb ornych Polski, która przypadła na lata 2020-2022, zostały pobrane w 2020 roku, a kolejne badania realizowane będą w 2025 roku. W związku z czym w latach 2023–2024 nie były wykonywane żadne prace w ramach tego monitoringu. Na terenie gminy Sośnicowice oraz na terenach sąsiednich gmin w ramach sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych. Na terenie sąsiadującej gminy zlokalizowany jest punkt pomiarowy nr 323 (współrzędne punktu pomiarowego: N 50.28222, E 18.26944), położony w woj. opolskim, w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, w gminie Bierawa, w miejscowości Grabówka. Natomiast zlokalizowany w woj. śląskim najbliższy punkt pomiarowy to punkt nr 327, który znajduje się w powiecie raciborskim, w gminie Nędza, w miejscowości Szymocice (współrzędne punktu pomiarowego: N 50.15944, E 18.37278).²⁶

Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwiczach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia.

W latach 2020-2024 OSCHR w Gliwiczach wykonała na terenie gminy Sośnicowice na zlecenie rolników badania makroelementów w glebie w 51 gospodarstwach (tj. pobrano 802 próbek gleby). Analiza badań wykazała, że:

- 13% przebadanych użytków rolnych znajduje się w średniej kategorii agronomicznej gleby, 22% w ciężkiej, zaś 37% w organicznej,
- 81% przebadanych próbek gleby ma odczyn bardzo kwaśny, kwaśny i lekko kwaśny, 18% obojętny, a jedynie 1% zasadowy,
- w 14% przebadanych prób wapnowanie gleby jest konieczne, w 14% potrzebne, zaś w 13% wskazane,
- wysoka i bardzo wysoka zawartość fosforu w 39% przebadanych prób, zaś średnia w 19% prób,
- bardzo niska i niska zawartość potasu w 37% przebadanych prób, średnia w 27% przebadanych prób,
- wysoka i bardzo wysoka zawartość magnezu w 65% przebadanych prób, średnia w 21% przebadanych prób²⁷.

Zasadnym rozwiązaniem z punktu rolniczego jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast z punktu zawartości metali ciężkich w glebach (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobra zawartość fosforu, potasu i magnezu w glebach brak patogenów i szkodników	zakwaszone gleby brak badań gleb całej gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR uzupełnianie zainteresowania rolnictwem działalnością agroturystyczną	zmniejszające się znaczenie rolnictwa na terenie gminy zwiększający się poziom metali ciężkich w glebach

Źródło: opracowanie własne

²⁵ pismo WIORiN w Katowicach z dnia 9 maja 2025 znak OGI.021.1.2025

²⁶ pismo DMS RWMS w Katowicach nr DMS-KA.731.24.2025 z dnia 13 maja 2025 roku

²⁷ pismo OSCHR w Gliwiczach – Zestawienie odczynu i zasadności gleb w makroelementy; badany okres: 01.01.2020 – 31.12.2024 rok

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w mieście i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych to jest ukształtowanie terenu w tym zainteresowanie zabudową i zagospodarowaniem terenu.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Mając na względzie niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno – środowiskowo – klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań informacyjnych i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolą a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale z Gminą Sośnicowice przeprowadzane przez Śląski Okręgowy Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów.

Tabela 27 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Racjonalna gospodarka odpadami, Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Gmina Sośnicowice opracowała analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sośnicowice za 2023 i 2024 rok.	bieżąca realizacja
2.	Doskonalenie i rozwijanie systemu selektywnej zbiórki wszystkich rodzajów odpadów komunalnych	Łączna masa odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców Gminy Sośnicowice za rok 2024 wyniosła 4307,800 Mg (4248,366 Mg w 2023 roku). W 2024 roku z terenu gminy odebrano 1904,65 Mg (1741,046 Mg w 2023 roku) odpadów zebranych w sposób selektywny, co stanowiło 44,21 % wszystkich odpadów (40,98% Mg w 2023 roku). Ponadto łączna masa odebranych w 2024 roku odpadów z PSZOK wyniosła 161,468 Mg (148,061 Mg w 2023 roku). Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych wyniósł 32,10 % (30,74% w 2023 roku). Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 38,46 % (36,68% w 2023 roku). Poziom składowania odpadów komunalnych wyniósł 0 % (39,29% w 2023 roku). Koszty poniesione za gospodarowanie odpadami wyniosły 4 076 398,28 zł (4 329 567,39 w 2023 roku). Gmina Sośnicowice konsekwentnie prowadzi działania prewencyjne mające na celu eliminację nieekologicznych praktyk grzewczych oraz poprawę segregacji odpadów. W 2023 roku przeprowadzono 44 kontrole, a w 2024 roku liczba ta wzrosła do 77.	41 % odpadów zebranych selektywnie w 2023 roku 44 % odpadów zebranych selektywnie w 2024 roku
3.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	W 2024 roku zaewidencjonowano trzy miejsca magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym w Smolnicy, w Trachach oraz w Bargłowie.	3 usunięte dzikie wysypiska
4.	Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Sośnicowice	W ramach realizacji programu usuwania azbestu w 2023 roku usunięto 6,00 Mg odpadów zawierających azbest, natomiast w 2024 roku usunięto 3,764 Mg odpadów zawierających azbest. Aktualizacja danych w bazie azbestowej odbywa się corocznie.	w 2023 r. usunięto 6,00 Mg w 2024 r. usunięto 3,764 Mg
5.	Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	W okresie raportowym w 2023 roku na mocy Uchwały nr LXII/479/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 28 czerwca 2023 r., zatwierdzono „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sośnicowice – aktualizacja 2023”.	zrealizowano

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 28 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych i PSZOK)	3520 Mg	4307 Mg
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]	41 Mg	13,764 Mg
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	53%	nie osiągnięty
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	95%	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Sośnicowice, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Sośnicowice źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2020-2024 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028 (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr VII/6/8/2024 z dnia 21 października 2024 roku). Nadrzędnym celem PGOWŚ2028 jest rozwój i doskonalenie na terenie województwa śląskiego systemu gospodarki odpadami uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami, w szczególności zapobieganie ich powstawaniu oraz przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu.

Celem obowiązującego Planu jest ponadto określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2028 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- dążenie do poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych w wysokości 55% dla 2025 roku i 65% dla 2035 roku,
- minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 roku i 10% 2035 roku,
- wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu, szeroko pojęte ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów), ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności,
- zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów,

- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązywać będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W dniu 21 sierpnia 2021 roku Prezydent RP Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2023 poz. 1469), ustawy – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) oraz ustawy o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.). W ustawie zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami.

W ramach ustawy m.in.:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody „od ilości zużytej wody” w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe (ok. 150 zł),
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120L, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe będą mogły zdecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-letniskowych będą mogli rozliczać się z opłaty za odpady komunalne, jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,
- Minister Klimatu i Środowiska będzie mógł zezwolić w drodze decyzji na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeśli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzyw sztucznych + metali + szkła),
- mieszkańcy budynków wielolokalowych będą mogli być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczenie poszczególnych mieszkańców np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),
- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami. Gminy będą mogły skorzystać z tego rozwiązania w szczególności, w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego wzrostu cen za zagospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

Na terenie gminy Sośnicowice nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady zebrane od mieszkańców objętych zorganizowanym systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych przekazane były do Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych:

- Remondis Glass Recycling Polska Sp. z o.o. ul. Portowa 22, 44-102 Gliwice,
- PreZero Recycling Południe Sp. z o.o. ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów,
- FCC Śląsk Sp. z o.o. ul. Lecha 10, 41-800 Zabrze (adres instalacji: ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze),
- Śląskie Centrum Recyklingu Sp. z o.o. ul. Rybnicka 199G, 44-100 Gliwice,
- ENVIROPOL PL Sp. z o.o. ul. Mechaników 15, 44-109 Gliwice,
- Remondis Sp. z o.o. Zakład Produkcji Paliw Alternatywnych ul. Puszkina 41, 42-530 Dąbrowa Górnicza,
- Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. ul. Rybnicka, 44-122 Gliwice,

- Sego Sp. z o.o. ul. O. Kolberga 65, 44-251 Rybnik,
- Polska Korporacja Recyklingu Sp. z o.o. ul. Metalurgiczna 15C, 20-234 Lublin,
- REMONDIS Tarnowskie Góry Sp. z o.o. ul. Laryszowska, 42-600 Tarnowskie Góry.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Sośnicowice

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu Gmina prowadzi działania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych na terenie gminy.

Odbiór odpadów komunalnych z terenu gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rada Miejska w Sośnicowicach uchwaliła akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku, jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Regulamin utrzymania czystości i porządku został przyjęty uchwałą nr XXX/236/2021 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 16 lutego 2021 roku i został następnie kilkakrotnie zmieniony. Ostatnia zmiana została przyjęta Uchwałą nr IX/84/2025 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 6 lutego 2025 roku w sprawie zmiany Uchwały Nr XXX/236/2021 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 16 lutego 2021 w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Sośnicowice.

Wszyscy mieszkańcy Gminy Sośnicowice oraz właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady, objęci są systemem odbioru odpadów oraz systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W przypadku braku segregacji odpadów na poziomie danego gospodarstwa domowego, uiszczana jest wyższa opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W ramach systemu właściciele nieruchomości zamieszkałych oraz nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno – wypoczynkowe mają możliwość selektywnego zbierania odpadów „u źródła” (bezpośrednio na terenie nieruchomości). Odbiorem odpadów „u źródła” zostały objęte następujące frakcje odpadów:

- papier,
- szkło,
- tworzywa sztuczne i metale w tym odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- bioodpady,
- odpady stanowiące części roślin pochodzące z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy,
- popiół i żużel,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Drugi filar selektywnej zbiórki odpadów stanowi PSZOK czyli punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych – zlokalizowany na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Sośnicowicach przy ul. Powstańców 6. Czynny jest od wtorku do piątku w godz. 11.00 – 18.00 i w soboty w godz. 08.00 – 14.00.

Do PSZOK nieodpłatnie można dostarczać m.in.:

- odpady objęte na terenie gminy Sośnicowice zbiórką selektywną (jeżeli pozbycie się ich jest konieczne poza określonym harmonogramem) czyli: szkło, tworzywa sztuczne, papier, metale, odpady biodegradowalne oraz odpady wielomateriałowe,
- odpady podlegające zbiórce wielkogabarytowej poza terminami wywozu określonego w harmonogramie – na koszt mieszkańca,
- puste pojemniki po farbach, lakierach, olejach samochodowych, płynach do spryskiwaczy,
- zużyte aerozole np. po dezodorantach, lakierach do włosów, piankach po goleniu,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- opony,
- odpady pozostałe z drobnych prac remontowych.

Transport odpadów do PSZOK mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie i na własny koszt.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych w 2024 roku na terenie Sośnicowice wyniosła łącznie 4308 Mg (4248 Mg w 2023 roku), w tym:

Tabela 29 Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Sośnicowice w latach 2023-2024

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 roku [Mg]	Masa odebranych odpadów komunalnych w 2024 roku [Mg]
15 01 07	Opakowania ze szkła	205,500	211,180
16 01 03	Zużyte opony	22,880	30,410
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów		12,780
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	1,400	7,140
17 02 01	Drewno	3,760	0,700
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,600	0,280
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	61,460	119,840
20 01 01	Papier i tektura	118,290	127,470
20 01 02	Szkło	8,420	7,560
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	0,639	190,480
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,076	0,355
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 02 21, 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	2,120	0,365
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 02 21, 20 01 23 i 20 01 35 zawierające niebezpieczne składniki	3,931	2,120
20 01 39	Tworzywa sztuczne	24,750	34,150
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	243,760	255,740
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	902,460	743,860
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2507,320	2403,150
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	141,000	160,220
SUMA		4248,366	4307,800

Źródło: analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sośnicowice za lata 2023-2024

Tabela 30 Masa zebranych odpadów komunalnych na PSZOKU-u w latach 2023-2024

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 roku [Mg]	Masa odebranych odpadów komunalnych w 2024 roku [Mg]
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	10,260	7,140
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych		0,480
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe		0,740
15 01 07	Opakowania ze szkła	3,100	6,150
15 01 10*	Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone		1,790
16 01 03	Zużyte opony		2,330

17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych		74,780
17 03 80	Odpadowa papa		0,200
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	1,320	0,760
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,011	
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	1,390	0,850
20 01 26*	Oleje i tłuszcze inne niż wymienione w 20 01 25		0,340
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne		0,900
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31		0,103
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 02 21, 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,700	0,280
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 02 21, 20 01 23 i 20 01 35 zawierające niebezpieczne składniki	5,990	1,985
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	4,720	
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	4,200	
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	58,740	62,640
SUMA		148,061	161,468

Źródło: analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sośnicowice za lata 2023-2024

2023 rok

Łączna masa odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców Gminy Sośnicowice za rok 2023 wyniosła 4248,366 Mg. W 2023 roku z terenu gminy odebrano 1741,046 Mg odpadów zebranych w sposób selektywny, co stanowiło 40,98 % wszystkich odpadów. Ponadto łączna masa odebranych w 2023 roku odpadów z PSZOK wyniosła 148,061 Mg.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych wyniósł 30,74 %.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 36,68 %.

Poziom składowania odpadów komunalnych wyniósł 39,29 %.

Koszty poniesione za gospodarowanie odpadami wyniosły 4 329 567,39 zł.

2024 rok

Łączna masa odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców Gminy Sośnicowice za rok 2024 wyniosła 4307,800 Mg. W 2024 roku z terenu gminy odebrano 1904,65 Mg odpadów zebranych w sposób selektywny, co stanowiło 44,21 % wszystkich odpadów. Ponadto łączna masa odebranych w 2024 roku odpadów z PSZOK wyniosła 161,468 Mg.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych wyniósł 32,10 %.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 38,46 %.

Poziom składowania odpadów komunalnych wyniósł 0 %.

Koszty poniesione za gospodarowanie odpadami wyniosły 4 076 398,28 zł

Po przeliczeniu masy wszystkich odpadów odebranych od mieszkańców gminy Sośnicowice i przeliczeniu przez liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w (18 098 osób) wynika, że każdy z mieszkańców w 2024 roku wyprodukował 493 kg odpadów.

Tabela 31 Łączne dane dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sośnicowice w latach 2023-2024

Nazwa	2023	2024
Łączna masa odpadów komunalnych odebranych	4248,366	4307,8
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych	30,74%	32,10%

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	36,68%	38,46%
Poziom składowania odpadów komunalnych	39,29%	0,00%
Koszty poniesione za gospodarowanie odpadami	4 329 567,39 zł	4 076 398,28 zł

Źródło: analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Sośnicowice za lata 2023-2024

Gmina Sośnicowice konsekwentnie prowadzi działania prewencyjne mające na celu eliminację nieekologicznych praktyk grzewczych oraz poprawę segregacji odpadów. W 2023 roku przeprowadzono 44 kontrole, a w 2024 roku liczba ta wzrosła do 77.

Gmina Sośnicowice realizowała w latach 2023 - 2024 szereg akcji edukacyjnych związanych z gospodarką odpadami, m.in. przez zatrudnionego Ekodoradcę.

Akcje edukacyjne dotyczące odpadów w latach 2023-2024 obejmowały:

- W ramach obchodów Dnia Ziemi w 2024 roku zorganizowano popularną akcję „Sadzonki za Śmieciorki”. W wydarzeniu tym wzięło udział 220 mieszkańców. Przynosząc zużyte baterie, żarówki czy przeterminowane leki, uczestnicy otrzymywali sadzonki roślin – łącznie rozdano 230 sadzonek,
- Podczas Dnia Sprzątania Świata w Szkole Podstawowej w Bargłowie we wrześniu 2024 roku, Ekodoradca przeprowadził zajęcia edukacyjne dla 100 uczniów. Tematyka tych zajęć dotyczyła spalania odpadów i ich wpływu na środowisko,
- W grudniu 2024 roku odbyły się warsztaty świąteczne z tworzenia eko-stroików, promujące ideę recyklingu i kreatywnego wykorzystania naturalnych materiałów,
- W ramach działań kontrolno-edukacyjnych podczas kontroli smogowych w 2024 roku, prowadzono kampanię informacyjną dotyczącą prawidłowego gospodarowania odpadami oraz możliwości dofinansowania na wymianę źródeł ciepła. Kontrole obejmowały m.in. sprawdzanie rodzaju opału i spalania pozostałości roślinnych.

4.8.1.3. Azbest

Na właściciela, zarządcę bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację Burmistrzowi Sośnicowic. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

W 2023 roku na mocy Uchwały nr LXII/479/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 28 czerwca 2023 r., zatwierdzono „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sośnicowice – aktualizacja 2023”,

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji uzyskano informacje, iż na obszarze gminy w 2011 roku było 407 posesji (452 budynki) będące własnością osób fizycznych, z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest o łącznej powierzchni 52.803 m² (tj. 580,38 Mg).

W poszczególnych miejscowościach Gminy Sośnicowice zinwentaryzowano także dziesięć posesji, na których zlokalizowanych było 19 budynków z pokryciem azbestowym na terenie nienależącym do osób fizycznych o powierzchni 11.765 m² (tj. 129,42 Mg). W sumie zinwentaryzowano 710,25 Mg wyrobów zawierających azbest z czego 580,83 Mg u osób fizycznych oraz 129,42 Mg na posesjach należących do osób prawnych.

Od 2012 roku Gmina Sośnicowice corocznie składała wnioski do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach o dofinansowanie kosztów demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest. Do końca 2024 roku z terenu gminy usunięto 380,161 Mg wyrobów zawierających azbest. Według danych z Bazy Azbestowej na koniec 2024 roku na terenie gminy pozostaje 630 Mg wyrobów zawierających azbest,

Bazując na początkowej ilości wyrobów zawierających azbest określonej w Bazie Azbestowej na 984 Mg można określić, iż z terenu gminy do końca 2024 roku usunięto około 30% wyrobów.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj.:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami poprawnie działający system gospodarowania odpadami kontrole mieszkańców w zakresie palenisk domowych	wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany powstawanie miejsc nielegalnego składowania odpadów
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami edukacja ekologiczna w przedszkolach i szkołach	przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Gmina prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji.

W harmonogramie zadań zapisano, że Gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i w dalszym ciągu organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży i dorosłej części społeczeństwa Gminy Sośnicowice.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące miejsca nielegalnego składowania odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Źródłem finansowania zadania będą środki własne oraz dostępne dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

4.9. Zasoby przyrodnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 32 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu Zwiększenie lesistości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	W 2023 i 2024 roku zlecono wycinkę drzew rosnących przy drogach i na terenach gminnych w oparciu o uzyskane decyzje Starosty Gliwickiego dla drzew stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa. Zlecono również usunięcie drzew wywróconych przez wiatr, usuwanie posuszu w koronach drzew oraz wycięcie samosiewów na działkach gminnych razem z pracami porządkowymi. Zarząd Dróg Powiatowych w latach 2023 – 2024 na terenie Gminy Sośnicowice przeprowadził wycinkę 29 drzew zgodnie z posiadanymi decyzjami administracyjnymi. Nie były prowadzone nasadzenia zastępcze. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach w ramach bieżącego utrzymania zieleni przydrożnej przeprowadził koszenie poboczy, przycinkę i wycinkę drzew. W 2023 r. wycięto 1 drzewo, w 2024 r. - 31 drzew.	konieczne wycinki realizowane w miarę potrzeb
2.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych	W latach 2023-2024 Gmina realizowała 6 działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności infrastruktury turystycznej: • Remont konserwatorski kapliczki usytuowanej w Łanach Wielkich przy ul. Wiejskiej, wpisanej do wojewódzkiego rejestru zabytków. Koszt realizacji zadania w roku 2023: 123 202,32 zł. Realizacja zadania została dofinansowana z budżetu państwa – Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach w ramach dotacji celowej na dofinansowanie prac konserwatorskich w kwocie 100 000,00 zł, • Modernizacja boiska sportowego w Bargłównie – projekt miał na celu zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez modernizację boiska sportowego w Bargłównie, w celu udostępnienia mieszkańcom infrastruktury rekreacyjnej. Realizacja projektu odpowiada na potrzebę powstania większej ilości miejsc dających możliwość wspólnego spędzania wolnego czasu, sprzyjających integracji społecznej i poszerza ofertę infrastruktury rekreacyjnej na terenie działania Lokalnej Grupy Działania „Leśna Kraina Górnego Śląska”. Koszt realizacji zadania: 104 845,20 zł / Wysokość dofinansowania: 35 835,00 zł, • Modernizacja placów zabaw w Bargłównie, Łanach Wielkich, Smolnicy. zwiększenie atrakcyjności infrastruktury turystycznej: • Doposażenie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sośnicowicach w piłkarski plac zabaw. Wartość inwestycji: 102 047,91 zł / Wysokość dofinansowania: 62 993,00 zł, • Modernizacja boiska sportowego w Sośnicowicach. Wartość inwestycji: 155 000,00 zł / Wysokość dofinansowania: 71 429,00 zł, • Budowa placu zabaw przy ul. Raciborskiej w Trachach. Wartość inwestycji: 116 000,00 zł.	6 projektów
3.	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Nadleśnictwo Rybnik prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o pisemnie zatwierdzony przez Ministra Środowiska DLI.611.20.2017 z dnia 20.04.2017 roku Plan Urządzenia Lasu opracowany na okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2026 r. Nadleśnictwo Rudy Raciborskie wszelkie prace opiera na zatwierdzonym przez Ministra Środowiska Planie Urządzenia Lasu sporządzonym na lata 2016-2025. Procedura opracowywania nowego Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Rudy Raciborskie na okres od 01.01.2026 r. do 31.12.2035 r. została rozpoczęta w roku 2023. Plan Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Rudziniec sporządzony został na okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2025 roku, dotyczy całego powiatu gliwickiego.	brak nowych UPUL bieżąca realizacja zadań
4.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych–zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwo Rudziniec w okresie raportowania przebudową objęło pow. 3,71 ha. Wycięto 0,67 ha – głównie gatunek brzoza brodawkowata i sosna pospolita, wprowadzono dęba szypułkowego na pow. 0,45 ha oraz jodłę pospolitą na pow. 0,22 ha.	
5.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych–	Nadleśnictwo Rybnik wykonując prace gospodarcze dąży do zgodności składu gatunkowego z siedliskiem, który zgodnie z poprzednim planem urządzania lasu został określony na 86%. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach w ramach działań z zakresu czynnej ochrony przyrody na terenie gminy Sośnicowice	

	zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	skontrolował 3 gniazda w ramach monitoringu gniazd bociana białego w czasie gniazdowania ptaków w okresie lęgowym.	
--	---	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 33 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną	2 130,10 ha	2 130,10 ha
2.	Liczba pomników przyrody (szt.)	2	2
3.	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (ha)	6 890,25 ha	6 890,25 ha
4.	Wskaźnik lesistości (%)	57,5 %	57,5 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2025

4.9.1. Opis stanu obecnego

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, gmina Sośnicowice przynależy do Krainy Górnosławskiej, Okręgu Górnosławskiego i Podokręgu Sośnickiego oraz Okręgu Rybnicko-strzeleckiego i Podokręgu Leszczynowskiego. Generalnie można stwierdzić, że wszystkie miejscowości zlokalizowane na terenie gminy stanowią dawne rozległe polany usytuowane w Lasach Raciborskich, jednakże ze względu na rozwój rolnictwa oraz zabudowy nie jest to już tak widoczne. Szczególne znaczenia dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy Sośnicowice posiadają następujące elementy:

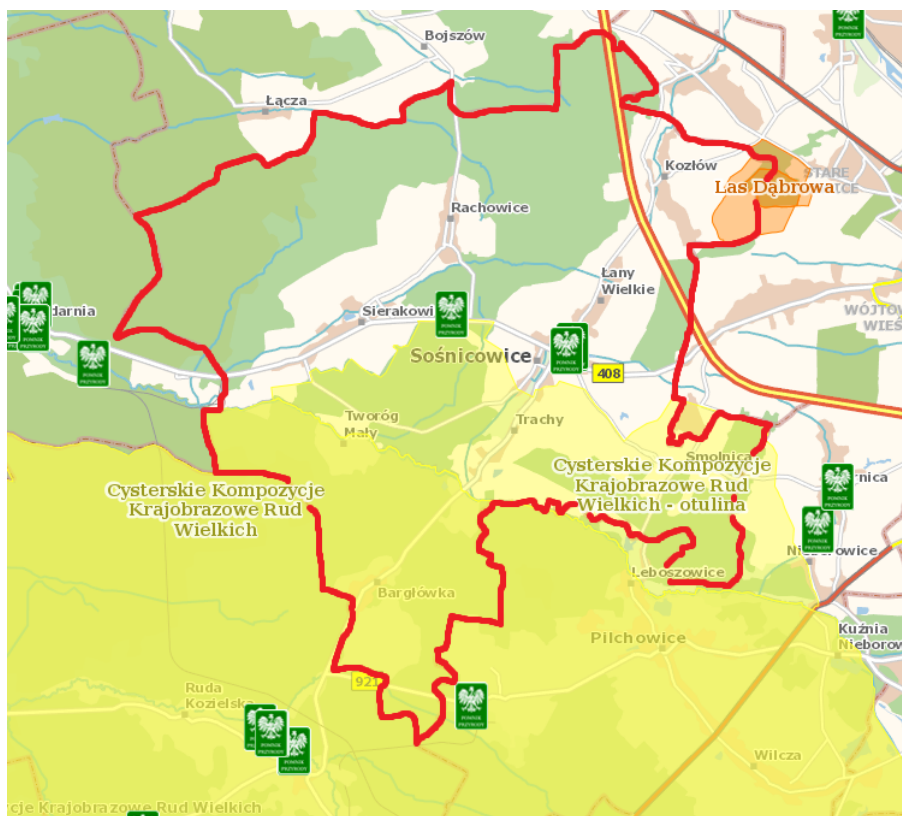
- kompleksy leśne (całkowicie lasami otoczone są Bargłówka i Tworów Mały),
- otwarte kompleksy rolnicze wraz z zielenią śródpolną,
- Zadrzewienia śródpolne oraz szpalery drzew wzdłuż dróg,
- ciek powierzchniowy wraz z otoczeniem (przyrodniczą oś gminy wyznacza Bierawka, która przepływa ze wschodu na zachód. W dolinie Bierawki występują najcenniejsze pod względem przyrodniczym zbiorowiska, w tym łąki oraz lasy łęgowe),
- zbiorniki wodne (w Sierakowicach i Sośnicowicach).

Potencjalna roślinność na terenie gminy jest zróżnicowana, występują tu zbiorowiska higrofilnych lasów liściastych, eutroficznych lasów liściastych, oligotroficznych lasów liściastych oraz lasy szpilkowe. Dominują tu grądy środkowoeuropejskie, reprezentowane przez grądy środkowoeuropejskie odmiana śląskowielskopolska, forma niżowa, seria uboga (Galio Carpinetum poor). Na zachodnich i południowych obrzeżach gminy roślinność potencjalną tworzą bory mieszane sosnowodębowe (Quercus – Pinetum). W rejonie Sierakowic i na południu gminy roślinnością potencjalną są oligotroficzne lasy liściaste – acydofilny środkowoeuropejski las dębowy (Calamagrostis Quercetum), przy zachodniej części gminy powinien występować suboceaniczny bór sosnowy (Leucobrya – Pinetum). Dolina Bierawki i doliny jej większych dopływów, dolina Kozłówki są miejscem występowania, należących do higrofilnych lasów liściastych, łęgów niżowych – konkretnie niżowego łęgu jesionowo-olszowego (Fraxino – Alnetum).

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Sośnicowice

Gmina Sośnicowice leży w otulinie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Jest to obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych objęty formą prawną.

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

Rysunek 14 Obszary i obiekty chronione na terenie gminy Sośnicowice

Źródło: Geoserwis

Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”

Został utworzony rozporządzeniem nr 181/93 Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993r., zm. Rozporządzeniem nr 37/2000 Wojewody Śląskiego z dnia 28 sierpnia 2000r. Park obejmuje tereny chronione ze względu na popularyzację walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Park obejmuje kompleks Lasów Rudzkich, będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. Na obszarze parku krajobrazowego i jego otuliny występują wszystkie typy siedliskowe lasów terenów nizinnych, za wyjątkiem boru suchego.

Celem utworzenia Parku obejmującego tereny leśne, obszary rzek i stawów, upraw polnych i zabudowań jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych, przyrodniczo- kulturowych, kulturowych oraz rekreacyjnych. Park zajmuje powierzchnię 49 387 ha, zaś jego otulina liczy 14 010 ha. W gminie w granicach parku położone są miejscowości: Tworóg Mały, Bargłówka oraz południowa część Sierakowic i miasta Sośnicowice, a także północna część Trachów oraz Smolnica. Niestety jak do tej pory nie został uchwalony plan ochrony parku krajobrazowego, co uniemożliwia skuteczną ochronę parku.

Rezerwat Przyrody „Las Dąbrowa”

Rezerwat zlokalizowany jest na terenie gminy przy granicy z miastem Gliwice. Został powołany Rozporządzeniem nr 51/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 lipca 2008r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zajmuje on powierzchnię 76,63 ha, natomiast powierzchnia otuliny liczy 232,48 ha. Rezerwat ten jest rezerwatem leśnym, zakwalifikowanym do dwóch typów: fitocenotyczny podtyp zbiorowisk leśnych oraz rezerwat leśny i borowy, podtyp lasów nizinnych, powołany w celu ochrony różnogatunkowych drzewostanów grądowo- łąkowych. Rezerwat obejmuje zespoły leśne olsu porzeczkowego, łągu jesionowo- olsowego, podgórskiego łągu jesionowego, łągu wiązowo- jesionowego oraz grodu subkontynentalnego. Dla rezerwatu nie wyznaczono planu ochrony. Nie ma również określonych zadań ochronnych. Obszar rezerwatu jest bogaty w starodrzew, potoki i tereny podmokłe. Stanowi enklawę leśną położoną wśród pól, odznaczającą się bogactwem gatunkowym roślin i zwierząt. Na szczególną uwagę zasługują rośliny chronione: wawrzynek wilcze лыko, listera jajowata, a ze świata zwierząt ginący w Polsce gatunek- dzieciół białogrzbiety. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych, dydaktycznych i krajobrazowych różnogatunkowych drzewostanów grądowo- łąkowych wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajdują się dwa pomniki przyrody:

- grupa czterech drzew - dębów szypułkowych zlokalizowana w Łanach Wielkich,
- buk pospolity zlokalizowany w lesie przy ulicy Kozielskiej pomiędzy Sierakowicami, a Sośnicowicami.

4.9.1.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Sośnicowice wynosi 6 890,25 ha co stanowi ok. 57,5 % jej powierzchni. Znaczna część lasów należy do Skarbu Państwa (6 745,50 ha), pozostałą własność lasów na terenie gminy Sośnicowice stanowią lasy prywatne 144,75 ha. Lasy publiczne administrowane są przez Nadleśnictwa Rudziniec, Rudy Raciborskie i Rybnik.

Zwarte kompleksy leśne otaczają tereny zabudowane Gminy od strony północnej, południowej i zachodniej. Ich obecność stanowi wskaźnik dla określenia racjonalnej – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – gospodarki leśnej.

W strukturze siedliskowej najlepiej zachowanych na terenie gminy lasów, stanowiących efekt zgodności warunków glebowych ze składem gatunkowym drzewostanów, zaznacza się dominacja: boru mieszanego świeżego (około 35 % siedlisk) i boru mieszanego wilgotnego (27 % siedlisk). Mniejszy udział mają:

- las mieszany świeży (14,5 %),
- las mieszany wilgotny (9 %),
- las świeży (9%),
- las wilgotny (1,5 %),
- las łęgowy i inne (3 %).

Dominującym gatunkiem jest: sosna (ponad 80 % drzewostanów); mniejszy udział mają: dąb, świerk, brzoza, olsza.

Nadleśnictwo Rudziniec

Powierzchnia lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Rudziniec na terenie gminy Sośnicowice wynosi 5 356,61 ha, w tym 159,5604 ha to lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa.

Siedliska leśne występujące na terenie gminy to:

- 85% lasy na siedliskach lasowych, w tym:
 - 42% stanowi las świeży (Lśw),
 - 28% stanowi las mieszany świeży (LMśw),
 - 8% stanowi las wilgotny (Lw),
 - 4% stanowi las mieszany wilgotny (LMw),
 - 3% las łęgowy (Lł) i ols jesionowy (OIJ),
- 15% lasy na siedliskach borowych, w tym 12% bór mieszany świeży (BMśw) oraz 3% bór mieszany wilgotny (BMw).

Skład gatunkowy lasów w zasięgu gminy to: sosna 49%, dąb 13%, brzoza 17%, buk 7%, olcha 6%, modrzew 6% oraz inne 2%.

Nadleśnictwo Rudy Raciborskie

Nadleśnictwo Rudy Raciborskie sprawuje nadzór nad 453,63 ha lasów. Nadleśnictwo nie prowadzi nadzoru nad lasami prywatnymi w powiecie gliwickim.

Siedliska leśne w zasięgu gminy Sośnicowice to:

- bór mieszany świeży (BMśw) 180 ha,
- las mieszany świeży (LMśw) 128 ha,
- bór mieszany wilgotny (BMw) 78 ha,
- las mieszany wilgotny (LMw) 26 ha,
- las wilgotny (Lw) 23 ha,
- las świeży (Lśw) 16 ha,
- ols (Ol) 1 ha.

Skład gatunkowy lasów w zasięgu gminy to: sosna 79%, dąb 14%, brzoza 1,5%, buk 1%, olcha 1%, modrzew 1% oraz grab 1%.

Nadleśnictwo Rudy Raciborskie prowadzi działalność edukacyjną na terenie całego nadleśnictwa. Rocznie w działaniach edukacyjnych bierze udział około 2 tys. osób odwiedzających nadleśnictwo i około 3 tys. osób biorących udział w piknikach i imprezach edukacyjnych.

Lasy prywatne

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie gminy prowadzą Nadleśniczy Nadleśnictwa Rudziniec oraz Nadleśniczy Nadleśnictwa Rybnik.

Powierzchnia lasów prywatnych na terenie Gminy Sośnicowice położonych na terenie Nadleśnictwa Rudziniec, nad którymi nadzór został powierzony przez Starostę Gliwickiego Nadleśniczemu Nadleśnictwa Rudziniec w ramach *Porozumienia w sprawie powierzenia niektórych spraw z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa w roku 2024* wynosi 159,5604 ha

Na terenie gminy Sośnicowice wyznaczono pięć obwodów łowieckich o numerach 123, 132, 133, 134 i 142. Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców w oparciu o:

- roczny plan zawierający zadania z zakresu poprawy warunków bytowania zwierząt łownych, dokarmiania, budowy urządzeń, zasilania populacji i pozyskiwania zwierząt łownych, ochrony przyrody,
- liczebność i jakość zwierząt łownych, strukturę płciową i wiekową populacji, przyrost naturalny, szkody w lasach oraz uprawach i plodach rolnych wyrządzone przez zwierzęta łowne,
- wieloletnie łowieckie plany ustalone przez dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w porozumieniu z wojewodami i z PZŁ na okres 10 lat oraz charakterystykę rejonu hodowlanego.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie cennych obszarów przyrodniczo – krajobrazowych duża lesistość (57,5%)	brak wystarczającej liczby form ochrony przyrody wypalanie traw
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zalesianie nieużytków przebudowa drzewostanów leśnych w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia gatunków oraz uzupełnienia gatunkami rodzimymi zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz niewłaściwa ich struktura zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie ochrony przyrody

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), w sytuacji, bowiem zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk, bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh)
- bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach,
- uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych;
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody dolin rzecznych oraz ich dopływów, korytarzy ekologicznych o randze regionalnej, terenów zieleni łąkowej,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń poważnymi awariami.

Tabela 34 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2026” Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemicznoekologicznego	Na podstawie umowy zawartej w dniu 8 września 2023 r. pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości a Gminą Sośnicowice, dotyczącej powierzenia realizacji zadań finansowanych z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości, zakupiono nowy średni samochód ratowniczo-gaśniczy wraz z wyposażeniem dla jednostki OSP KSRRG Sośnicowice. Całkowita wartość pojazdu wyniosła 1 374 894,00 zł. W 2024 roku zrealizowano II etap zadania polegającego na wymianie źródła ciepła w budynku OSP Smolnica. Wykonano instalację wewnętrzną gazu oraz zamontowano kocioł gazowy wraz z osprzętem. Koszt realizacji zadania w roku 2024 wyniósł 30 000 zł.	w 2023 r. wsparcie OSP w kwocie 340 000,00 zł w 2024 r. wsparcie OSP w kwocie 60 149,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz instytucje działające w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu gliwickiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 35 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 0	ZDR: 0 ZZR: 0
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie gminy Sośnicowice	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

4.10.1. Opis stanu obecnego

Organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczenia wód granicznych jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Ponadto Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji zwalczania poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Zakłady takie zazwyczaj przynoszą wiele korzyści dla lokalnej społeczności, zapewniają zatrudnienie, utrzymanie, są motorem rozwoju i wspierają inicjatywy społeczne. Jednakże z uwagi na charakter prowadzonej działalności, są także źródłem potencjalnego zagrożenia.

Według rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwową Straż Pożarną, na terenie gminy Sośnicowice nie zidentyfikowano zakładów stwarzających duże ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR), ani zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR), zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości niebezpiecznych substancji chemicznych, których występowanie kwalifikuje zakład do grupy ZDR lub ZZR (Dz. U. z 2016 r., poz. 138). Brak takich zakładów oznacza, że na obszarze gminy nie występuje podwyższone zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska, wynikające z możliwości zaistnienia poważnych awarii przemysłowych.

Pomimo braku zakładów kwalifikowanych jako ZDR lub ZZR, na terenie gminy podejmowane są systematyczne działania mające na celu ograniczanie ryzyka wystąpienia sytuacji awaryjnych oraz wzmocnienie lokalnego systemu reagowania kryzysowego. Działania te obejmują regularne kontrole stanu technicznego i eksploatacyjnego infrastruktury sanitarnej, okresowe testy funkcjonalności systemów ostrzegania i alarmowania ludności, a także organizację szkoleń i ćwiczeń z udziałem jednostek ochrony przeciwpożarowej, Policji, służb medycznych oraz przedstawicieli administracji lokalnej.

Ponadto prowadzone są działania edukacyjne skierowane do mieszkańców, mające na celu podniesienie poziomu świadomości w zakresie zagrożeń środowiskowych i zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych.

W latach 2023 – 2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadził kontroli zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie gminy Sośnicowice w zakresie potencjalnych zagrożeń mogących stanowić przyczynę awarii przemysłowej. Jednocześnie nie odnotowano zgłoszeń ani incydentów, które mogłyby świadczyć o wystąpieniu zagrożeń o charakterze przemysłowym wymagających interwencji organów ochrony środowiska.

Na terenie miasta i gminy Sośnicowice funkcjonuje osiem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), z czego trzy (OSP Sośnicowice, OSP Trachy i OSP Rachowice) należały do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Jednostka OSP Smolnica planowana jest do włączenia do KSRG w 2026 roku.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SLABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak większych zakładów brak większych zagrożeń stanu czystości wód i gleb prawidłowe funkcjonowanie jednostek OSP będących w razie potrzeby w stałej gotowości	zły stan niektórych dróg
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
bardzo małe prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia przemysłowego poprawa bezpieczeństwa dla użytkowników dróg w wyniku remontów modernizacji budowy chodników i oświetlenia	możliwość wystąpienia zagrożenia drogowego (wypadki) związanego ze stanem dróg

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stroną Gminę Sośnicowice wskazała, iż posiada 8 jednostek OSP.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie samokontroli w firmach, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania prowadzona winna być przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Sośnicowice oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.²⁸

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizacja działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów

²⁸ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.²⁹

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Sośnicowice przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym Zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej Gminy Sośnicowice odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni

²⁹ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020

pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku, realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1471, z późn. zm.) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2020-2025 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.³⁰

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsięwzięciach oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzone są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

³⁰ <http://pozn.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

Tabela 36 Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Stężenie średnioroczne SO ₂ [µg/m ³] źródło danych: GIOŚ	5,8 µg/m ³ Gliwice, ul. Mewy 34/ poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	bez przekroczeń	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Modernizacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego Gminy Sośnicowice	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych
			Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [µg/m ³] źródło danych: GIOŚ	22,1 µg/m ³ Gliwice, ul. Mewy 34/ poziom dopuszczalny 40 µg/m ³	bez przekroczeń ³¹		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Zarządcy budynków we władaniu Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych
			Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina źródło danych: GIOŚ	Klasa C dotyczy: NO ₂ , benzo(a)piren w pyle PM10	Klasa A		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane: mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	brak środków finansowych
			Ilość budynków objętych monitoringiem zużycia paliw i energii	w zakresie zużycia gazu ziemnego - w cyklach 3 letnich powiązanych z przygotowaniem założeń do planu	+40%		Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii w budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Sośnicowice (dotacja dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane: mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	brak zaangażowania przedsiębiorców
							Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa	brak zaangażowania przedsiębiorców
							Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zadanie własne Zarządcy budynków we władaniu Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych

³¹ w 2030 poziom dopuszczalny będzie 20 mikrogram, a dodatkowo spadnie dopuszczalna średniodobowa wartość do 45 mikrogram i ilość przekroczeń w roku tej średniodobowej do 18

			źródło danych: Gmina Sośnicowice	zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe ³²					
			Liczba akcji edukacji ekologicznych z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza w tym gospodarki niskoemisyjnej źródło danych: Gmina Sośnicowice	kilkadziesiąt akcji edukacji ekologicznej rocznie	kilkadziesiąt akcji edukacji ekologicznej rocznie		Organizacja akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych
			Liczba stacji PMŚ źródło danych: GIOŚ	1	1		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	2	5		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane: WIOŚ	brak środków finansowych
			Ilość kontroli źródeł ciepła źródło danych: Gmina Sośnicowice	ok. 70/rok	> 70/rok ³³		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych
			Ilość odcinków dróg budowanych i przebudowywanych źródło danych: Gmina Sośnicowice, ZDW, PZD, GDDKiA	zgodnie z kosztorysami inwestycji	wg potrzeb		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane ZDW, PZD, GDDKiA	brak środków finansowych
			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy Źródło danych: przewoźnicy	b.d.	wg potrzeb	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane Przedsiębiorstwa komunikacyjne	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

³² zgodnie z danymi zamieszczonymi w Raporcie z realizacji POŚ za lata 2023-2024³³ wymóg programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego

Tabela 37 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego Gminy	Gmina Sośnicowice	900 ³⁴					środki własne Gminy Sośnicowice, FE SL	
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zarządcy budynków we władaniu Gminy Sośnicowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Sośnicowice, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Gmina Sośnicowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Sośnicowice, WFOŚiGW/NFOŚiGW	możliwe łączenie z Programem Czyste Powietrze
		Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii w budynkach mieszkalnych na terenie gminy (dotacja dla mieszkańców)	Gmina Sośnicowice, mieszkańcy	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Sośnicowice, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	możliwe łączenie z Programem Czyste Powietrze
		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zarządcy budynków we władaniu Gminy Sośnicowice	wg potrzeb					środki własne Gminy Sośnicowice, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Organizacja akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Sośnicowice	5/rok					środki własne Gminy Sośnicowice, FE SL, WFOŚiGW/NFOŚiGW	na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Gmina Sośnicowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy Sośnicowice	w razie potrzeb
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Sośnicowice	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Sośnicowice, FE SL, RFRD, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

³⁴ W roku 2025 gmina zamierza wybudować oświetlenie na ulicy Dolnej i Zielonej za kwotę 200 000 zł. W latach 2026-2030 gmina planuje wybudowanie kilku odcinków oświetlenia na łączną kwotę około 400 000 zł, na modernizację gminnego oświetlenia planuje się przeznaczyć kwotę około 300 000 zł. Środki finansowe będą pochodzić z budżetu gminy ewentualnie, jeżeli pojawi się możliwość finansowania inwestycji to gmina postara się uzyskać dofinansowanie.

Tabela 38 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, FE SL, NFOŚiGW/WFOŚiGW	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
		Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych na terenie gminy	Zarządcy i administratorzy budynków	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, FE SL, NFOŚiGW/WFOŚiGW	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	przedsiębiorstwa	wg potrzeb	środki własne przedsiębiorców, FE SL, NFOŚiGW/WFOŚiGW	brak zainteresowania przedsiębiorców
		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	GIOŚ	20/rok	środki GIOŚ, FE SL	-
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30/rok	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	GDDKiA	wg kosztorysów inwestycji	środki własne GDDKiA	brak środków finansowych
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	wg potrzeb	środki własne ZGKiM oraz środki Gminy, fundusze krajowe i unijne (w tym FE SL)	zależy od dostępu do zewnętrznych środków finansowania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 39 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Ilość zmodernizowanych dróg krajowych/ wojewódzkich/ powiatowych/ gminnych na rok źródło danych: administratorzy dróg	2 odcinki dróg gminnych	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane GDDKiA, ZDW, PZD	brak środków finansowych
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Starosta Gliwicki	0	wg potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane Starosty Gliwickiego	realizacja w razie potrzeby
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu źródło danych: Gmina Sośnicowice	brak	3-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń 2023-2024 źródło danych: WIOŚ	2/0	wg potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 40 Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Sośnicowice	wg kosztorysów inwestycji					środki własne Gminy Sośnicowice dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Sośnicowice	10/rok					środki własne Gminy Sośnicowice, środki zewnętrzne WFOŚiGW	przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 41 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	GDDKiA	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne GDDKiA, dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Gliwicki	wg potrzeb – działania administracyjne	środki własne	-
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	w zależności od ilości kontroli	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 42 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023 lub 2022	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Zadanie monitorowane Starosty Gliwickiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 43 Harmonogram zadań własnych z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Pola elektromagnetyczne	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Sośnicowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy Sośnicowice	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 44 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1	Pole elektromagnetyczne	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich
		Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Starosta Gliwicki	koszty administracyjne	środki własne	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 45 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniovymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP źródło danych: GIOŚ	wody powierzchniowe stan zły	wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły i dorzecza Odry	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych (km) źródło danych: Gmina Sośnicowice	45,82	wg potrzeb		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	niewystarczające środki finansowe
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie ochrony wód źródło danych: Gmina Sośnicowice, PGW WP	3-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych	3-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	łącznie koszt: 256 708,06 zł	wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie gminy źródło danych: Gmina Sośnicowice	1	1		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe

			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Sośnicowice	1	1		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania
--	--	--	---	---	---	--	--	----------------------------------	--

Tabela 46 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarowanie wodami	Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gminna Spółka Wodna „Sośnicowice”	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Sośnicowice	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Sośnicowice	10/rok					środki własne Gminy Sośnicowice	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gmina Sośnicowice	5/rok					środki własne Gminy Sośnicowice	
		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Sośnicowice	realizacja wg potrzeb					środki własne Gminy Sośnicowice	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 47 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ	20/rok	środki własne GIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej: Przywrócenie drożności cieku Sośnicowickiego w km 1+470-4+450 gm. Sośnicowice Odbudowa koryta cieku Kozłówka w km 5+000-7+050, m. Gliwice, gm. Gliwice, m. Kozłów, gm. Sośnicowice	PGW WP	wg kosztorysów inwestycji 12 200 zł	środki własne PGW WP	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	PGW WP	20/rok	środki własne PGW WP	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 48 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej rozdzielczej źródło danych: Gmina Sośnicowice	39,6 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Modernizacja i budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyłączenie nowych odbiorców	Zadanie własne Gminy Sośnicowice (ZGKiM, PWiK Sp. z o. o.)	brak środków finansowych
			Skanalizowanie źródło danych: Gmina Sośnicowice	50,6%	55%				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Sośnicowice	2	2				
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Sośnicowice	1 234	wg potrzeb				
			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Sośnicowice	99,9%	99,9%		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Zadanie własne Gminy Sośnicowice (ZGKiM, PWiK Sp. z o. o.)	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej rozdzielczej źródło danych: Gmina Sośnicowice	79,9 km	wg potrzeb				
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej źródło danych: Gmina Sośnicowice	2-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych	2-5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Sośnicowice (ZGKiM, PWiK Sp. z o. o.)	w trakcie innych działań edukacyjnych

			Liczba przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Sośnicowice	302	wg potrzeb	Osiągnięcie i utrzymanie, co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Odry	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Sośnicowice	200 2023-2024	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi/ liczba uchybień źródło danych: WIOŚ	0/0	3/rok		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 49 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja i budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przyłączenie nowych odbiorców	Gmina Sośnicowice (ZGKiM, PWiK Sp. z o. o.)	wg potrzeb					środki własne Gminy, Europejski Fundusz Rozwoju	
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Gmina Sośnicowice (ZGKiM, PWiK Sp. z o. o.)	wg potrzeb					środki własne Gminy, Europejski Fundusz Rozwoju	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Sośnicowice	2	2	2	2	16	środki własne Gminy, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Sośnicowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy	
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Sośnicowice	koszty administracyjne					środki własne Gminy	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 50 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 51 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Liczba złóż surowców naturalnych źródło danych: Gmina Sośnicowice	7	7	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie monitorowane Organy administracji geologicznej, Marszałek Województwa, administracja szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego	zmiana w przepisach prawnych dot. kompetencji
			Liczba terenów poddanych remediacji historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi źródło danych: właściciele terenów	0	wg zgłoszeń		Rekultywacja i rewitalizacja terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Zadanie monitorowane: użytkownicy terenów	brak środków na działania rewitalizacyjne
			Ilość terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi źródło danych: Powiat Gliwicki	0	wg zgłoszeń		Aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Zadanie monitorowane Starosta Gliwickiego	

Tabela 52 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby geologiczne	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej, Marszałek Województwa, administracja szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego	koszty administracyjne	środki własne organów	
		Aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Starosta Gliwicki	koszty administracyjne	środki własne	
		Rekultywacja i rewitalizacja terenów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	użytkownicy terenów/ złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 53 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gleby	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość szkoleń dla rolników źródło danych: dane ŚODR	3-6	3-6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	małe zainteresowanie rolników
			Ilość punktów pomiarowych Ilość badań zleconych przez rolników źródło danych: GIOŚ	51 przebadanych gospodarstw w latach 2023-2024	według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach	
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: WIORiN	33	według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Ilość złożonych wniosków o płatności Rolno-środowiskowo-klimatycznych źródło danych: ARiMR	4 wnioski w latach 2023-2024	3 wnioski/rok		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników

Tabela 54 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gleby	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	w zależności od zakresu akcji i ich ilości	środki własne ŚODR	
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od ilości zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo - klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od ilości złożonych wniosków	środki ARiMR	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 55 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Sośnicowice	200 kontroli palenisk domowych w latach 2023-2024	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w mieście w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	
			Ilość rocznie usuwanych/likwidowanych miejsc nielegalnego składowania odpadów źródło danych: Gmina Sośnicowice	2 zlikwidowane dzikie wysypiska w latach 2023-2024	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie miejsc nielegalnego składowiska odpadów	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2024 roku źródło danych: Gmina Sośnicowice	634 Mg	100 Mg/rok		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Sośnicowice (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych źródło danych: Gmina Sośnicowice	100%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	
			Ilość akcji edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami źródło danych: Gmina Sośnicowice	5 na rok	5 na rok		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	

Tabela 56 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrola zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Gmina Sośnicowice	zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy Sośnicowice	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie miejsc nielegalnego składowiska odpadów	Gmina Sośnicowice	koszty zależne od ilości miejsc nielegalnego składowiska odpadów					Środki własne Gminy Sośnicowice	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Sośnicowice	w zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 5 Mg/ rok					Środki własne Gminy Sośnicowice, WFOŚiGW	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Sośnicowice	koszty gospodarki odpadami					Środki własne Gminy Sośnicowice	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Sośnicowice	5 na rok					Środki własne Gminy Sośnicowice	w ramach współpracy placówki oświatowe

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 57 Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Ilość akcji edukacji ekologicznej źródło danych: Gmina Sośnicowice, Nadleśnictwa	5 rocznie	5-10 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane Nadleśnictwa	możliwy brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń drzew źródło danych: Gmina Sośnicowice, ZDW, PZD, GDDKiA	44 nasadzeń drzew	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane ZDW, PZD, GDDKiA	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Sośnicowice	0	1		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zgodnie z audytem krajobrazowym województwa śląskiego	Zadanie własne RDOŚ	przedłużający się okres uchwalenia planów
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych uproszczonych planów/inwentaryzacji źródło danych: Starosta Gliwicki	1/1	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Zadanie własne Starosta Gliwicki właścicieli lasów	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów państwowych (ha) źródło danych: Nadleśnictwa	0	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Zadanie monitorowane Nadleśnictwa	brak środków finansowych
			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) źródło danych: Nadleśnictwa	0	wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	brak środków finansowych

			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzania lasów (%) źródło danych: Starosta Gliwicki	100%	100%		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Zadanie monitorowane Nadleśniczy w imieniu Starosty Gliwickiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) źródło danych: Nadleśnictwa	0	wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właścicieli gruntów	możliwy brak zainteresowania mieszkańców

Tabela 58 Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Sośnicowice	2	2	2	2	16	środki Gminy (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Sośnicowice	5	5	5	5	40	środki Gminy	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 59 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwa	10/rok	środki własne Nadleśnictw, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	GDDKiA	wg potrzeb	środki GDDKiA	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie lesistości poprzez zalesienia	Starosta Gliwicki	50	środki własne właścicieli lasów, Funduszu Leśnego, WFOŚiGW, ARIMR	w razie potrzeby
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	Nadleśnictwa	10/rok	środki własne Nadleśnictw	
		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	10/rok	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Nadleśniczy w imieniu Starosty Gliwickiego	koszty administracyjne	środki własne Nadleśnictw	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	15/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zgodnie z audytem krajobrazowym województwa śląskiego	RDOŚ	wg potrzeb	środki własne RDOŚ	Gmina Sośnicowice – jako partner

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 60 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Ilość kontroli zakładów w zakresie ochrony środowiska źródło danych: dane WIOŚ	0/rok	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków finansowych na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej, które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Sośnicowice	7	7		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Sośnicowice	brak środków finansowych
			Ilość akcji edukacji ekologicznej źródło danych: Gmina Sośnicowice	2-3	2-3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Sośnicowice Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	możliwy brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 61 Harmonogram zadań własnych z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				rok 2025	rok 2026	rok 2027	rok 2028	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Sośnicowice	w zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków					środki własne Gminy	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Sośnicowice	w zależności od zakresu działań edukacyjnych					środki własne Gminy	zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Sośnicowice a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 62 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	koszty zależą od ilości i zakresu kontroli	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuowane
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane, Policja, Straż Pożarna	20	środki własne Policji, SP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 198). Wynikają one z obowiązków i kompetencji Gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez Gminę).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Sośnicowice oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 63 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

L.p.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2025-2030	Podmioty uczestniczące
1	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Burmistrz Gminy Sośnicowice
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Burmistrz Gminy Sośnicowice
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Miejska, GIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Sośnicowice, Wojewoda, Fundusze celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Sośnicowice jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sośnicowice na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2025 r. poz. 647) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument został przyjęty w 2021 roku.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku oraz ich zmiany prawne z 2017 i 2020 roku. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2017 z obecnym według informacji z 2023 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2022 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Sośnicowice zawiera takie elementy jak:

Wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o Mieście. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2024 roku określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych – w porównaniu do 2023 roku, w 2024 roku w województwie śląskim nastąpiło pogorszenie jakości powietrza. Strefa śląska w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ została zakwalifikowana do gorszej klasy - klasy C, w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} (II faza) zostały sklasyfikowane w klasie C1, podczas gdy w poprzedniej ocenie uzyskały klasę A1. Podobnie jak w roku 2023, w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu wszystkie strefy w województwie uzyskały klasę D2.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ołów-Pb, arsen-As, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) również były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

W 2023 roku przyjęto do realizacji „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sośnicowice na lata 2023–2027 z perspektywą do roku 2030” na mocy Uchwały nr LX/466/2023 Rady Miejskiej w Sośnicowicach z dnia 26 kwietnia 2023 r. Gmina Sośnicowice skutecznie realizuje założenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej poprzez konkretne działania inwestycyjne, edukacyjne i organizacyjne, wspierające transformację w kierunku zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z przyjętym „Programem Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Sośnicowice” w sposób ciągły zbierane były wnioski mieszkańców zainteresowanych wymianą źródła ciepła na nowy ekologiczny kocioł. Na początku 2023 roku został złożony wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach o dofinansowanie modernizacji źródeł ciepła w 70 budynkach indywidualnych z terenu gminy. W roku 2023 realizowano modernizację źródeł ciepła w 32 budynkach indywidualnych.

Ponadto rocznie przeprowadzanych jest 77 kontroli palenisk, co wskazuje na konsekwentne działania prewencyjne mające na celu eliminację nieekologicznych praktyk grzewczych.

W latach 2023-2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadził 2 kontrole zakładów w zakresie oddziaływania akustycznego na terenie gminy Sośnicowice. Nie stwierdzono naruszeń. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach przeprowadził pomiary hałasu instalacyjnego (związanego z działalnością zakładów przemysłowych) na terenie miejscowości Sierakowice. Zakres badań objął dwa zakłady przemysłowe. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, że w żadnym z punktów pomiarowych w całym okresie raportowania nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w trakcie półgodzinnego badania nie przekroczył progu czułości sondy pomiarowej tj. 0,7 V/m.

Analiza przeprowadzonego pomiaru monitoringowego nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów PEM, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

Pełna ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego JCWP dokonywana jest co najmniej co 3 lata na podstawie 6 lat badań, a ostatnia taka kompleksowa ocena dla okresu 2016 - 2021 została wykonana w 2022 roku. Corocznie przeprowadzana jest klasyfikacja poszczególnych wskaźników. Zgodnie z klasyfikacją wskaźników opartą na badaniach z 2022 roku (wykonaną w 2023 roku), dla badanych punktów reprezentatywnych powiązanych z JCWP na terenie gminy, klasa elementów fizykochemicznych była poniżej dobrego stanu, a klasa wskaźników chemicznych w większości tych punktów również wskazywała na stan chemiczny poniżej dobrego. Dla jednej z JCWP (Przykopa), klasa elementów biologicznych i hydromorfologicznych była umiarkowana. Należy jednak zaznaczyć, że nie jest to pełna klasyfikacja i ocena stanu JCWP na podstawie danych z 2022 roku.

Zaopatrzeniem mieszkańców w wodę przeznaczoną do spożycia zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach (ZGKiM Sośnicowice) z siedzibą w Sośnicowicach przy ul. Powstańców 6 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Gliwicach (PWik Gliwice) z siedzibą w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 które administrują siecią wodociągową oraz stacją uzdatniania wody.

Zagospodarowaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych z terenu gminy Sośnicowice zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach (ZGKiM Sośnicowice) z siedzibą w Sośnicowicach przy ul. Powstańców 6 oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach (PWik Gliwice) z siedzibą w Gliwicach przy ul. Rybnickiej 47 która administrują siecią kanalizacji sanitarnej oraz komunalnymi oczyszczalniami ścieków. Gmina jest skanalizowana w 50,6%. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na koniec 2024 roku wynosiła 65,0 km.

Według danych zamieszczonych Bilansie złóż zasobów kopalin w Polsce (stan na koniec 2018 roku) na terenie Gminy Sośnicowice zalega 7 udokumentowanych złóż kopalin.

Powierzchnia gminy Sośnicowice wynosi 11650 ha, z czego użytki rolne mają powierzchnię 4100 ha, powierzchnia ta w ciągu ostatnich lat (od 2010 roku) nieznacznie się zmniejszała. Grunty orne mają powierzchnię 3034 ha, sady 37 ha, łąki to 497 ha, pastwiska użytkowane są na powierzchni 365 ha, natomiast lasy i grunty leśne rozciągają się na powierzchni 6907 ha. W latach 2020-2024 OSCHR w Gliwicach wykonała na terenie gminy Sośnicowice na zlecenie rolników badania makroelementów w glebie w 51 gospodarstwach (tj. pobrano 802 próbek gleby). Analiza badań wykazała, że:

- 13% przebadanych użytków rolnych znajduje się w średniej kategorii agronomicznej gleby, 22% w ciężkiej, zaś 37% w organicznej,
- 81% przebadanych próbek gleby ma odczyn bardzo kwaśny, kwaśny i lekko kwaśny, 18% obojętny, a jedynie 1% zasadowy,
- w 14% przebadanych prób wapnowanie gleby jest konieczne, w 14% potrzebne, zaś w 13% wskazane,
- wysoka i bardzo wysoka zawartość fosforu w 39% przebadanych prób, zaś średnia w 19% prób,
- bardzo niska i niska zawartość potasu w 37% przebadanych prób, średnia w 27% przebadanych prób,
- wysoka i bardzo wysoka zawartość magnezu w 65% przebadanych prób, średnia w 21% przebadanych prób

Łączna masa odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców Gminy Sośnicowice za rok 2024 wyniosła 4307,800 Mg. W 2024 roku z terenu gminy odebrano 1904,65 Mg odpadów zebranych w sposób selektywny, co stanowiło 44,21 % wszystkich odpadów. Ponadto łączna masa odebranych w 2024 roku odpadów z PSZOK wyniosła 161,468 Mg.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych wyniósł 32,10 %.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł 38,46 %.

Poziom składowania odpadów komunalnych wyniósł 0 %.

Koszty poniesione za gospodarowanie odpadami wyniosły 4 076 398,28 zł

Po przeliczeniu masy wszystkich odpadów odebranych od mieszkańców gminy Sośnicowice i przeliczeniu przez liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w (8 608 osób) wynika, że każdy z mieszkańców w 2024 roku wyprodukował 493 kg odpadów.

Gmina Sośnicowice leży w otulinie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Jest to obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych objęty formą prawną.

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, Rezerwat Przyrody „Las Dąbrowa”, 2 pomniki przyrody.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – Gminy Sośnicowice i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2024 lub 2023 oraz wartością do osiągnięcia w 2030 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co

warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji „**Programu ...**”.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Gliwickiego. W trakcie procedur opracowania „**Programu...**” Gmina Sośnicowice zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach „konsultacji społecznych”.

Po podjęciu uchwały Rady Miejskiej Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń „**Programu ...**”.